

Møteinnkalling 3/14

Møte: Bydelsutvalget
Møtested: Bydelssalen, Trygve Lies plass 1, inng. A, 2. et.
Møtetid: Torsdag 19. juni 2014 kl. 17.00
Sekretariat: 23 47 99 64

SAKSKART

Åpen halvtime

Godkjenning av innkalling

Godkjenning av sakskart

Godkjenning av protokoll fra møte 10.04.2014

Saker til behandling

Sak 25/14	Økonomisk status pr. mars 2014.....	3
Sak 26/14	Kvartalsrapport pr. 31.03.2014	8
Sak 27/14	Bydelsstatistikk pr. 1. kvartal 2014.....	9
Sak 28/14	Budsjettrevisjon juni 2014	10
Sak 29/14	Kommuneplan "Oslo mot 2030 - smart, trygg og grønn"	16
Sak 30/14	Nedleggelse av Regnbuen korttidsbarnehage	57
Sak 31/14	Prosjektstyring i Bydel Alna	60
Sak 32/14	Datap problemer etter innføring av ny infrastruktur og plattform - Oslo Felles 2.0..	69
Sak 33/14	Behov for vikarer i de kommunale barnehagene	72
Sak 34/14	Vedlikeholdsbehov i barnehagene	77
Sak 35/14	Status for folkehelsearbeidet i 2013	81
	Handlingsplan for folkehelsearbeidet i Bydel Alna, perioden 2013 – 2016	1
Sak 36/14	Årsrapport 2013 Haugerud frivilligsentral	7
Sak 37/14	Rapport fra Helsetilsynet 1/2014 - Tilsyn med tjenester til eldre 2009 - 2012.....	8
Sak 38/14	Dialogmøter 2014.....	9

Informasjon fra bydelsdirektøren

Protokoller/Orienteringer

- Protokoll fra møte i eldrerådet 19.05.2014
- Protokoll fra møte i råd for funksjonshemmede 19.05.2014
- Protokoll fra møte i ungdomsrådet 19.05.2014
- Protokoll fra møte i miljø- og byutviklingskomiteen 20.05.2014
- Protokoll fra møte i oppvekst- og kulturkomiteen 20.05.2014
- Protokoll fra møte i helse- og sosialkomiteen 21.05.2014
- Protokoll fra møte i bydelsutvalgets arbeidsutvalg 22.05.2014
- Protokoll fra møte i arbeidsmiljøutvalget 22.05.2014
- Protokoll fra medbestemmelsesutvalget 22.05.2014
- Sykehustilbudet i hovedstadsområdet
Henstilling fra Aker sykehus venner datert 16.05.2014
- Rapport fra Groruddalssatsningen

Eventuelt

Bydel Alna, 05.06.2014

Knut Røli
BU-leder/s/

Tore Olsen Pran
bydelsdirektør

Sak 25/14 Økonomisk status pr. mars 2014

Arkivsak: 201400757

Arkivkode: 120.2

Saksbehandler: Marit Klausen

Saksgang

Arbeidsutvalget

Bydelsutvalget

Møtedato

22.05.14

19.06.14

Saknr

15/14

25/14

Tidligere vedtak i saken:

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Økonomisk status pr. mars tas til orientering.

Innstilling fra arbeidsutvalget (enstemmig):

Økonomisk status pr. mars tas til orientering.

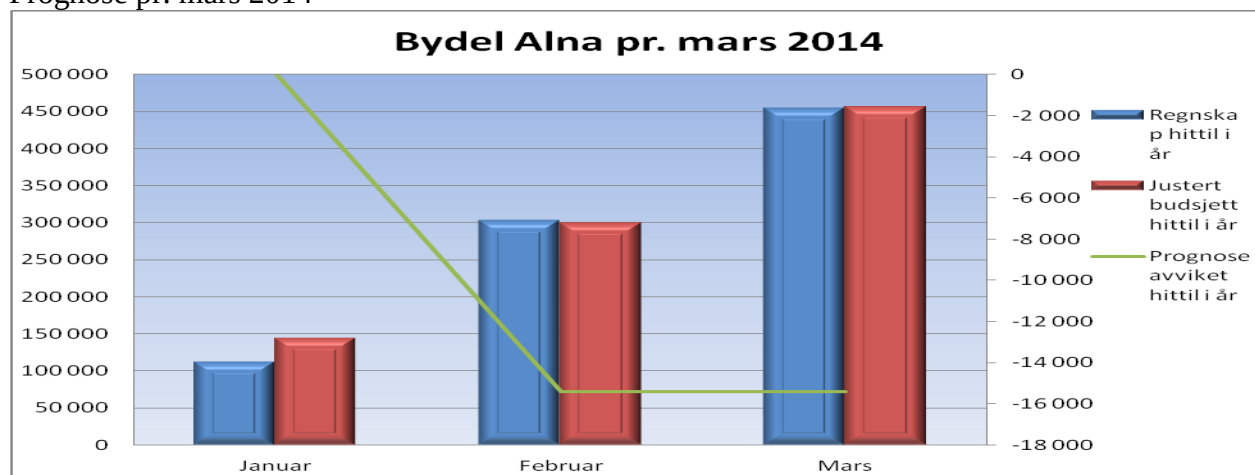
ØKONOMISK STATUS PR. MARS 2014

Sammendrag:

Totalt for Bydel Alna er det for 2014 prognostisert et mindreforbruk i ordinær drift på 15 millioner kroner. Det er den samme prognosen som ble meldt i februar. For resultatenheterne er det endringer i prognosen fra februar. Bestillerkontoret meldte en prognose i balanse i februar, men melder nå et merforbruk på 2,2 millioner kroner for 2014. Videre melder Egenmestring og rehabilitering et mindreforbruk på 0,1 millioner kroner. I tillegg til mindreforbruk i ordinær drift melder Alna renhold og tekniske sentral et mindreforbruk på 0,4 mill som gjelder prosjekt Aksjon vakrere Groruddal.

Saksframstilling:

Prognose pr. mars 2014

Tall i 1000 kr.	Januar	Februar	Mars
Regnskap hittil i år	112 383	302 597	454 826
Justert budsjett hittil i år	144 724	300 065	456 499
Justert budsjett totalt	1 631 368	1 631 368	1 631 368
Avvik htl NOK	32 341	-2 531	1 673
Prognoseavviket hittil i år	0	-15 400	-15 400
Prognoseavviket øremerkede midler	0	-400	-400
Prognoseavviket uten øremerkede midler	0	-15 000	-15 000

Opprinnelig budsjett og økninger gjennom året. (tall i hele 1000)

	Drift
Vedtatt budsjett 19.12.2013	1 629 273
Fordeling av ungdomsmidler	220
Groruddalssatsingen	1 875
Justert budsjett totalt	1 631 368

Prognoseutvikling pr. seksjon

Seksjon	Januar	Februar	Mars	Endring mars - februar
	0	-15 400 000	-15 400 000	
Administrasjon	0	350 000	350 000	0
Alna bo- og miljøarbeidertjeneste	0	0	0	0
Alna renhold og tekniske sentral	0	-400 000	-400 000	0
Barnehager	0	0	0	0
Barnevern	0	3 500 000	3 500 000	0
Bestillerkontor	0	0	2 200 000	2 200 000
Bolig, kvalifisering og nærmiljø	0	0	0	0
Budsjettekniske avsetninger	0	-21 850 000	-23 950 000	-2 100 000
Egenmestring og rehabilitering	0	0	-100 000	-100 000
Fagsenter for barn og unge	0	0	0	0
Groruddalssatsing	0	0	0	0
Helsestasjon	0	0	0	0
Hjemmetjenester	0	3 000 000	3 000 000	0
Kultur og lokalsamfunn	0	0	0	0
Kultur, møteplasser og frivillighet	0	0	0	0
NAV Alna sosialtjeneste	0	0	0	0

Bydelsadministrasjonen:

Administrasjonen melder et prognostisert merforbruk på 0,35 millioner kroner per mars. Det er ingen endring i prognosen fra februar. Merforbruket er knyttet til innleie av eksterne konsulenter i forbindelse med HR-systemet, samt at det er opprettet 1 årsverk lønnskonsulent som det ikke er avsatt budsjettmidler til.

Alna bo- og miljøarbeidertjeneste:

Alna bo- og miljøarbeidertjeneste melder en prognose for 2014 i balanse. Det er ingen endring i prognosen fra februar. Enheten har fortsatt et positivt regnskapsavvik, men erfaringsmessig vil dette jevne seg ut etter ferieavvikling i forbindelse med påske- og sommerferie.

Alna renhold og tekniske sentral:

Alna renhold og tekniske sentral melder per mars et prognostisert mindreforbruk på 0,4 millioner kroner, og mindreforbruket er i sin helhet øremerkede midler knyttet til prosjektet Aksjon vakrere Groruddal.

Barnehager:

Barnehagene i bydelen melder per mars en prognose for 2014 i balanse.

Barnevern:

Barnevern melder et prognostisert merforbruk på 3,5 millioner kroner pr. mars. Det er ingen endring i prognosen fra februar. Merforbruket skyldes økt antall plasseringer for barn og ungdom i institusjon og fosterhjem. Erfaringer fra tidligere år har vist at forbruket i 1. tertial er høyere enn

forbruket i 2. og 3. tertial. Barnevernet melder om høy aktivitet i flere avdelinger med flere nye tiltak og plasseringer. Det kan derfor være risiko for merforbruk dersom aktiviteten øker ytterligere utover året.

Bestillerkontor:

Bestillerkontoret melder per mars et prognostisert merforbruk for 2014 på 2,2 millioner kroner. Merforbruket skyldes flere sykehjemsplasser til eldre enn forutsatt i budsjettet. Gjennomsnittlig antall sykehjemsplasser i bruk pr. mars har vært 405 plasser per måned. Det er videre et merforbruk på institusjonsplasser for funksjonshemmede pga behov for økt bemanning, og merforbruk på dagtilbud til funksjonshemmede grunnet nye plasser.

Bolig, kvalifisering og nærmiljø:

Bolig, kvalifisering og nærmiljø melder per mars en prognose i balanse.

Egenmestring og rehabilitering:

Egenmestring og rehabilitering melder per mars et prognostisert mindreforbruk grunnet vakant stilling.

Fagsenter for barn og unge:

Fagsenter for barn og unge melder per mars en prognose i balanse.

Helsestasjon:

Helsestasjonen melder per mars en prognose i balanse.

Hjemmetjenester:

Hjemmetjenestene melder pr. mars et prognostisert merforbruk på 3 millioner kroner. Prognosen for 2014 er den samme som ble meldt i februar. Det er merforbruk på praktisk bistand og natttjenesten. Hjemmesykepleien har et resultat i balanse. Hjemmetjenesten går fortsatt med overtallige fra omstillingen i 2013. Det er iverksatt endret organisering av praktisk bistand som vil resultere i reduksjon av stillinger. Dette vil sannsynligvis få effekt fra juli 2014. Demenskollektivet i Regnbueveien som også ligger under resultatenheten er avviklet, og den resterende driften av boligene vil bli vurdert flyttet til annen resultatenhet.

Kultur, møteplasser og frivillighet

Kultur, møteplasser og frivillighet melder per mars en prognose i balanse.

NAV Alna sosialtjeneste:

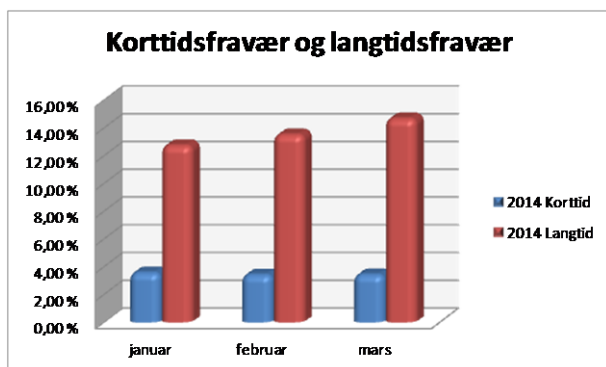
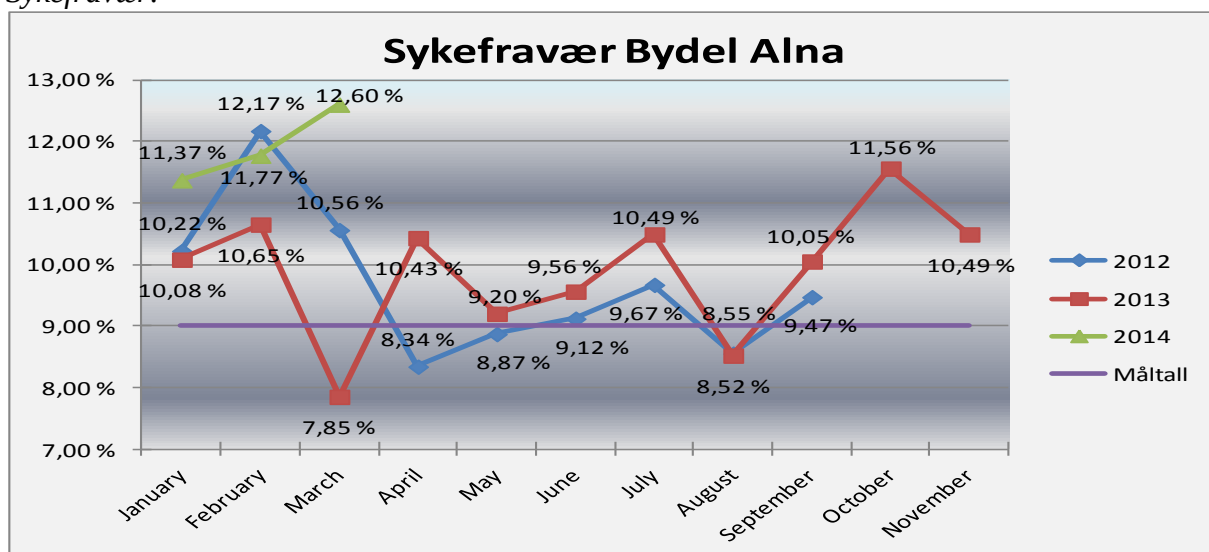
NAV Alna sosialtjeneste melder per mars en prognose i balanse. Antall deltakere i Kvalifiseringsprogrammet har hittil i år vært noe lavere enn måltallet på 180 deltakere per måned. Antall deltakere pr mars er 160 mens antall med utbetaling er 154. For introduksjonsprogrammet er antall deltakere noe høyere enn måltallet, 82 deltakere per måned. I de to første månedene var antall personer med introduksjonsstønad 89 i januar, 90 i februar og 90 i mars. Når det gjelder utbetaling av økonomisk sosialhjelp meldes det per mars balanse. Til tross for at regnskapet viser et mindreforbruk, viser oversikter at antall sosialhjelpsmottakere øker, samtidig som den gjennomsnittlige utbetalingen pr. mnd øker. Økningen skyldes først og fremst brukere som har vært i systemet, men som nå ikke lenger har statlige tilbud og som derfor overføres til økonomisk sosialhjelp. Antallet øker i tillegg fordi en del mottakere av AAP (arbeidsavklaringspenger) overføres til økonomisk sosialhjelp. Det er tidlig i regnskapsåret, og utviklingen følges nøye fra måned til måned.

Budsjettekniske avsetninger:

Koststedet benyttes til avsetningskoststed for midler som ikke er fordelt eller som ikke skal fordeles. Det prognostiserte mindreforbruket per mars er 23,95 millioner kroner som i hovedsak skyldes mindreforbruk fra 2013, samt merinntekt kostnadskrevende brukere. Etter en

totalvurdering av resultatet pr. mars, ligger et forventet mindreforbruk på dette koststedet som ikke er fordelt på resultatenheter slik at prognosen for bydelen totalt sett blir et mindreforbruk på 15 millioner kroner – i henhold til det økonomiske målet for 2014.

Sykefravær:

Sykefraværet for Bydel Alna er for 1. kvartal 2014 høyere enn for tidligere år. Tidligere år har tendensen vært at februar har vært relativt høy for så å synke vesentlig de påfølgende månedene. I 2014 startet sykefraværet høyere enn de foregående tre årene med 11,37 % for så å stige ytterligere i februar til 11,77 %. Som tidligere år var det forventet en nedgang i mars, men sykefraværet steg imidlertid med 0,83 prosentpoeng til 12,6 % i mars. Det er langtidsfraværet som øker, mens korttidsfraværet har gått ned fra 3,58 % i januar til 3,44 % i mars.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Økonomisk status pr. mars tas til orientering

Tore Olsen Pran
bydelsdirektør

Marit Klausen
økonomisjef

Produksjon	2013										2014									
	Quarter 1					Quarter 2					Quarter 3					Quarter 4				
	Januar		Februar		Mars	Virkelig		Mål		Mars	Virkelig		Mål		Mars	Virkelig		Mål		Mars
	Virkelig	Mål	Virkelig	Mål		Virkelig	Mål	Virkelig	Mål		Virkelig	Mål	Virkelig	Mål		Virkelig	Mål	Virkelig	Mål	
Antall barn med tiltak i familien	182	-	205	-	201	-	200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Antall barn med tiltak utenfor familien	107	-	110	-	114	-	113	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Antall dogn institusjon (BV)	709	-	710	-	783	-	760	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Antall forsterkede fosterhjem	39	-	38	-	40	-	40	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Antall fosterhjem	30	-	30	-	31	-	32	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Antall institusjonsplasser	24	-	26	-	25	-	24	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Antall avsluttede undersøkelsessaker	137	-	116	-	111	-	111	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Antall brukere TT-tjenester	15	12	15	12	16	12	49	-	-	-	1 302	-	1 312	-	1 304	1 310	1 305	1 310	1 310	1 310
Antall brukere ULOBA	406	380	406	380	405	380	1 217	-	-	-	68	-	17	-	17	15	16	15	17	15
Antall institusjonsplasser for eldre	5	8	5	8	4	8	12	-	-	-	1 615	-	406	-	405	395	405	395	405	395
Antall personer med innvilget personlig assistanse	83	80	84	80	83	80	257	-	-	-	10	-	3	-	4	5	4	5	3	5
Antall plasser individuell avlastning	30	30	30	30	30	30	90	-	-	-	246	-	80	-	82	82	81	82	81	82
Antall plasser institusjon bolig	26	28	26	28	25	28	75	-	-	-	152	-	30	-	30	30	30	30	30	30
Antall plasser SFO funksjonshemmede	11 423	11 500	11 275	11 500	11 837	11 500	36 690	-	-	-	100	-	32	-	32	30	32	30	32	30
Antall timer hjemmesykepleie (Bestiller)	4 216	4 500	4 190	4 500	4 311	4 500	13 039	-	-	-	42 355	-	14 677	-	12 779	13 447	13 230	13 447	13 362	13 447
Antall timer praktisk bistand	1 781	1 800	1 768	1 800	1 781	1 800	5 363	-	-	-	14 013	-	4 819	-	3 891	4 485	3 861	4 485	3 902	4 485
Antall timer støttekontakt innvilget	86	86	86	86	86	86	258	-	-	-	5 574	-	1 803	-	1 599	1 600	1 863	1 600	1 894	1 600
Dagsetre for eldre	4 485	4 650	4 485	4 650	4 403	4 650	13 599	-	-	-	344	-	86	-	86	87	86	87	86	87
Omsorgslønn	839	870	839	870	824	870	2 455	-	-	-	15 096	-	4 710	-	4 871	4 580	4 905	4 580	4 931	4 580
Trygghetsalarmer	686	-	657	-	657	-	1 946	-	-	-	3 246	-	794	-	777	816	783	816	785	816
Antall brukere hjemmesykepleie (hj.tjeneste)	580	-	571	-	567	-	1 673	-	-	-	1 843	-	1 712	-	542	600	533	600	528	600
Antall brukere praktisk bistand (hj.tjeneste)	8 796	-	7 809	-	8 937	-	26 973	-	-	-	1 613	-	1 548	-	487	534	484	534	483	534
Beregnet tid hjemmesykepleie	2 745	-	2 479	-	2 843	-	8 048	-	-	-	26 626	-	25 742	-	8 801	-	8 195	-	9 167	-
Beregnet tid praktisk bistand	10 583	-	9 504	-	11 026	-	32 443	-	-	-	7 645	-	7 263	-	2 253	-	2 033	-	2 225	-
Bestilte timer hjemmesykepleie	3 019	-	2 741	-	3 083	-	9 005	-	-	-	33 246	-	31 622	-	10 387	-	9 472	-	10 393	-
Bestilte timer praktisk bistand	8 644	10 582	8 115	9 504	9 176	11 026	27 313	32 443	27 035	33 245	8 802	-	7 984	-	2 428	-	2 187	-	2 405	-
Utført tid hjemmesykepleie	2 706	3 019	2 352	2 741	2 420	3 083	7 460	9 005	7 167	8 801	27 035	33 245	26 820	31 622	9 308	10 387	8 460	9 472	9 381	10 393
Utført tid praktisk bistand	75	85	78	85	80	85	242	255	228	255	7 167	8 801	6 606	7 984	2 168	2 428	1 814	2 187	2 010	2 405
Antall deltakere introduksjonsordning	172	178	175	178	173	178	519	534	531	534	255	255	255	255	89	82	90	82	90	82
Antall deltakere kvalifiseringsprogram	35	36	31	36	33	36	107	108	111	108	518	534	518	534	173	180	165	180	160	180
Antall rusplasser	441	480	448	480	450	480	1 306	1 440	1 252	1 440	80	108	80	108	36	36	39	36	40	36
Gjennomsnittlig antall sosialhjelpsmottagere	11 043	11 000	10 351	11 000	11 105	11 000	33 091	33 000	34 666	33 000	111	108	111	108	455	448	440	448	500	448
Gjennomsnittlig utbetaling pr. mottager	11 043	11 000	10 351	11 000	11 105	11 000	33 091	33 000	34 666	33 000	12 870	12 870	12 870	12 870	12 861	11 646	11 204	11 646	13 344	11 646

Sak 26/14 Kvartalsrapport pr. 31.03.2014

Arkivsak: 201400661
Arkivkode: 101.2
Saksbehandler: Stian Skaar

Saksgang	Møtedato	Saknr
Arbeidsutvalget	22.05.14	16/14
Bydelsutvalget	19.06.14	26/14

Tidligere vedtak i saken:

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Kvartalsrapport pr. 31.03.2014 tas til orientering.

Innstilling fra arbeidsutvalget (enstemmig):

Kvartalsrapport pr. 31.03.2014 tas til orientering.

KVARTALSRAPPORT PR. 31.03.2014

Vedlagt følger kvartalsrapport pr. 31.03.2014.

Det er vedtatt endring i tidspunkt for rapportering til bystyret ved at rapporten pr. 1. tertial nå endres til en 1. kvartalsrapportering, dvs. status pr. 31. mars i budsjettåret. Rapporteringen pr 2. tertial videreføres som tidligere.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Kvartalsrapport pr. 31.03.2014 tas til orientering.

Tore Olsen Pran
bydelsdirektør

Marit Klausen
økonomisjef

Sak 27/14 Bydelsstatistikk pr. 1. kvartal 2014

Arkivsak: 201400661

Arkivkode: 101.2

Saksbehandler: Ronny Andre Jenserud

Saksgang	Møtedato	Saknr
Arbeidsutvalget	22.05.14	17/14
Bydelsutvalget	19.06.14	27/14

Tidligere vedtak i saken:

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Bydelsstatistikk pr. 1. kvartal tas til orientering.

Innstilling fra arbeidsutvalget (enstemmig):

Bydelsstatistikk pr. 1. kvartal tas til orientering.

BYDELSSTATISTIKK PR. 1. KVARTAL 2014

Vedlagt følger bydelsstatistikk pr. 1. kvartal 2014.

Det er vedtatt endring i tidspunkt for rapportering til bystyret ved at rapporten pr. 1. tertial nå endres til en 1. kvartalsrapportering, dvs. status pr. 31. mars i budsjettåret. Rapporteringen pr 2. tertial videreføres som tidligere.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Bydelsstatistikk pr. 1. kvartal tas til orientering.

Tore Olsen Pran
bydelsdirektør

Marit Klausen
økonomisjef

Sak 28/14 Budsjettrevisjon juni 2014

Arkivsak: 201400761

Arkivkode: 121.3

Saksbehandler: Marit Klausen

Saksgang

Arbeidsutvalget

Bydelsutvalget

Møtedato

22.05.14

19.06.14

Saknr

18/14

28/14

Tidligere vedtak i saken:

Bydelsdirektørens forslag til vedtak:

Bydelsutvalget vedtar følgende budsjettjusteringer:

	Enhet	Tiltak	Kostnad 2014
Økt aktivitet	Egenmestring og rehabilitering	Hverdagsrehabilitering	kr 350 000
	Kultur, møteplasser og frivillighet	Furuset seniorsenter og Furuset frivilligsentral	kr 589 000
	NAV	VTA plasser	kr 300 000
	NAV	Sosialfaglig veileder, oppfølging	kr 402 000
	Administrasjon	Lønnsmedarbeider	kr 308 000
Engangsutgifter	Barnehager	Lutvannskollen barnehag, inventar og utstyr	kr 70 000
	Hjemmetjenesten	Smarttelefon til registrering. Erstatte PDA	kr 403 000
	Sum utgifter		kr 2 422 000
	Budsjettekniske avsetninger	Mindreforbruk fra 2013	kr 2 019 000
	Budsjettekniske avsetninger	Avsetning til hjemmetjenester	kr 403 000
	Sum salderinger		kr 2 422 000

Innstilling fra arbeidsutvalget (enstemmig):

Bydelsutvalget vedtar følgende budsjettjusteringer:

	Enhet	Tiltak	Kostnad 2014
Økt aktivitet	Egenmestring og rehabilitering	Hverdagsrehabilitering	kr 350 000
	Kultur, møteplasser og frivillighet	Furuset seniorsenter og Furuset frivilligsentral	kr 589 000
	NAV	VTA plasser	kr 300 000
	NAV	Sosialfaglig veileder, oppfølging	kr 402 000
	Administrasjon	Lønnsmedarbeider	kr 308 000
Engangsutgifter	Barnehager	Lutvannskollen barnehag, inventar og utstyr	kr 70 000
	Hjemmetjenesten	Smarttelefon til registrering. Erstatte PDA	kr 403 000
	Sum utgifter		kr 2 422 000
	Budsjettekniske avsetninger	Mindreforbruk fra 2013	kr 2 019 000
	Budsjettekniske avsetninger	Avsetning til hjemmetjenester	kr 403 000
	Sum salderinger		kr 2 422 000

BUDSJETTREVISJON JUNI 2014

Sammendrag:

Bydelsdirektøren har tidligere varslet at det vil bli foretatt en gjennomgang av forutsetningene i budsjettet og fremme en budsjettjusteringsak i juni 2014 vedrørende endringer i de opprinnelige budsjettpremissene basert på kostnadsutviklingen første halvår 2014.

Bydel Alna fikk i 2013 et brutto driftsresultat på 34,5 millioner kroner, herav overførbare øremerkede midler på 14,8 millioner kroner. Dette gir et netto driftsresultat på 19,7 millioner kroner.

I budsjett 2014 ble sykehjemsplasser styrket med 5 millioner i forhold til budsjett 2013, hjemmetjenesten ble styrket med 5 millioner, det ble avsatt 10 millioner til økte brukerbehov, 4 millioner til overtallighet, 0,6 millioner til flytting av helsestasjon og 0,5 mill til lønnskostnader til NAV. Til sammen utgjorde denne styrkingen 25,1 millioner kroner, hvorav 9 millioner ble dekket av mindreforbruket fra 2013 og de resterende 16,1 millioner ble brukt av bydelens tildelte ramme for 2014.

Etter bystyrets vedtak 11.12.2014 fikk bydelen 2,687 millioner kroner til styrking av hjemmetjenesten. Disse midlene er avsatt på funksjonsområde FO3 til senere fordeling. I samme vedtak ble sykehjemsprisene vedtatt redusert, noe som for Bydel Alna utgjorde 6,678 millioner kroner. I Bydelsutvalgets behandling av budsjettforslaget ble det vedtatt å bruke 5,25 millioner kroner til økte kostnader i forbindelse med budsjettvedtaket. 1,428 millioner kroner er avsatt på FO3 til senere fordeling.

Det er et mål at resultatet for 2014 skal gi et mindreforbruk som gir mulighet til å dekke noe av omstillingsbehovet i 2015, samt være en buffer hvis det skulle vise seg at aktivitetsnivået i de kostnadskrevende tjenestene er høyere enn forutsetningene i budsjettet for 2014. Målet for 2014 er at bydelen ved utgangen av året har et resultat på 15-20 millioner kroner i mindreforbruk.

I denne saken foretas en gjennomgang av følgende temaer for å belyse behovet for en revidering av det vedtatte budsjettet for 2014:

1. Økonomisk status pr. 30.4.
2. Økte utgifter 2014
3. Økte utgifter 2014 – engangsutgifter
4. Oppsummering av økte utgiftsbehov 2014
5. Saldering økte utgifter 2014
6. Oppsummering saldering økte utgiftsbehov 2014

1. Økonomisk status pr 30.3.2014

Bydelsdirektøren har tidligere varslet at det vil bli foretatt en gjennomgang av forutsetningene i budsjettet og fremme en budsjettjusteringsak i juni 2014 vedrørende endringer i de opprinnelige budsjettpremissene basert på kostnadsutviklingen første halvår 2014.

Oversikt under viser prognose pr 30.04.2014:

Seksjon	Januar	Februar	Mars	April
	0	-15 400 000	-15 400 000	-15 400 000
Administrasjon	0	350 000	350 000	270 000
Alna bo- og miljøarbeidertjeneste	0	0	0	0
Alna renhold og tekniske sentral	0	-400 000	-400 000	-400 000
Barnehager	0	0	0	0
Barnevern	0	3 500 000	3 500 000	3 500 000
Bestillerkontor	0	0	2 200 000	2 200 000
Bolig, kvalifisering og nærmiljø	0	0	0	0
Budsjettekniske avsetninger	0	-21 850 000	-23 950 000	-28 870 000
Egenmestring og rehabilitering	0	0	-100 000	-100 000
Fagsenter for barn og unge	0	0	0	0
Groruddalssatsing	0	0	0	0
Helsestasjon	0	0	0	0
Hjemmetjenester	0	3 000 000	3 000 000	3 000 000
Kultur og lokalsamfunn	0	0	0	0
Kultur, møteplasser og frivillighet	0	0	0	0
NAV Alna sosialtjeneste	0	0	0	5 000 000

Pr. 1. tertial meldes det et mindreforbruk på 15 millioner kroner i ordinær drift. For særskilte øremerkede midler er det et prognostisert mindreforbruk på 0,4 millioner kroner. Mindreforbruket skyldes i hovedsak udisponert mindreforbruk fra 2013.

Bydelens økonomiske resultat forutsetter at alle vedtatte salderinger overholdes av de enkelte resultatenhetene slik at bydelen totalt sett går ut av 2014 med et mindreforbruk på 15 – 20 millioner kroner. Det er særlig forbruksutviklingen i de kostnadskrevene enhetene som vil ha stor innvirkning på bydelens evne til å lykkes med omstillingskravene for 2014. Pr. 1. tertial er bydelens totalprognose på drift 15 millioner kroner. Av resultatenhetene er det barnevern, bestillerkontoret, hjemmetjenesten og NAV som melder om vesentlig merforbruk på til sammen 13,7 millioner kroner.

2. Økte utgifter 2014 – aktivitetsøkninger

Barnevern

Barnevernet har et justert totalbudsjett pr. 30.4 2014 på 136,6 millioner kroner. I 2013 var det regnskapsførte resultatet 132,5 millioner kroner. Det meldes om stor aktivitet i barnevernet med nye plasseringer både av barn og ungdom. Barnevernets prognose for 2014 er 3,5 millioner kroner i merforbruk. Regnskapsresultatet pr. april viser imidlertid et forbruk som er en lavere andel av totalbudsjettet enn andelen av det totale forbruket var pr. april i 2013. Erfaringer fra tidligere år viser at forbruket i barnevernet er høyere i 1. tertial enn forbruket i 2. og 3. tertial. Det foreslås derfor ingen styrking av barnevernets budsjett i denne budsjettrevisjonen.

Bestillerkontoret

Bestillerkontoret melder pr. april et merforbruk. I budsjettvedtaket var det et krav til bestillerkontoret å omstille for ca. 10 millioner kroner. Omstilling er tidkrevende, og det er etter 4 måneder tidlig å si hvilket resultat omstillingen har gitt. Bydelsdirektøren foreslår derfor ingen styrking av bestillerkontorets budsjett i denne budsjettrevisjonen.

Hjemmetjenestene

Hjemmetjenestene er i en omstillingsprosess og lønner fremdeles overtallige både fra omstillingen i 2013 og den pågående omstillingen av praktisk bistand. Det er pr. 1. tertial en vesentlig bedring av resultatet i forhold til tidligere år. Det foreslås derfor ingen styrking av budsjettet i denne budsjettrevisjonen.

NAV – økonomisk sosialhjelp

Det er en vesentlig økning av antall klienter som mottar økonomisk sosialhjelp. Samtidig har den gjennomsnittlige utbetalingen pr. klient økt fra 2013. Dette medfører at økonomisk sosialhjelp melder et merforbruk på 5 millioner kroner. NAV arbeider med å få redusere antall klienter, blant

annet ved å benytte statlige tiltak. Det er svært bekymringsfullt at økonomisk sosialhjelp øker, men bydelsdirektøren foreslår allikevel ikke en styrking av budsjettet til økonomisk sosialhjelp i denne budsjettrevisjonen.

Ny budsjettrevisjonsak

For de fire resultatenehetene som er omtalt ovenfor er det ikke foreslått å styrke budsjettene. Både for Bestillerkontoret, Hjemmetjenestene og NAV var det forutsatt store omstillinger i budsjett 2014. En anser derfor prognosen usikker etter kun 4 måneder av året.

Kostnadsutviklingen i enhetene følges opp månedlig, og ytterligere revisjon av budsjettet kan være påkrevd. Bydelsdirektøren foreslår at det etter 2. tertial legges fram en ny budsjettrevisjonsak basert på kostnadsutviklingen i forhold til vedtatt budsjett.

Egenmestring og rehabilitering

Bydel Alna arbeider for å tilrettelegge for å kunne tilby brukere hverdagsrehabilitering. Det er et mål, på sikt, at 1/3 av nye søkere av hjemmetjenester vil kunne nyttiggjøre seg hverdagsrehabilitering. Bydelen er i gang med å rekruttere brukere til hverdagsrehabilitering, men grunnet manglende ergoterapeutressurser går arbeidet noe senere enn forutsatt. Det foreslås derfor å styrke resultateneheten med 1 årsverk ergoterapeut. For 2014 vil dette ha halvårsvirkning mens det vil ha helårsvirkning i 2015.

Økt utgiftsbehov 2014: kr 350 000,-

Kultur, møteplasser og frivillighet

I forbindelse med BU sin behandling av budsjett 2013 ble det opprettet en 50 % stilling på Furuset seniorsenter og en 50 % stilling på Furuset frivilligsentral. I budsjettprosessen 2014 ble det ved en inkurie ikke lagt midler til disse stillingene. Det foreslås derfor å øke budsjettene til de to kostnadsstedene med hhv kr 269 000,- til Furuset seniorsenter og kr 320 000,- til Furuset frivilligsentral. Kostnadene vil videreføres i 2015.

Økt utgiftsbehov 2014: kr 589 000,-

NAV

VTa bedrift (Varig tilrettelagt arbeid)

Det er jevn pågang på plasser i VTA bedrift særlig for unge uføre og bydelen har behov for ytterligere plasser. Det foreslås derfor å øke budsjettet med kr 300 000,- som tilsvarer minimum 3 nye plasser. Kostnadene videreføres i 2015.

Økt utgiftsbehov 2014: kr 300 000,-

Nav Alna sosialsenter

Resultatet for sosialsenteret viser en økning i klienter og en økning i gjennomsnittlig utbetaling av økonomisk sosialhjelp. Det er derfor behov for å forsterke personalressursene med et årsverk til oppfølging av klienter. Det foreslås å opprette et årsverk sosialfaglig veileder fra 1.6.2014. Kostnadene videreføres i 2015 med helårsvirkning.

Økt utgiftsbehov 2014: kr 402 000,-

Administrasjonen

Refusjon fra NAV for sykefravær og svangerskapspermisjon utgjorde i 2013 ca 45 millioner kroner. Det nye HR-systemet er ressurskrevende, spesielt når det gjelder refusjonsmodulen. Det er derfor opprettet et årsverk i lønnsseksjonen som skal ha som hovedoppgave å ivareta oppfølgingen av refusjonene. Stillingen videreføres i 2015 med helårsvirkning.

Økt utgiftsbehov 2014: kr 308 000,-

3. Økte utgifter 2014 – engangsutgifter

Lutvannskollen barnehage

Lutvannskollen barnehage er under rehabilitering og skal flytte tilbake i barnehagen i sommer. Noe av møblene ble ødelagt og noen nye behov har kommet på. I den rehabiliterte barnehagen vil det derfor være behov for bla. garderober, benkeskap og skrivebord. Det foreslås å bevilge kr 70 000,- til disse innkjøpene.

Økt utgiftsbehov 2014: kr 70 000,-

Hjemmetjenestene

Hjemmetjenesten har i de senere årene brukt håndholdte terminaler (PDA) for å registrere data så raskt som mulig etter at de har vært hos bruker. Disse terminalene skal nå byttes ut i alle bydeler til mer funksjonelle terminaler. Smarttelefoner er tilrettelagt for dette bruket og hjemmetjenesten har kjøpt inn telefoner til fast ansatte i hel og halv stilling. Bydelsdirektøren foreslår å bevilge kr 403 000,- til innkjøpet.

Økt utgiftsbehov 2014: kr 403 000,-

4. Oppsummering av økte utgiftsbehov 2014

	Enhet	Tiltak	Kostnad 2014
Økt aktivitet	Egenmestring og rehabilitering	Hverdagsrehabilitering	kr 350 000
	Kultur, møteplasser og frivillighet	Furuset seniorsenter og Furuset frivilligsentral	kr 589 000
	NAV	VTA plasser	kr 300 000
	NAV	Sosialfaglig veileder, oppfølging	kr 402 000
	Administrasjon	Lønnsmedarbeider	kr 308 000
Engangsutgifter	Barnehager	Lutvannskollen barnehage, inventar og utstyr	kr 70 000
	Hjemmetjenestene	Smarttelefon til registrering. Erstatte PDA	kr 403 000
	Sum økte utgifter		kr 2 422 000

5. Saldering økte utgifter 2014

Pr. april 2014 viser det seg at det er behov for å regulere budsjettene i enkelte enheter. Det er behov for å øke budsjettene i størrelsesorden 2,422 millioner kroner. Videre foreslår bydelsdirektøren hvordan utgiftsbehovet skal dekkes.

Mindreforbruk fra 2013:

Bydelen overførte et mindreforbruk på 19,7 millioner i ordinære driftsmidler. Bydelens budsjett ble saldert med 9 millioner av merforbruket. Bydelsdirektøren foreslår å benytte 2,019 millioner av de resterende 10,7 millionene til å dekke utgiftsbehovet til økt aktivitet og engangsutgifter til Lutvannskollen barnehage.

Avsetninger på FO3 til hjemmetjenesten

Utgiftene til hjemmetjenesten, 0,403 millioner, foreslås dekket av de 2,687 million som er avsatt til styrking av hjemmetjenesten.

6. Oppsummering saldering økte utgiftsbehov 2014

Enhet	Tiltak	Beløp 2014
Budsjettekniske avsetninger	Mindreforbruk fra 2013	kr 2 019 000
Budsjettekniske avsetninger	Avsetning til hjemmetjenesten	kr 403 000
Sum salderinger		kr 2 422 000

Bydelsdirektørens forslag til vedtak:

Bydelsutvalget vedtar følgende budsjettjusteringer:

	Enhet	Tiltak	Kostnad 2014
Økt aktivitet	Egenmestring og rehabilitering	Hverdagsrehabilitering	kr 350 000
	Kultur, møteplasser og frivillighet	Furuset seniorsenter og Furuset frivilligsentral	kr 589 000
	NAV	VTA plasser	kr 300 000
	NAV	Sosialfaglig veileder, oppfølging	kr 402 000
	Administrasjon	Lønnsmedarbeider	kr 308 000
Engangsutgifter	Barnehager	Lutvannskollen barnehag, inventar og utstyr	kr 70 000
	Hjemmetjenesten	Smarttelefon til registrering. Erstatte PDA	kr 403 000
	Sum utgifter		kr 2 422 000
	Budsjettekniske avsetninger	Mindreforbruk fra 2013	kr 2 019 000
	Budsjettekniske avsetninger	Avsetning til hjemmetjenester	kr 403 000
	Sum salderinger		kr 2 422 000

Tore Olsen Pran
bydelsdirektør

Sak 29/14 Kommuneplan "Oslo mot 2030 - smart, trygg og grønn"

Arkivsak: 201400275

Arkivkode: 511.2

Saksbehandler: Antti-Jussi Andresen

Saksgang	Møtedato	Saknr
Miljø- og byutviklingskomiteen	20.05.14	13/14
Helse- og sosialkomiteen	21.05.14	22/14
Bydelsutvalget	19.06.14	29/14

Tidligere vedtak i saken:

Bydelsdirektørens forslag til vedtak:

Bydel Alna viser til offentlig ettersyn av forslag til ny kommuneplan, "Oslo mot 2030 - Smart, Trygg og Grønn". Bydelen har følgende merknader til planforslaget:

GENERELLE MERKNADER

- A. Oslo forventer en stor befolkningsvekst i årene frem mot 2030. Utgangspunktet for kommuneplanen er at veksten skal brukes aktivt for å videreutvikle og skape nye kvaliteter. Bydelen mener dette er en strategi som tjener byen, dersom mål og satsinger i forslaget til ny kommuneplan, med visse forbehold, følges opp. Bydelen forutsetter at veksten kommer hele befolkningen til gode og bidrar til levekårsutjevning i byen.
- B. Kommuneplanen viser at det innenfor Oslos grenser er nok plass til å håndtere veksten frem mot 2030 (det er tilstrekkelig med areal til boliger, infrastruktur og næringsutvikling). Bydelen forutsetter at Marka bevares som en særlig verdifull grønn, rekreativ arealressurs.
- C. Bydelen påpeker at det er knyttet betydelig usikkerhet til befolkningsframskrivninger. Hendelser i Norge og verden for øvrig kan endre forutsetningene for befolkningsutviklingen. Bydelen er derfor enig i at dette understreker viktigheten av en viss grad av fleksibilitet i planleggingen, og at byens sterke vekst krever prioriteringer og nytenkning om gjennomføring av en rekke kommunale oppgaver.
- D. Bydelen er bekymret for de økonomiske konsekvensene av befolkningsveksten. Agenda Kaupang konkluderer i sin rapport (Agenda Kaupang 01.10.2012: Økonomiske konsekvenser av befolkningsvekst) at det eneste tiltaket som sikrer god økonomi for byen på lang sikt er å redusere netto utgiftsnivå. Det betyr mindre til drift av kommunale tjenester og nødvendig vedlikehold av infrastruktur. Befolkningsveksten er så stor at de samlede driftsutgiftene fortsatt vil vokse selv om utgiftene per innbygger reduseres.
- E. Arealdelen er den første juridisk bindende arealdel for hele Oslo. Bydelen mener foreliggende forslag til arealdel er som et arealpolitisk styringsverktøy, et godt utgangspunkt for å kunne nå mål og føringer i samfunnsdelen og byutviklingsstrategien.
- F. Bydelen støtter valgt byutviklingsstrategi som baserer seg på prinsippet «innenfra og ut», der veksten brukes til å utvide den tette byen i vest, nord og øst, samtidig som potensialet skal utnyttes ved generell, løpende fortettingen i indre og ytre by. Bydelen vektlegger at «innenfra og ut» utløser mindre investeringsbehov enn «desentralisert utbygging» og er mer robust samfunns- og kommunaløkonomisk. Det pekes dog på at «desentralisert utbygging» muliggjør større variasjon i utbyggingen og fordeler innsatsen ytterligere utover hele byen. Bydelen konstaterer også at anbefalt arealbruk gir den største veksten i biltrafikk i Oslo nordøst som

kan medføre økte støy- og luftforurensingsbelastninger for befolkningen i denne delen av byen.

Bydelen har i merknader til samfunnsdelen noen kommentarer til ovennevnte. Bydelen forventer positiv utvikling også i egen bydel i planperioden. Bydelen understreker betydningen av at vi får en jevn fordeling av vekstgoder i hele byen. Levekårsutsatte byområder må rustes opp og styrkes.

- G. Oslo er i noen grad kjennetegnet av bostedssegregasjon, at ulike sosioøkonomiske grupper fordeler seg ulikt over ulike deler av byen. Det er i seg selv nødvendigvis ikke negativt, men er en utfordring for bydelene. Bydelen viser til NIBR-rapport 2012:11 *Byplangrep og bostedssegregasjon* som peker på at tyngdepunkt i form av en utvidelse av indre by gjennom bygging av Hovinbyen vil sannsynligvis bidra til å opprettholde en viss prisforskjell og dermed bostedssegregasjon mellom indre by den ene siden og ytre by øst og ytre by sør på den andre siden. Rapporten peker også på at forskning viser at det er viktig å legge vekt på urbane kvaliteter når det skal fortettes i byrom eller utvikles boliger i transformasjonsområder. Lokalisering av varierte funksjoner i et område (for eksempel boliger, arbeidsplasser, forretninger, skole, barnehage, idrettsanlegg, park, mv.) vil danne potensielle møteplasser og overlappingspunkter som støtter opp om sosial og kulturell utveksling. Fysiske, åpne akser som kommuniserer ut mot andre nabolag, mot servicefunksjoner, mv. er viktig for å knytte sammen de ulike boområdene, ikke bare fysisk men også sosialt. Det er viktig at kommuneplanen sikrer slike kvaliteter i byutviklingen.
 - H. Bydelen viser til positive erfaringer med Groruddalssatsingen og områdeløft, som har bidratt til å løfte områder i Groruddalen, uten at de store infrastrukturtiltakene er blitt gjennomført. Områdesatsing bør videreføres selv om Groruddalssatsingen som sådan avsluttes.
 - I. Bydelen bemerker at for å sikre variert bebyggelse og styrke Groruddalen som attraktivt boområde, må det legges til rette for bygging av flere småhusområder samtidig som det tillates høyere utnyttelse med attraktive leiligheter i tilknytning til kollektivknutepunktene.
 - J. Det må fortettes med kvalitet, og miljøbelastningene må reduseres for å opprettholde/skape gode boområder. Groruddalen har behov for unike attraksjoner og institusjoner som kan heve dalens anseelse og attraktivitet.
 - K. Bydelen har i forbindelse med det regionale plansamarbeidet understreket at hele regionen (hovedstadsområdet) må ses samlet for å møte utfordringene som følger av forventet økning i befolkning og vekst i arbeidsplasser i regionen. Veksten må fordeles, arealutnyttelsen i alle kommunene må effektiviseres og utbyggingsprinsipper må vurderes i sammenheng på tvers av kommunene. Kommuneplanen understreker tilsvarende at mange utfordringer og muligheter som tas opp i kommuneplanen må løses gjennom en regional utvikling og krever et tett samarbeid med kommunene i regionen.
- Bydelen forutsetter en slik koordinert regional utvikling. Det er uheldig dersom det blir en konkurranse mellom kommune om å tilrettelegge for vekst som resulterer i en uønsket utvikling med spredt bebyggelse uten god kollektivdekning.
- L. Bydelen er enig i at fremover (mot 2050) blir det enda viktigere å avklare den regionale fordelingen av veksten. Med knapphet på arealer i Oslo, vil disse områdene kunne ta en økende andel av fremtidig vekst etter 2030. Det bør legges til rette for bedre utnyttelse av f.eks. Fornebu.
 - M. Det forutsettes at plansamarbeidet for Oslo og Akershus skal lede til en felles forståelse for hvordan veksten best skal håndteres. Bydelen støtter at det bør legges betydelig vekt på at

baneforlengelser og knutepunktutvikling i Oslo integreres i utviklingen av de tre korridorene som leder ut av Oslo til sammenhengende bystrukturer, vil være et sentralt grep for å håndtere ytterligere vekst, eksempelvis T-baneforlengelse fra Ahus til Lillestrøm. Utvikling av Furuset sentrum er i tråd med dette og bør prioriteres fra kommunes side, jf. reguleringsplanarbeidet for bærekraftig byutvikling på Furuset – områderegulering for klimaeffektiv byutvikling på Furuset.

- N. Bydelen peker også på at omgjøring fra vei- til gatestrukturer og tunnel- og lokkløsninger, vil kunne realisere utbyggingspotensial flere steder i byen. F. eks. tunnel/lokk over E6 ved Furuset.
- O. Bydelen har forventninger til at staten bidrar til at regionen kan møte utfordringene knyttet til veksten, spesielt i forhold til nødvendig kollektivutbygging. Oppgaven er for stor for kommunene alene.

MERKNADER TIL SAMFUNNSDELEN – SMART, TRYGG OG GRØNN

Som det fremgår av planforslaget og underlagsdokumenter innebærer vekst en rekke problemer, men også mange muligheter. Planens tre satsingsområder, Smart, Trygg og Grønn, er kommunens svar på disse fremtidige utfordringene. Under hvert satsingsområde er det valgt tre mål som uttrykker dimensjonene som skal gis høyest prioritet, og under hvert mål er det prioriterte politiske satsinger som skal iverksettes for å nå målene.

Bydelen synes målene er dekkende, satsingene er forståelige ut fra målsetting og forutsettes fulgt opp med konkrete tiltak. Bydelen har følgende kommentarer til mål og satsinger.

SMART

Mål 1 Landets kunnskapshovedstad

Kommuneplanen legger stor vekt på Osloskolen og ambisjonsnivået er høyt, målsettingen er at Osloskolen skal være blant Europas beste (satsing 1). Oslo har her en særskilt utfordring i at andelen elever med et annet morsmål enn norsk er høyt. Bydelen vil også peke på pågående diskusjon om skjevfordeling av ressurser til spesialundervisning (satsing 2).

Bydelen er enig i at å redusere frafallet fra videregående skole, er et av de viktigste målene for byen. Det er urovekkende at ca. 25 prosent av elevene i Osloskolen ikke fullfører videregående opplæring innen 5 år etter oppstart. Bydelen merker seg også at forskning viser at Osloskolen ser ut til å utjevne sosiale forskjeller i noe større grad enn resten av landet, men sosial bakgrunn er likevel avgjørende for elevenes skoleprestasjoner.

Mål 2 En attraktiv by nasjonalt og internasjonalt

Det fremgår at Oslo vil ha et stort behov for å tiltrekke høyt kvalifisert arbeidskraft i årene fremover til regionens næringsliv, kunnskapsinstitusjoner og offentlig forvaltning. Oslo skal ha utdannings- og forskningsinstitusjoner på høyt internasjonalt nivå. Kunnskapsarbeidere og talenter skal tiltrekkes fra hele verden (satsing 1). Gjennom byutviklingsgrep skal det tilrettelegges for bymessige kvaliteter som gir økt attraktivitet og tiltrekningskraft på kunnskapsarbeidere (satsing 2).

Bydelen forstår dette, men Oslo er ikke og skal ikke være en by bare for kunnskapsarbeidere og talenter fra hele verden. Gruppen «høyt kvalifisert arbeidskraft» bør ikke få en særstilling. Det er mulig kommuneplanen her utilsiktet er utydelig, men Oslo skal være attraktiv for alle, og det må gjelde hele byen. Dette innebærer også utjevning av levekår. Satsingen må bidra til å løfte hele byen. Det må ikke bli slik at man på veien ytterligere forsterker forskjeller mellom områder i byen. I denne sammenheng er det viktig å etablere bl.a. kunnskapsinstitusjoner og kunnskapsbasert næring også i Groruddalen.

Bydelen tillegger at oppmerksomhet likeledes må rettes mot andre næringer og annen arbeidskraft som er nødvendig for byen.

Oslo skal være en internasjonalt ledende kulturby. Bydelen er enig. Her må Oslo være innovativ, og bydelen forventer at dette innebærer at også lokalt kulturliv gis gode vekstvilkår.

Mål 3 Fremtidens oppgaver skal løses smartere

I en hurtig voksende kommune settes kommunens tjenestetilbud og økonomi under press. Kommuneplanens svar er at byen må løse oppgavene på en smartere og mer effektiv måte, og det tydeliggjøres at dette krever stor omstillingsevne og gjennomføringskraft til å ta i bruk ny kunnskap og teknologi (satsing 1 og 4).

Bydelen er enig i at Oslo kommune må være i stand til å tenke nytt, være en lærende organisasjon og implementere nye arbeidsmåter og løsninger innenfor sentrale områder. Krav til effektivitet og omstilling må imidlertid ikke gå ut over kvaliteten i tjenestene, jf. nedenforstående mål og satsinger.

Videre at det er viktig at aktuelle aktører involveres tidlig i all planlegging for å få eierskap til plan og prosess, slik at gjennomføringskraft sikres. Bydelen understreker at lokal medvirkning er avgjørende i alle planprosesser. Bydelen kan vise til gode erfaringer fra Groruddalssatsingen og områderettet arbeid (jf. mål 3 under Trygg).

TRYGG

I høringsuttalelse til utkast til planstrategi og planprogram påpekte bydelen at kriminalitetsforebygging må ha en sentral plass i planarbeidet. Dette er ivaretatt i forslaget til ny kommuneplan, der trygghet er et satsingsområde, både at befolkningen skal være trygge på at de får gode kommunale tjenester ved behov, og at de kan bevege seg fritt i byen uten å føle frykt for å bli utsatt for kriminelle handlinger.

Bydelen har tidligere poengtert at det er avgjørende at kommuneplanen har strategier som bidrar til levekårsutjevning og likhet for alle i byen for å motvirke klasseforskjeller eller "Den delte byen", og gi alle like gode bo- og oppvekstforhold og tjenestetilbud. Bydelen er tilfreds med at dette langt på vei er ivaretatt.

Mål 1 Trygg, åpen og tilgjengelig by

Det skal oppleves trygt å ferdes i det offentlige rom dag og natt (satsing 1). Kommuneplanen presiserer at «God belysning i det offentlige rom bidrar til å skape trygghet. Et viktig virkemiddel er gjennomføring av belysningsplanen i sentrale områder av Oslo.»

Bydelen mener dette like mye gjelder ytre by og Bydel Alna. Bydelen har tidligere etterlyst belysning langs enkelte turveier, herunder i Alnaparken. Bydelen nevner trygghetsvandring som er et nyttig verktøy for å kartlegge hvor det er utrykt og hvor det trengs vedlikehold.

Oslos innbyggere skal ha tilgang på attraktive, varierte og brukervennlige byrom (satsing 4). Kommuneplanen viser til at «Befolkningsvekst medfører økt bruk av byrommet og behovet for skjøtsel og vedlikehold øker. Særlig i de sentrumsnære områder er det behov for forsterket innsats på renhold.» Igjen vil bydelen understreke at Groruddalen også er en del av Oslo. Slitasjen er nok større i sentrum, men det er et stort behov for skjøtsel og vedlikehold i ytre by også, og det er ønsket om større tilgang på attraktive, varierte og brukervennlige byrom (møteplasser lokalt). Oslo kommune må sette av tilstrekkelig med ressurser til dette.

Bydelen konstaterer at universell utforming er sikret på overordnet nivå (jf. bestemmelse § 6.1 *Universell utforming*) og Oslo kommunes oppfølging av universell utforming ivaretas for øvrig av kommunens strategiske plan for universell utforming.

Mål 2 Trygghet for å få kommunale tjenester med kvalitet

Kommunen skal være ledende på Folkehelsearbeid (satsing 4). Arealdelens konsekvensutredning kap. 16.2.6 *Folkehelse, universell utforming, barn og unge* peker på at det til dels er store forskjeller i helse og levekår mellom de ulike bydelene og innenfor den enkelte bydel. Kommuneplanen kan gjennom krav til de fysiske omgivelsene ha konsekvenser for befolkningens helse.

Det er viktig at areal- og transportplanleggingen bidrar til å fremme befolkningens helse, spesielt ved å redusere lokal luftforurensning og støy, bidra til økt fysisk aktivitet og til å skape og opprettholde gode nærmiljøer med mulighet for aktivitet og rekreasjon, jf. kap. 13 *Sikring av kvalitet i byutviklingen*.

Mål 3 Alle skal ha muligheter for et godt og aktivt liv

Oslo kommune skal bidra til sosial mobilitet og reduksjon av dårlige levekår (satsing 2). I følge SSB vil en stor andel av veksten i befolkningen mot 2030 komme som følge av innvandring fra andre land. Det påpekes at Statistisk sett har innvandrerbefolkningen en større andel med en vanskelig levekårssituasjon enn den øvrige befolkning. Særlig utsatt er den del av befolkningen som har flyktningbakgrunn og innvandrere med kort botid i Norge. Det er store sosiale forskjeller på tvers av byen. Bydelen er derfor enig i at befolkningsutviklingen dermed stiller krav om en større balanse i byens vekst og utvikling for å unngå fremveksten av en segregert by hvor bosted får betydning for hvilke muligheter man har for å lykkes i livet.

Bydel Alna har en stor innvandrerbefolkning og bydelen påpeker behovet for ressurser til å følge opp kommuneplanens intensjon.

Alle barn skal sikres gode oppvekstvilkår, omsorg og muligheter for fysisk utfoldelse (satsing 4). Konsekvensutredningen viser at konsekvenser for barn og unge vil i utgangspunktet være de samme som for voksne, men barn og unge er mer sårbare/utsatte enn voksne når det gjelder for eksempel luftforurensning, støy og trafikale forhold. Trafikkvekst og økning i støy- og luftforurensningsutsatte områder vil derfor potensielt kunne ha større negativ betydning for barn og unge enn voksne. Dette må vektlegges, og bydelen understreker viktigheten av kommuneplanens bestemmelser for utviklingsområder i ytre by som setter krav om at det settes av nødvendig areal til sosial infrastruktur som skoler og barnehager, grønnstruktur og idrettshaller/-anlegg.

Innbyggere i alle aldre skal kunne delta i byens utvikling (satsing 5). Kommuneplanen viser til at byens lokalmiljøer og bydelene er viktige arenaer for lokaldemokrati og deltakelse. Bydelen er enig i dette. Gode medvirkningsprosesser styrker kunnskaps- og beslutningsgrunnlaget, reduserer konflikter, gir forankring samt vitaliserer lokaldemokratiet. Det er viktig at byens innbyggere deltar i prosesser hvor byens utvikling bestemmes, blant annet gjennom høringsprosesser, folkemøter, workshops, sosiale medier og web-løsninger. Bydelen har gode erfaringer med områdesatsingene i bydelen der lokal medvirkning har ligget til grunn som et viktig premiss for arbeidet.

GRØNN

Sterk befolkningsvekst medfører økte klimagassutslipp og lokale miljøbelastninger. Oslo møter utfordringene frem mot 2030 med en ambisjon om å være en verdensledende miljøby. Oslos klimagassutslipp skal reduseres med 50 prosent innen 2030 i forhold til 1991-nivå ved å til rettelegge for miljøvennlig person- og godstransport, mer effektiv ressursutnyttelse og utvikling av klimanøytrale byområder. Byutviklingen skal støtte opp om klimamålene gjennom banebasert fortetting etter «innenfra og ut» prinsippet. Marka skal bevares og byens blågrønne struktur skal styrkes.

Bydelen slutter seg til foreslåtte mål og satsinger som bygger opp under Oslo som miljøby. Resultatet av satsingen vil avhenge av viljen til å prioritere miljøhensyn og evnen til å gjennomføre miljøtiltak, men også at det finnes gode styringsverktøy. Etter bydelens oppfatning er

foreliggende forslag til bindende arealplanen med plankart, temakart, bestemmelser, retningslinjer og forutsigbarhetsvedtak i utgangspunktet et velegnet styringsverktøy som støtter opp om samfunnsdelens og byutviklingsstrategiens mål og føringer.

Bydelen presiserer at kommuneplanen også må ivareta lokale utfordringer.

Mål 1 Internasjonalt ledende miljøby

Klimanøytral persontransport og mer miljøvennlig godstransport skal prioriteres (satsing 4). Bydelen understreker viktigheten av at tilrettelegging for sykling/utbyggingen av sykkelveier prioriteres i kommende budsjetter, slik at hovedsykkelveinettet raskt kan ferdigstilles. Videre må det sikres god sykkeladkomst fra boligområdene til sykkelveinettet, og trafikksikkerhet må prioriteres. Bydelen har etterlyst større innsats mot kjøring på gangveier.

Befolkningsveksten vil kreve mer varetransport. Økt transport medfører mer tungtrafikk på veiene og økte klimautslipp, og desto viktigere blir det at mer gods overføres fra vei til bane. Samtidig er Alnabruterminalen, som er et viktig nav i jernbanenettet, på mange måter en belastning for Groruddalen. Bydelen har ment at ulempene bør avbøtes og forventer at tiltak som etablering av gang- og sykkelveier, gjennomføres som forutsatt i reguleringsplanen for terminalområdet og gjenåpning av Alna.

Mål 2 Styrke Oslos blågrønne preg

Oslos biologiske mangfold skal forvaltes på en bærekraftig måte og kulturlandskap og kulturminner skal sikres for ettertiden (satsing 1). Bydelen viser til Akergårdene som viktige kulturminner og møteplasser som må ivaretas. Ikke minst er besøksgårdene med dyr en vesentlig kvalitet i bymiljøet. Det er synd at det meste av kulturlandskapet/landbruksarealene som hørte til gårdene er nedbygd. Beite- og produksjonsarealer for er mangelvare for gårdene som fortsatt har dyrehold. Resterende arealer må sikres for fremtiden.

Oslo skal verne om Marka (satsing 2). Bydelen har støttet vern av Marka, men bydelen er samtidig åpen for varsom tilrettelegging for bruk av Markas randsone til idrett og friluftslivsaktiviteter.

Byens blågrønne struktur skal videreutvikles (satsing 3) og det skal være god tilgang til grøntområder og anlegg for idrett, rekreasjon og fysisk aktivitet (satsing 4). Bydelen fremhever at bevaring og styrking av det blågrønne preget i byggesonen er en viktig premisse i byutviklingen. I en framtidsrettet bærekraftig byutvikling, som innebærer en mer intensiv arealbruk (fortetting) med krav til arealer for uteopphold og sosial infrastruktur, er ivaretagelse/etablering av grønnstruktur en forutsetning. Eksisterende grønnstrukturer er således en svært viktig ressurs i fremtidig byutvikling, og der grønnstruktur mangler, må den etableres. Grønnstrukturen bør være sammenhengende.

Kommuneplanen presiserer at det arbeides for å sikre og videreutvikle strategisk viktige grøntområder med betydning i en større sammenheng, som manglende lenker i turveinettet, områder med viktige naturverdier samt byggefrie belter langs vassdrag. I tillegg skal nye grøntområder ivaretas i forbindelse med større utbyggingsprosjekt. Det skal arbeides med å utvikle sammenhengende turveier langs elvene og sjøfronten. Dette er svært positivt, men bydelen har erfart at det tar lang tid å gjennomføre planer og prosjekter, og det er ofte knyttet usikkerhet til gjennomføringen. Arbeidet med turveiene må prioriteres. I tillegg er det en utfordring at økt bruk av parker og friområder stiller større krav til skjøtsel og vedlikehold.

Innbyggerne skal sikres luft og vann av god kvalitet og stille områder (satsing 5).

Kommuneplanen viser til at støy er det miljøproblemet som berører flest mennesker i Oslo. Bydel Alna er særlig utsatt for støy fra E6 og gjeldende krav til luftkvalitet er ikke blitt overholdt. Det er her en stor utfordring å få redusert støybelastningen når trafikken forventes å øke.

Mål 3 Vekst gjennom kompakt byutvikling og banebasert fortetting

Det er gledelig at byen totalt sett i det siste tiåret har hatt klart lavere vekst i veitrafikken enn både Akershus og landsgjennomsnittet, mens kollektivtransporten har kunnet vise til en betydelig økt markedsandel. Kompakt byutvikling og banebasert fortetting skal sikre at den positive trenden fortsetter.

Fortettingen skal primært skje i en rekkefølge innenfra og utover langs banenettet (satsing 1). Oslo kommune vil kanalisere en stor del av veksten til indre by og dens randsoner, der kollektivtilbudet er best. Det vil gi nye områder med økt tetthet, økt tilbud av kultur, handel, tjenester og mer attraktive by- og gaterom. Nærhet til jobb og fritidsaktiviteter gjør det mulig for flere å gå, sykle eller bruke kollektivtransport når de reiser, samtidig som det gjør byen mer attraktiv å bo i. Byutvikling i ytre by kanaliseres langs banenettet for å sikre bærekraftige transportformer. For å oppnå dette vil kommunen prioritere offentlig innsats i form av planarbeid og investeringer i en «innenfra og ut»-rekkefølge. Kommunen viderefører sin knutepunktsbaserte byutviklingsstrategi hvor areal- og transportplanlegging ses i sammenheng og har henblikk på regionale utviklingsstrategier.

Bydelen forstår at dette er en hensiktsmessig strategi ut fra økonomiske hensyn og gjennomførbarhet. Ulempen ved en slik strategi er at ressursene allokteres til enkelte deler av byen, til indre by og dens randsoner. Byutviklingen i ytre områder settes på vent, godene fordeles ulikt og forskjellene mellom ulike deler av byen vil kunne øke. Sentrumsnære områder blir enda mer attraktive og ytre by blir tilsvarende mindre attraktive. Riktig nok er målsettingen at knutepunktsbasert utvikling langs banenettet videreføres, og Groruddalen nyter godt av Groruddalssatsingen, men de store grepene har uteblitt (kommer først senere).

Utbygging av banenettet skal sikre nødvendig kapasitet og fremkommelighet og utløse potensial for ny og fremtidsrettet bolig- og næringsutvikling (satsing 2). Bydelen mener det er riktig å vurdere effekten i et byutviklingsperspektiv i prioriteringen mellom nye banetiltak. Oslo kommune vil prioritere tiltak som bidrar til vesentlig byutvikling i form av økt bolig- og/eller næringsutviklingspotensial, økt fremkommelighet og økt kapasitet. Bydelen understreker viktigheten av at ulike tiltaks regionale effekter skal tas med i vurderingene og tiltak med gode regionale effekter prioriteres. Dette taler for bl.a. at T-banen forlenges til Ahus og videre til Lillestrøm.

Veksten i persontransport skal tas med kollektivtrafikk, sykling og gange (satsing 3). Oslopakke 3, som finansierer samferdselsinvesteringer og drift av kollektivtransporten i Oslo og Akershus frem til 2032 er viktigste finansieringskilde. Bydelen konstaterer at det på langt nær er satt av tilstrekkelig med midler til gjennomføring av ønskede tiltak. Det oppstår (politisk) konkurranse mellom tiltakene, som kan resultere i en skjev og uhensiktsmessig fordeling av midlene.

Boligbyggingen må holde tritt med befolkningsveksten og i alle nye boligområder skal variasjon og kvalitet vektlegges (satsing 4). Kommuneplan påpeker at hvis den økte fortettingen skal gi en gevinst for lokalmiljøene, må den kombineres med funksjonsblanding og opplevelsesmessig variasjon. Bydelen er enig i dette. Dette er særlig viktig ved fortetting der utfordringene er store i forhold til eksisterende bomiljø når det skal bygges med høy tetthet. Det er viktig at fortettingen bidrar med noe positivt i lokalmiljøene og skaper nye lokale kvaliteter.

BYUTVIKLINGSSTRATEGI

Vurderingshensyn

Tabell 3.1 viser sammenheng mellom vurderingshensyn og overordnede visjoner og mål i samfunnsdelen for øvrig. Fra vurderingshensyn utledes både generelle føringer for all byutvikling og spesifikke føringer for valg av byplangrep, utviklingsretning og tyngdepunkt. Bydelen synes dette oversiktlig oppsummerer bakgrunnen og hensikten med byutviklingsstrategien.

Av tabellen fremgår at alle vurderingshensyn med noen unntak i utgangspunktet støtter opp om byutvikling i Groruddalen. I Groruddalen, som andre steder, avhenger realisering av arealpotensial av ny infrastruktur som betinger større grad av offentlig innsats. Dette krever en rekkefølge-prioritering av områder med behov for ny infrastruktur. Bydelen forstår at kommuneplanen således prioriterer områder med ledig kapasitet på banegående kollektivtransport, områder tilknyttet vedtatte infrastrukturtiltak og områder med høyt arealpotensial ifht. infrastruktur-investeringer. Gjennomføring og risiko ifht. kommunaløkonomi er også viktige vurderingshensyn. Her prioriteres områder med pågående utvikling og områder hvor tiltenkt utvikling er uproblematisk.

Byutviklingsstrategi

På bakgrunn av ovennevnte er det valgt en byutviklingsstrategi som baserer seg på prinsippet «innenfra og ut», der veksten brukes til å utvide den tette byen i vest, nord og øst. Dette i motsetning til «desentralisert utbygging» som sprer utbygging på større områder, med en lavere tetthet i indre by og dens randsoner.

I tillegg utnyttes potensialet ved generell, løpende fortettingen i indre og ytre by. Bydelen understreker betydningen av slik fordeling av veksten, som vil kunne bidra til en jevn fordeling av vekstgoder i hele byen, samt ruste opp og styrke mangfoldet av ulike byområder i Oslo – når utviklingen skjer gjennomtenkt og med vektlegging av kvalitet. Bydelen forventer utvikling av Furuset sentrum og Haugerud sentrum prioriteres i tråd med dette.

Periodisering av bolig- og næringspotensial forutsatt tilstrekkelig infrastrukturinvesteringer er vist i Tabell 3.3. Bydelen bemerker at av tabellen fremkommer at Ahus-banen ikke har direkte betydning for arealpotensial. Dette er riktig for Oslo sin del, men i Lørenskog er ny T-bane en av forutsetningene for videre sentrumsutvikling. Bydelen mener dette må hensyntas i vurderingen av baneutbygging i regionen.

Bydelen bemerker at plansamarbeidet om areal- og transportplan for Oslo og Akershus, innebærer behov for gjensidige forpliktelser til felles løsninger, som igjen kan gjøre at aktørene må endre på sine prioriteringer for å kunne følge opp planen.

Det er utarbeidet et strategikart for arealbruken frem mot 2030 og for arealbruken mot 2050. Kartene er ikke juridisk bindende, men illustrerer planlagt byutvikling fremover. Bydelen bemerker at Lindeberg senter ikke er angitt som prioritert stasjonsnært område. Bydelen mener at også området rundt Lindeberg T-banestasjon har arealpotensial og bør tas med.

Bydelen viser for øvrig til drøftingsdokumentet for plansamarbeid om areal- og transportplan for Oslo og Akershus og bydelens uttalelse til dette, jf. miljø- og byutviklingskomiteens vedtak 24.09.2013, sak 20/13. Her ble det påpekt at mangel på offentlig kommunikasjon på Nedre Romerike er en utfordring, og T-bane til Lillestrøm og Ahus vil være svært viktig. En videre-utvikling av Lillestrøm som by og en sammenkobling av Ellingsrudbanen og Vestlibanen i Lillestrøm, vil øke attraktiviteten på T-banen og gi nye utbyggingsmuligheter langs T-banetraseene.

MERKNADER TIL AREALDELEN

Bydelen har forventninger til arealdelen som arealpolitisk styringsverktøy, den første juridisk bindende arealdel for hele Oslo innenfor dens administrative grenser.

Nærmere om bestemmelser (kap. 6)

Bydelen støtter i hovedsak foreslåtte planbestemmelser. Det er positivt at hensynet til bokvalitet, uterommenes kvalitet og barns oppvekstvilkår skal ivaretas i plan- og byggesaksbehandlingen (§ 2.1-4). Dette har stor betydning lokalt. Likeledes at byens fellesarealer, -anlegg og -bygninger bør gis høy arkitektonisk og miljømessig kvalitet og være allment tilgjengelig (retningslinje til § 2).

Bydelen har følgende merknader til enkelte planbestemmelser:

Vedr. § 4.3 Fjernvarme:

Bydelen støtter Plan- og bygningsetatens alternativ til retningslinje, alternativ 2.

Vedr. § 7 Miljøkvalitet, estetikk, natur og landskap

§ 7.1-3b:

Det foreslås en stor avvikssone, område B, i Oslos byggesone der bebyggelse med støyfølsomt bruksformål kan etableres i gul og rød sone (deriblant områder innenfor Småhusplanen, S-4220). Boliger skal ha minimum en fasade som vender mot stille side. Halvparten av oppholdsrom og minimum et soverom skal vende mot stille side. Det skal tilbys bruksmessig egnede private eller felles private uteoppholdsareal med soner med støynivå under anbefalt grense, iht. tabell 1 i T-1442/12.

Bydelen forstår bakgrunnen for bestemmelsen, men bydelen er skeptisk til en slik bestemmelse som bl.a. omfatter hele byggesonen i Groruddalen. Det kan være fare for at det å gjøre det lettere å etablere bebyggelse med støyfølsomt bruksformål i gul og rød sone, kan bli en sovepute, et alternativ for ikke å gjennomføre tiltak som demper støyen, f.eks. avbøtende tiltak som støyskjerming, tiltak som kan redusere biltrafikken, kollektivsatsing mv..

§ 7.1-4 Stille områder:

Temakartet for støy angir stille områder (områder med særlig hensyn til friluftsliv i lite støypåvirkede omgivelser). Det er positivt at ny og vesentlig utvidelse av støyende virksomhet søkes lokalisert og utformet slik at støypåvirkningen i stille områder forblir uendret eller dempes.

Bydelen mener at Marka bør defineres som stille område.

Vedr. § 7.4 Kabler og ledninger

Bestemmelsen fastsetter at nye og større utvidelser av kabel- og ledningsanlegg i byggesonen skal legges i grunnen. Dette er svært positivt. (Se også merknader til § 17.2.)

Vedr. Marka, § 10.1-5 Aktivitetssone, avgrenset med bestemmelsesgrense

Bydelen er positiv til bestemmelsen, men det må forutsettes at også hensynet til friluftsliv og tilgjengelighet ivaretas, og tilretteleggingen må ikke bli en barriere som vanskeliggjør adkomsten til Marka. Større bygg som idrettshaller og støyende/motorisert aktivitet bør ikke tillates i aktivitetssonen.

Vedr. § 12.2 Grønnstruktur

Bydelen presiserer at det er viktig å sikre sammenhengende grønnstruktur. Usikrede grøntområder av særlig verdi for bomiljø, naturmangfold og kulturminnevern bør sikres planmessig vern.

§ 17.2 Hensynssone omforming H-820-1 og H-820-2

Bydelen understreker viktigheten av at alle eksisterende høyspentkabler i byggesonen graves ned. Dette er av stor betydning for Groruddalen og bør følges opp.

Byggesonen (kap. 9)

Bebyggelse og anlegg

Bydelen støtter foreslåtte mål. Det er videre positivt at det arbeides med å få ordnede former for etablering i brakkerigger. Bydelen har etterlyst dette.

Bydelen bemerker at det i Groruddalen finnes en rekke gamle fyllinger med forurensede masser på kommunal og privat grunn. For å få ryddet opp i disse, er det antakelig ikke tilstrekkelig å legge det hele og fulle ansvaret for opprydding på forurenser, som i mange tilfeller er ukjent. Grunneier (Oslo kommune) må selv ta initiativ og sørge for opprydding.

Sosial infrastruktur

Arealdelen skal sikre og videreutvikle areal for nødvendig sosial infrastruktur. Det er vesentlig at hensynet til bokvalitet og barns oppvekstvilkår ivaretas i plan- og byggesaksbehandlingen. Planforslaget har dette som målsetting.

Bydelen er enig i at skolene ivaretar viktige fellesskapsinteresser og bør utenom skoletiden også tjene som møteplasser for nærmiljøet. Det understrekes at skoleanleggene må gis en bevisst arkitektonisk utforming som kan være identitetsbyggende for nærmiljøet.

Bydelen støtter forslaget om å formulere lokaliseringsprinsipper for å sikre at nye sykehjem får en lokalisering som gir høy bokvalitet, akseptabel kollektivtilgjengelighet og servicetilbud som dessuten sikrer gode løsninger for varelevering. Bydelen mener dette er viktige kriterier for lokalisering av sykehjem.

Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur

Samordnet areal- og transportplanlegging gjennom banebasert utvikling og økte muligheter for gange/sykling (9.3.1)

Utbyggingsmønsteret innenfor byggesonen må baseres på prinsipper for samordnet areal- og transportplanlegging, og det må tilrettelegges for videreutvikling av et effektivt og miljøvennlig transportsystem (jf. mål).

Veksten i Oslo og arealstrategien med utvidelse av den tette byen nordøstover fører til at vegtrafikksystemet spesielt i de nordøstre delene av byen bør vurderes nøyere. Økt antall bilreiser gir ytterligere fremkommelighetsproblemer og økte belastningene i Groruddalen i form av luftforurensing, støy, klimagassutslipp og forsterket barriereproblematikk. Nye bolig- og arbeidsplassområder må derfor betjenes kollektivt dersom veksten i trafikken skal tas med kollektive transportformer. Bydelen understreker dette, og bydelen viser samtidig til at det er nødvendig at byområder i Akershus kobles sammen med Oslo, for å øke mulighetene for å reise kollektivt fra Akershus, til og gjennom Oslo.

Vegvesenet utreder diagonaler i Groruddalen, atkomst til Alnabruterminalen og Manglerud-prosjektet. Bydelen er enig i at rolle, funksjon og utforming av de tre hovedatkomstene gjennom Groruddalen er et viktig tema og bydelen støtter at det iverksettes et arbeid med å utarbeide rammer/retningslinjer for en klassifisering av hovedvei/ gatesystemet i Oslo nordøst og Hovinbyen, tilpasset byens utvikling og mål.

Gange og sykling (9.3.2)

Bydelen bemerker at arbeidet med etablering av gang- og sykkelveier må intensiveres. Hovedsykkelnettet må ferdigstilles og det er behov for et mer finmasket system lokalt som knyttes til hovedsykkelnettet.

Gods og godsterminal (9.3.5)

Bydelen merker seg at Alnabruterminalen og Oslo Havns potensial for å håndtere den forventede godsveksten, har sin begrensning, og det må derfor etableres andre godsknutepunkter i Osloregionen som kan supplere dette «navet». Bydelen støtter etableringen av en desentralisert konsentrasjon i nye godsknutepunkter i form av et «nav-satellitt»-konsept. På lang sikt bør det finnes en alternativ lokalisering for terminalen i regionen.

Planforslaget påpeker at det er uvisst om de tekniske og økonomiske forutsetningene for godsvekst over Alnabru kan innfris med de utfordringene som hovedstadsområdet står ovenfor. Videre anføres at Alnabru terminalområde i dag binder opp et stort areal i Groruddalen som bidrar til å skille mellom nord og sør og at videre arealkrevende utvidelser av terminaler og infrastruktur blir vanskelig å gjennomføre. Det pekes her på utfordringene knyttet til forurensning, støy,

trafiksikkerhet og til ønsket byutvikling. Konsentrasjonen av svevestøv over grenseverdiene er høyest i Oslo ved Alnabru. Dette er en viktig presisering og i tråd med synspunkter bydelen har fremmet i andre sammenhenger.

Det er derfor positivt og nødvendig at Oslo kommune og Akershus fylkeskommune vurderer behovet for arealer til gods- og logistikkvirksomhet gjennom det pågående plansamarbeid for areal og transport.

Jernbaneverket arbeider med en konseptvalgutredning for ny godsforbindelse til Alnabru (Bryndiagonalen). Bydelen har tidligere påpekt at utløpet av tunnelen på Bryn kan komme i konflikt med byutvikling i området (Breivoll). Planlagt byutvikling må hensyntas.

Marka (kap. 10)

Aktivitetssonen

Marka og det biologiske mangfold skal bevares. I tillegg skal det legges til rette for et aktivt friluftsliv og idrett, med mulighet for noe tyngre tilrettelegging i Markas randsone.

Det er positivt om tilrettelegging i randsonen kan bidra til redusert slitasje og belastning på naturen i områdene nærmest byggesonen som er mest utsatt. Det vil også kunne bidra til økt friluftsliv for ulike brukergrupper. Bydelen støtter en slik tilrettelegging, med visse forbehold, jf. ovennevnte merknader til bestemmelser vedr. aktivitetssonen.

Bydelen understreker at det er avgjørende at avgrensning av aktivitetssonen er basert på en analyse av ulike egenskaper ved Marka, der hensikten har vært å definere områder som tåler en viss tilrettelegging uten å gå på bekostning av viktige naturområder eller områder for friluftsliv der naturopplevelsen er det vesentligste.

Det er viktig at hoveddelen av Marka har uberørt natur som tilgodeser det enkle friluftslivet og naturopplevelser.

Markagrensen

Forslag til justeringer og endringer av markagrensen vises på plankartet som ikke-juridisk objekt. Endringene må behandles som forskrift til markaloven.

I Bydel Alna foreslås én grenseendring. Endringen gjelder Hellerudgrenda 95 A og B på Hellerudtoppen. Bydelen har ingen innvendinger mot denne grensejusteringen.

Bruk og vern av sjø og vassdrag, med strandsonen (kap. 11)

Bydel Alna har ingen sjøområder, og problemstillinger knyttet til sjø er ikke så aktuelt for bydelen å kommentere. Det påpekes likevel at det er viktig at strandsonen og sjøen ivaretas som friområde og er tilgjengelig for alle. Realisering av nye friområder og etablering av kyststi er derfor vesentlig.

Sikring av kvalitet i byutviklingen (kap. 13)

Rekkefølgekrav (13.1)

Planforslaget understreker at for å oppnå kvalitet i byutviklingen, må viktige byfunksjoner og infrastruktur sikres gjennomført og i hensiktsmessig rekkefølge. Rekkefølgebestemmelser er et viktig verktøy for at kommunen skal kunne inngå utbyggingsavtaler. Bydelen er enig i dette, og det er ønskelig at rekkefølgebestemmelser brukes i enda større grad enn i dag.

Bydelen finner det tilfredsstillende at det er gitt bestemmelse som sikrer at det i plan stilles nødvendige rekkefølgekrav for teknisk infrastruktur, blågrønn struktur, offentlige rom (gater og plasser), energiforsyning, omlegging/kabling av høyspentlinjer, uteoppholdsareal, samt leke- og idrettsområder.

Estetikk og byforming (13.2)

Med økt utbyggingspress og høye utbyggingskostnader, kan arkitektonisk og miljømessig kvalitet ofte bli nedprioritert. Bydelen har påpekt tilsvarende i høringssvar til utbyggingsplaner. Bydelen er derfor enig i at det er avgjørende å sikre at veksten skal ivareta og videreutvikle byens urbane, naturgitte og historiske kvaliteter, og samtidig fremme god arkitektur. Tiltakene (bestemmelser) som er nedfelt i planen støttes.

Kvalitetsnormer og funksjonskrav (13.3)

Kommuneplanen poengterer at det er viktig å fastsette kvalitetsnormer for byutviklingen fordi økende befolkningspress gir høyere tetthet og press på utearealer og andre grøntområder. Dette er også bydelens erfaring. Bydelen bemerker at med krav om høy tetthet, kan det være vanskelig å etablere gode utearealer og tilstrekkelig grønnstruktur. Tettheten bør da vurderes redusert. Tiltakene (bestemmelser) som er nedfelt i planen støttes.

Luftforurensning (13.4)

Bydel Alna har tidvis høye lokale konsentrasjoner av svevestøv og nitrogenoksyd, særlig langs E6 forekommer det overskridelser av luftkvalitetskrav. Konsekvensutredningen peker på at piggdekkrestriksjoner, elbil-satsing, teknologiforbedringer på kjøretøy m.m. har en viss effekt, men i det store bildet har disse tiltakene begrenset effekt. Bare en stor nedgang i veitrafikken ville ha vesentlig effekt, men med forventet byvekst i Oslo er det mer sannsynlig med en viss økning av støy og luftforurensning enn reduksjon. Dette er foruroligende.

Støy (13.5)

Bydeler i indre by er mest utsatt i forhold til antall personer som er støyplaget. Støysonekart viser imidlertid størst utbredelse av støysoner i andre deler av byen – langs Ring 3, E18 i vest, E6 i sør, og langs hovedveiene i Groruddalen. Tiltak for å redusere støyen i disse områdene er påkrevet.

Kommuneplanen foreslår imidlertid en stor avvikssone i Oslos byggesone (avvik fra retningslinjene for fasadestøy og utearealer og tillatte avvik) for å kunne håndtere forventet sterk byvekst i Oslo. Bydelen er skeptisk til fastsettelsen av en slik avvikssone, jf. merknader til planbestemmelse § 7.1-3b.

Det er positivt at stille områder er vist på temakart støy og ligger fast i planperioden.

Bydelen vil for øvrig vise til avbøtende tiltak som konsekvensutredningen peker på (se KU kap. 16.2.3 Støy og luftforurensning), og som bydelen mener er viktig å følge opp, herunder:

- Flere steder bør det vurderes om det er mulig å etablere korte miljølokk på hovedveiene for å forbedre lokale miljøforhold, for eksempel på E6 ved Furuset. (Bydelen har alternativt foreslått tunnel.)
- Etablering av et definert veinett for tungtransport.
- Ulike tiltak for miljøskjerming av trafikkerte veier bør mange steder vurderes, for eksempel ombygginger fra vei- og til gateutforming for å øke miljøkapasiteten. Trebeplantning, ulike fartsreducerende tiltak og kryssombygginger vil være viktige elementer i en slik strategi.
- Utbygging av Manglerudtunnel.

Vedtak fra miljø- og byutviklingskomiteen (enstemmig):

Miljø- og byutviklingskomiteen er i hovedsak enig i bydelsdirektørens forslag til vedtak. Miljø- og byutviklingskomiteen ønsker å presisere at infrastrukturtiltakene (kollektivutbyggingen) må komme i forkant av byutviklingen og tidligere enn det som kommuneplanen legger opp til.

Vedtak fra helse- og sosialkomiteen (enstemmig):

Helse- og sosialkomiteen sender saken til bydelsutvalget uten innstilling med innspillet fra SV.

Innspill til høringssvar fra Ingunn Gjerstad (SV):

1. Bydelsutvalget viser til det pågående arbeidet med å lage en samordnet areal- og transportstrategi for Oslo og Akershus. Dette arbeidet må undersøke om en annen fordeling av veksten mellom Oslo og Akershus (regionalisering) inkludert både boliger og arbeidsplasser ville kunne løse noen av Oslos problemer og må inngå som konkrete vurderinger i Kommuneplan for Oslo. Et eksempel på dette er det planlagte beredskaps-senter for politiet, som ved for eksempel å legges til Lahaugmoen i Akershus unngår arealkonflikt med jernbanens beredskapssenter. Alnabruterminalen er i dag det nasjonale transportnav for gods og utvikling av denne grunnleggende for å nå nasjonale klimamål. Beredskapsbasen vil i tillegg til å komme i konflikt med jernbanens eget beredskaps-senter for person og godstrafikk, innebære stor støyplage for nærliggende skoler og boligområder.
2. Bydelsutvalget mener det er stort behov for å samordne arealbruk og transport-investeringer, og at kollektivtransport utbygging og bane/tunnelløsning må komme før boligutbygging. Dette er en viktig betingelse for å få til en fornuftig utbygging. Bydelsutvalget registrerer at det mangler konkrete planer og finansiering til nødvendig kollektivutbygging, og advarer mot en forsert utbygging og fortetting før kollektiv-løsninger er på plass. Bydelsutvalget vil også peke på at dette er et fornuftig argument for raskere fortetting på knutepunkt vestover hvor T-banen har mer ledig kapasitet, og redusere utbyggingen østover på kort sikt.
3. Kommuneplanen er basert på å bygge tettere i indre by og utvide den bymessige bebyggelsen i randsonen mellom indre og ytre by, og ved å bygge i kollektivknutepunkter i ytre by. Arealplanen vier at dette i praksis betyr en kompakt fortetting i indre by og østover, mens grøntområder og eneboliger på vestkanten er skjermet.
4. Oslo forventes å vokse og dermed behovet for fellesfunksjoner. Infrastruktur som skoler, barnehager, boliger til grupper med spesielle behov, behandlingsplasser i alle typer omsorg, sykehjem, helsestasjoner, bibliotek og felles uformelle møteplasser. For folkehelse og integrering er ikke minst fritidsklubber, ungdomsarenaer, idrettsanlegg, svømmehaller og samfunnshus viktig. Ved fremtidig skoleutbygging bør det etableres svømmehaller i tilknytning til disse. Dette grunnet kritisk mangel på svømmehaller og tilgang på svømmeopplæring i hovedstaden.
5. Bydelsutvalget påpeker viktigheten av rekkefølgekrav hvor velferdstilbud, som blant annet skole og barnehage, er på plass før nye utbyggingsprosjekter er ferdigstilt. En slik massiv utbygging som det planlegges i Oslo generelt og indre øst spesielt, vil ny utbygging legge stort press på dagens skoler og barnehager hvis man begynner sent med å sette opp nye skoler og barnehager. Bydelsutvalget er også bekymret for at bystyrets vedtak om ikke å opprette flere barnehager i kommunal regi, vil by på kapasitets-utfordringer. Det må settes av areal til denne typen funksjoner i arealplanene, og Oslo kommune må derfor ha en strategi for å sikre seg tilgang på nok areal for slike fellesfunksjoner i alle bydeler.
6. Oslo har vedtatt ambisiøse klimamål og har mangel på areal til å avvikle trafikken. Transportsektoren er den største utslippskilden til klimagasser i området. Det må derfor gjøres harde prioriteringer for å gjennomføre person- og varetransport i byen når den vokser og samtidig klare både klimamålene, unngå lokal forurensning og holde på trivligheten i byen. Bydelsutvalget er glad for at infrastruktur for sykling har fått større plass i denne planen enn før, og håper at det betyr at det etter hvert vil vise seg i konkrete bedringer i trafikkbildet. Kapasiteten på kollektivtrafikken er til dels sprengt, det haster med å få utvidet denne. Arealplanene må lages slik at transportbehovet minskes, med plass til barnehager og skoler i nærområdet og fellesfunksjoner desentralt og eller i nærheten av kollektivknutepunkt.

7. Bydelsutvalget viser til at Oslopakke 3 og Ruters kollektivplan 2012 tas som premisser. Dette er føringer som i seg selv kan ha negative konsekvenser for miljø, trafikkbelastning og en god framtidig byutvikling. Rekkefølgen på utbygging må også være slik at en først sikrer finansiering og igangsetting av kollektivtilbud og deretter bygger boligområder.
8. Kommuneplanen er ikke basert på at kommunen selv skal bygge. Byutvikling skal skje gjennom transformasjon ved hjelp av privat kapital, og i liten grad som offentlig finansiert utbygging. Bydelsutvalget er kritisk til denne måten å drive byutvikling på, hvor utvikleres krav til avkastning og økonomisk vekst blir mer førende enn bærekraftig, miljøvennlig bykvalitet, sosialt basert boligutvikling og gode demokratiske plan- og beslutningsprosesser. Et slikt eksempel har vi nylig sett på Furuset.
9. Bydelsutvalget mener kommunen kan påta seg en mer aktiv rolle som eiendomsaktør og skape et stabilt grunnlag for boligutvikling. Ferdigregulerte eiendommer kan overføres et kommunalt byggherreselskap. Det kommunale byggherreselskapet skal være et ikke kommersielt selskap uten krav til profit.
10. Dersom Oslo kommune skal ha råd til å ivareta innbyggernes samlede behov på kort og lang sikt må inntekter sikres bedre og fordelingen mellom de som har lite og mye bli bedre. Bydel Alna har tidligere spilt inn at å utrede å innføre eiendomsskatt er et viktig virkemiddel for å styrke Oslos inntekter og sikre bedre fordeling. Vi fastholder dette.

KOMMUNEPLAN "OSLO MOT 2030 - SMART, TRYGG OG GRØNN"

Sammendrag:

Bydel Alna har i oversendelse av 14.02.2014 fra Byrådsavdeling for finans mottatt forslag til kommuneplan, "Oslo mot 2030 - Smart, Trygg og Grønn", og forslag til endring av markagrensen til høring. Bydelen har fått utsatt høringsfristen til 23.06.2014.

Foreliggende forslag til ny kommuneplan er utarbeidet i tråd med planstrategi og planprogram vedtatt av bystyret 26.09.2012 og består av to deler:

Del 1: Samfunnsdel med tre satsingsområder; Smart, trygg og grønn med tilhørende mål og satsinger, samt en byutviklingsstrategi som angir en fysisk utvikling av byen som bygger oppunder disse satsingsområdene.

Del 2: Juridisk bindende arealdel som er et viktig arealpolitisk styringsverktøy for å kunne nå mål og føringer i byutviklingsstrategien. Del 2 består av bl.a. plankart, temakart, bestemmelser, retningslinjer, forutsigbarhetsvedtak og konsekvensutredning. Den inneholder også en gjennomgang av planer i Marka for å bringe dem i samsvar med markaloven. Foreliggende planforslag er den første juridisk bindende arealdel for hele Oslo innenfor dens administrative grenser.

Dokumentene samt underlagsdokumenter er tilgjengelige på internett www.kommuneplan.oslo.kommune.no.

I planforslaget legges det opp til at den forventede befolkningsveksten skal brukes aktivt for å videreutvikle og skape nye kvaliteter. For å tilfredsstille befolkningens behov også i fremtiden, påpekes at Oslo må løse sine oppgaver smartere og mer effektivt. Oslo må sette beredskap og kriminalitetsforebygging høyt for å fortsatt oppleves som en trygg hovedstad. Oslo skal være en verdensledende miljøby og tilrettelegger for en byutvikling som bygger opp under en grønn og miljøvennlig utvikling frem mot 2030.

Forslag til endring av markagrensen vil bli fremmet som egen sak for bystyret, men høres sammen med kommuneplanforslaget og har samme frist for uttalelse.

Kommuneplanen er omfattende og bydelsadministrasjonen har i saksframstillingen vektlagt arealbruk i Groruddalen og forhold av særskilt betydning for Bydel Alna.

Bydelsadministrasjonen støtter med visse forbehold hovedtrekkene i foreliggende forslag til ny kommuneplan.

Saksframstilling:

Planforslaget

Utdrag (ikke fullstendig sammendrag) fra kommuneplanens samfunnsdel og juridisk arealdel, forslag til justeringer og endringer av markagrensen samt transportanalyse for Oslos kommuneplan samfunnsdelen er gitt i eget vedlegg for å forenkle saksframstillingen. Det vises for øvrig til plandokumentene og underlagsdokumentene som er tilgjengelige på internett.

Tidligere saksgang

Forslag til planstrategi og planprogram ble behandlet av bydelsutvalget i møte 10.11.2011, sak 59/11.

Bydelsadministrasjonens merknader

GENERELT

Forslag til ny kommuneplan er utarbeidet i tråd med vedtatt planstrategi og planprogram som bydelen i hovedsak tidligere har sluttet seg til. Det ligger således et grundig forarbeid bak forslaget til ny kommuneplan, og det er mye positivt som kan sies om planforslaget.

Oslo forventer en stor befolkningsvekst i årene frem mot 2030. Utgangspunktet for kommuneplanen er at veksten skal brukes aktivt for å videreutvikle og skape nye kvaliteter. Veksten blir således en drivkraft for en ønsket utvikling som skal tilføre byen nye kvaliteter (økt attraktivitet).

Kommuneplanen påpeker at det er knyttet betydelig usikkerhet til befolkningsframskrivninger. Hendelser i Norge og verden for øvrig kan endre forutsetningene for befolkningsutviklingen. Bydelsadministrasjonen er enig i at dette understreker viktigheten av en viss grad av fleksibilitet i planleggingen.

Bydelsadministrasjonen ser også at byens sterke vekst krever prioriteringer og nytenkning om gjennomføring av en rekke kommunale oppgaver.

Bydelsadministrasjonen er bekymret for de økonomiske konsekvensene av befolkningsveksten. Agenda Kaupang konkluderer i sin rapport (Agenda Kaupang 01.10.2012: Økonomiske konsekvenser av befolkningsvekst) at det eneste tiltaket som sikrer god økonomi for byen på lang sikt er å redusere netto utgiftsnivå. Det betyr mindre til drift av kommunale tjenester og nødvendig vedlikehold av infrastruktur. Befolkningsveksten er så stor at de samlede driftsutgiftene fortsatt vil vokse selv om utgiftene per innbygger reduseres.

Arealdelen er den første juridisk bindende arealdel for hele Oslo. Vil den fungere som et arealpolitisk styringsverktøy for å kunne nå mål og føringer i samfunnsdelen og byutviklingsstrategien? Bydelsadministrasjonen tror det, arealdelen er i alle fall et godt utgangspunkt.

Planforslaget fastslår at det innenfor Oslos grenser er nok plass til å håndtere veksten frem mot 2030 (dvs. det er tilstrekkelig med areal til boliger, infrastruktur og næringsutvikling). Det forutsettes at Marka bevarer som en særlig verdifull grønn, rekreativ arealressurs.

Bydelsadministrasjonen støtter valgt byutviklingsstrategi som baserer seg på prinsippet «innenfra og ut», der veksten brukes til å utvide den tette byen i vest, nord og øst, samtidig som potensialet skal utnyttes ved generell, løpende fortettingen i indre og ytre by. Bydelsadministrasjonen vektlegger at «innenfra og ut» utløser mindre investeringsbehov enn «desentralisert utbygging» og er mer robust samfunns- og kommunaløkonomisk. Det pekes dog på at «desentralisert utbygging» muliggjør større variasjon i utbyggingen og fordeler innsatsen ytterligere utover hele byen. Bydelsadministrasjonen har i merknader til samfunnsdelen noen kommentarer til dette, og det forventes positiv utvikling også i vår bydel. Det er viktig som det påpekes, at vi får en noenlunde jevn fordeling av vekstgoder i hele byen. Utsatte byområder må rustes opp og styrkes.

Groruddalen skal ikke bli en bakevje fordi det investeres lite i påvente av en byutvikling som planlegges å komme meget senere, samtidig som anbefalt arealbruk gir den største veksten i biltrafikk i Oslo nordøst som kan medføre økte støy- og luftforurensningsbelastninger.

Oslo er i noen grad kjennetegnet av bostedssegregasjon, at ulike sosioøkonomiske grupper fordeler seg ulikt over ulike deler av byen. Det er i seg selv nødvendigvis ikke negativt, men er en utfordring for bydelene. Bydelsadministrasjonen viser til NIBR-rapport 2012:11 *Byplangrep og bostedssegregasjon* som peker på at tyngdepunkt i form av en utvidelse av indre by gjennom bygging av Hovinbyen vil sannsynligvis bidra til å opprettholde en viss prisforskjell og dermed bostedssegregasjon mellom indre by den ene siden og ytre by øst og ytre by sør på den andre siden. Rapporten peker også på at forskning viser at det er viktig å legge vekt på urbane kvaliteter når det skal fortettes i byrom eller utvikles boliger i transformasjonsområder. Lokalisering av varierte funksjoner i et område (for eksempel boliger, arbeidsplasser, forretninger, skole, barnehage, idrettsanlegg, park, mv.) vil danne potensielle møteplasser og overlappingspunkter som støtter opp om sosial og kulturell utveksling. Fysiske, åpne akser som kommuniserer ut mot andre nabolag, mot servicefunksjoner, mv. er viktig for å knytte sammen de ulike boområdene, ikke bare fysisk men også sosialt. Det er viktig at kommuneplanen sikrer slike kvaliteter i byutviklingen.

Bydelsadministrasjonen viser til at Groruddalssatsingen har bidratt til å løfte områder i Groruddalen, uten at de store infrastrukturtiltakene er blitt gjennomført. Bydelsadministrasjonen mener satsingen på levekår og utjevning av sosiale ulikheter må fortsette i en eller annen form.

For å sikre variert bebyggelse og styrke Groruddalen som attraktivt boområde må det legges til rette for bygging av flere småhusområder samtidig som det tillates høyere utnyttelse med attraktive leiligheter i tilknytning til kollektivknutepunktene.

Bydelen har ment at hele regionen (hovedstadsområdet) må ses samlet for å møte utfordringene som følger av forventet økning i befolkning og vekst i arbeidsplasser i regionen. Veksten må fordeles, arealutnyttelsen i alle kommunene må effektiviseres og utbyggingsprinsipper må vurderes i sammenheng på tvers av kommunene. Kommuneplanen understreker tilsvarende at mange utfordringer og muligheter som tas opp i kommuneplanen må løses gjennom en regional utvikling og krever et tett samarbeid med kommunene i regionen.

Bydelsadministrasjonen forutsetter en slik koordinert regional utvikling. Det er uheldig dersom det blir en konkurranse mellom kommune om å tilrettelegge for vekst som resulterer i en uønsket utvikling med spredt bebyggelse uten god kollektivdekning.

Bydelsadministrasjonen er enig i at fremover (mot 2050) blir det enda viktigere å avklare den regionale fordelingen av veksten. Med knapphet på arealer i Oslo, vil disse områdene kunne ta en økende andel av fremtidig vekst etter 2030. Det bør legges til rette for bedre utnyttelse av f.eks. Fornebu.

Det forutsettes at plansamarbeidet for Oslo og Akershus skal lede til en felles forståelse for hvordan veksten best skal håndteres. Bydelsadministrasjonen er enig i at det bør legges betydelig vekt på at baneforlengelser og knutepunktutvikling i Oslo integreres i utviklingen av de tre korridorene som leder ut av Oslo til sammenhengende bystrukturer, vil være et sentralt grep for å håndtere ytterligere vekst, eksempelvis T-baneforlengelse fra Ahus til Lillestrøm.

Bydelsadministrasjonen peker også på at omgjøring fra vei- til gatestrukturer og tunnel- og lokkløsninger kunne realisere utbyggingspotensial flere steder i byen.

Bydelen har tidligere uttrykt forventninger til at staten bidrar til kollektivutbyggingen. Oppgaven er for stor for kommunene alene.

SAMFUNNSDEL – SMART, TRYGG OG GRØNN

Som det fremgår av planforslaget og underlagsdokumenter innebærer vekst en rekke problemer, men også mange muligheter. Planens tre satsingsområder, smart, trygg og grønn, er kommunens svar på disse fremtidige utfordringene. Under hvert satsingsområde er det valgt tre mål som uttrykker dimensjonene som skal gis høyest prioritet, og under hvert mål er det prioriterte politiske satsinger som skal iverksettes for å nå målene.

Målene er greie nok, satsingene er forståelige ut fra målsettingen og forutsettes fulgt opp med konkrete tiltak. Bydelsadministrasjonen har følgende kommentarer til mål og satsinger.

SMART

Mål 1 Landets kunnskapshovedstad

Kommuneplanen legger stor vekt på Osloskolen og ambisjonsnivået er høyt, målsettingen er at Osloskolen skal være blant Europas beste (satsing 1). Oslo har her en særskilt utfordring i at andelen elever med et annet morsmål enn norsk er høyt. Bydelsadministrasjonen vil også peke på pågående diskusjon om skjevfordeling av ressurser til spesialundervisning (jf. satsing 2).

Bydelsadministrasjonen er enig i at å redusere frafallet er et av de viktigste målene for byen. Det er urovekkende at ca. 25 prosent av elevene i Osloskolen ikke fullfører videregående opplæring innen 5 år etter oppstart. Bydelsadministrasjonen merker seg også at forskning viser at Osloskolen ser ut til å utjevne sosiale forskjeller i noe større grad enn resten av landet, men sosial bakgrunn er likevel avgjørende for elevenes skoleprestasjoner.

Mål 2 En attraktiv by nasjonalt og internasjonalt

Det fremgår at Oslo vil ha et stort behov for å tiltrekke høyt kvalifisert arbeidskraft i årene fremover til regionens næringsliv, kunnskapsinstitusjoner og offentlig forvaltning. Oslo skal ha utdannings- og forskningsinstitusjoner på høyt internasjonalt nivå. Kunnskapsarbeidere og talenter skal tiltrekkes fra hele verden (satsing 1). Gjennom byutviklingsgrep skal det tilrettelegges for bymessige kvaliteter som gir økt attraktivitet og tiltrekningskraft på kunnskapsarbeidere (satsing 2).

Bydelsadministrasjonen forstår dette, men Oslo er ikke og skal ikke være en by bare for kunnskapsarbeidere og talenter fra hele verden. Gruppen «høyt kvalifisert arbeidskraft» bør ikke få en særstilling. Det er mulig kommuneplanen her utilsiktet er utydelig, men Oslo skal være attraktiv for alle, og det må gjelde hele byen. Dette innebærer også utjevning av levekår. Satsingen må bidra til å løfte hele byen. Det må ikke bli slik at man på veien ytterligere forsterker forskjellene i byen (mellom øst og vest). Her vil det være viktig å bl.a. etablere kunnskapsinstitusjoner og kunnskapsbasert næring også i Groruddalen.

Bydelsadministrasjonen tillegger at oppmerksomhet bør også rettes mot andre næringer og annen arbeidskraft som er nødvendig for byen.

Oslo skal være en internasjonalt ledende kulturby. Det er bra. Her må Oslo være innovativ, og bydelsadministrasjonen forventer at dette innebærer at også lokalt kulturliv gis gode vekstvilkår.

Mål 3 Fremtidens oppgaver skal løses smartere

I en hurtig voksende kommune settes kommunens tjenestetilbud og økonomi under press. Kommuneplanens løsning er at byen må løse oppgavene på en smartere og mer effektiv måte, og det tydeliggjøres at dette krever stor omstillingsevne og gjennomføringskraft til å ta i bruk ny kunnskap og teknologi (satsing 1 og 4).

Bydelsadministrasjonen er enig i at Oslo kommune må være i stand til å tenke nytt, være en lærende organisasjon og implementere nye arbeidsmåter og løsninger innenfor sentrale områder. Krav til effektivitet og omstilling må imidlertid ikke gå ut over kvaliteten i tjenestene, jf. nedenforstående mål og satsinger.

Videre at det er viktig at aktuelle aktører involveres tidlig i all planlegging for å få eierskap til plan og prosess slik at gjennomføringskraft sikres. Bydelsadministrasjonen understreker at lokal medvirkning er avgjørende i alle planprosesser. Bydelen kan vise til gode erfaringer fra Groruddalssatsingen og områderettet arbeid (områdeløft). Se også mål 3 under Trygg.

TRYGG

I høringsuttalelse til utkast til planstrategi og planprogram påpekte bydelen at kriminalitetsforebygging må ha en sentral plass i planarbeidet. Dette er ivarettatt i forslaget til ny kommuneplan. Trygghet er et satsingsområde, både at befolkningen skal være trygge på at de får gode kommunale tjenester ved behov, og at de kan bevege seg fritt i byen uten å føle frykt for å bli utsatt for kriminelle handlinger.

Bydelen savnet også tydeligere strategier for utjevning av levekår. Bydelen understrekte at det er viktig at kommuneplanen har strategier som bidrar til levekårsutjevning og likhet for alle i byen for å motvirke klasseforskjeller eller "Den delte byen", og gi alle like gode bo- og oppvekstforhold og tjenestetilbud. Bydelsadministrasjonen er tilfreds med at dette langt på vei er ivarettatt i forslaget til ny kommuneplan.

Mål 1 Trygg, åpen og tilgjengelig by

Det skal oppleves trygt å ferdes i det offentlige rom dag og natt (satsing 1). Kommuneplanen presiserer at «God belysning i det offentlige rom bidrar til å skape trygghet. Et viktig virkemiddel er gjennomføring av belyningsplanen i sentrale områder av Oslo.»

Bydelsadministrasjonen mener dette også må gjelde ytre by og Bydel Alna. Bydelen har tidligere etterlyst belysning langs enkelte turveier, herunder i Alnaparken. Bydelsadministrasjonen nevner også trygghetsvandring som er et nyttig verktøy for å kartlegge hvor det er utrykt og hvor det trengs vedlikehold.

Oslos innbyggere skal ha tilgang på attraktive, varierte og brukervennlige byrom (satsing 4). Kommuneplanen viser til at «Befolkningsvekst medfører økt bruk av byrommet og behovet for skjøtsel og vedlikehold øker. Særlig i de sentrumsnære områder er det behov for forsterket innsats på renhold.» Igjen vil bydelsadministrasjonen understreke at Groruddalen også er en del av Oslo. Slitasjen er nok større i sentrum, men det er et stort behov for skjøtsel og vedlikehold i ytre by også, og ønsker om større tilgang på attraktive, varierte og brukervennlige byrom (møteplasser lokalt). Oslo kommune må sette av tilstrekkelig med ressurser til dette.

Universell utforming er sikret på overordnet nivå (jf. bestemmelse § 6.1 *Universell utforming*) og Oslo kommunes oppfølging av universell utforming ivaretas for øvrig av kommunens strategiske plan for universell utforming.

Mål 2 Trygghet for å få kommunale tjenester med kvalitet

Kommunen skal være ledende på Folkehelsearbeid (satsing 4). Arealdelens konsekvensutredning kap. 16.2.6 *Folkehelse, universell utforming, barn og unge* gir en kortfattet beskrivelse av kunnskapsgrunnlaget og konsekvenser av planforslaget for folkehelsen.

Konsekvensbeskrivelsen peker på at det til dels er store forskjeller i helse og levekår mellom de ulike bydelene og innenfor den enkelte bydel. Kommuneplanen kan gjennom krav til de fysiske omgivelsene ha konsekvenser for befolkningens helse.

Det er viktig at areal- og transportplanleggingen bidrar til å fremme befolkningens helse, spesielt ved å redusere lokal luftforurensning og støy, bidra til økt fysisk aktivitet og til å skape og opprettholde gode nærmiljøer med mulighet for aktivitet og rekreasjon, jf. kap. 13 *Sikring av kvalitet i byutviklingen*.

Knutepunkt- og banebasert utbyggingsmønster, bevaring og videreutvikling av grønnstrukturen innenfor byggesonen og aktivitetssonen i Marka er positivt for folkehelsen. For utviklingsområder i ytre by er det krav om at det settes av nødvendig areal til idrettshaller og –anlegg. Bestemmelse om variasjon i boligtyper og leilighetsstørrelser vil kunne bidra til å redusere geografiske forskjeller i levekår og helse.

Kabling av høyspentlinjer ved fremtidig byutvikling vil være positivt for befolkningens helse og bomiljø i de aktuelle områdene. Det er foreslått restriksjoner for tiltak i kartlagte fareområder og krav til fagkyndig utført ROS-analyse/fareutredning. Dette reduserer risikoen for tap av liv og skade på helse, miljø, viktig infrastruktur og materielle verdier ved fremtidig utbygging.

Mål 3 Alle skal ha muligheter for et godt og aktivt liv

Oslo kommune skal bidra til sosial mobilitet og reduksjon av dårlige levekår (satsing 2). I følge SSB vil en stor andel av veksten i befolkningen mot 2030 komme som følge av innvandring fra andre land. Det påpekes at Statistisk sett har innvandrerbefolkningen en større andel med en vanskelig levekårssituasjon enn den øvrige befolkning. Særlig utsatt er den del av befolkningen som har flyktningbakgrunn og innvandrere med kort botid i Norge. Det er store sosiale forskjeller på tvers av byen. Bydelsadministrasjonen er derfor enig i at befolkningsutviklingen dermed stiller krav om en større balanse i byens vekst og utvikling for å unngå fremveksten av en segregert by hvor bosted får betydning for hvilke muligheter man har for å lykkes i livet.

Bydel Alna har en stor innvandrerbefolkning og bydelsadministrasjonen påpeker behovet for ressurser til å følge opp kommuneplanens intensjon.

Alle barn sikres gode oppvekstvilkår, omsorg og muligheter for fysisk utfoldelse (satsing 4). Konsekvensutredningen viser at konsekvenser for barn og unge vil i utgangspunktet være de samme som for voksne, men barn og unge er mer sårbare/utsatte enn voksne når det gjelder for eksempel luftforurensning, støy og trafikale forhold. Trafikkvekst og økning i støy- og luftforurensningsutsatte områder vil derfor potensielt kunne ha større negativ betydning for barn og unge enn voksne. Det vises videre til at kommuneplanen har enkelte bestemmelser og retningslinjer som vil ha særskilte konsekvenser for barn og unge. For utviklingsområder i ytre by setter bestemmelsene krav om at det settes av nødvendig areal til sosial infrastruktur som skoler og barnehager, grønnstruktur og idrettshaller/-anlegg. Dette sikrer at fremtidig behov for arealer og anlegg av vesentlig betydning for barn og unge blir ivaretatt ved planlegging av utviklingsområdene.

Innbyggere i alle aldre skal kunne delta i byens utvikling (satsing 5). Kommuneplanen viser til at byens lokalmiljøer og bydelene er viktige arenaer for lokaldemokrati og deltakelse. Gode medvirkningsprosesser styrker kunnskaps- og beslutningsgrunnlaget, reduserer konflikter, gir forankring samt vitaliserer lokaldemokratiet. Byens innbyggere skal få delta i prosesser hvor

byens utvikling bestemmes, blant annet gjennom høringsprosesser, folkemøter, workshops, sosiale medier og web-løsninger. Områdesatsingene i Indre Øst, Groruddalen og Oslo Sør er eksempler på tverrsektoriell områdeutvikling, hvor lokal medvirkning har ligget til grunn som et viktig premiss for arbeidet.

Bydelen foreslo i uttalelse til planprogrammets utredningsprogram tiltak for økt politisk deltakelse og utredning av årsaker til lav valgdeltakelse, spesielt i bydeler der vi har kretsene med laveste oppslutning. Bydelsadministrasjonen kan ikke se at dette er vurdert.

GRØNN

Sterk befolkningsvekst medfører økte klimagassutslipp og lokale miljøbelastninger. Oslo møter utfordringene frem mot 2030 med en ambisjon om å være en verdensledende miljøby. Oslos klimagassutslipp skal reduseres med 50 prosent innen 2030 i forhold til 1991-nivå ved å tilrettelegge for miljøvennlig person- og godstransport, mer effektiv ressursutnyttelse og utvikling av klimanøytrale byområder. Byutviklingen skal støtte opp om klimamålene gjennom banebasert fortetting etter «innenfra og ut» prinsippet. Marka skal bevares og byens blågrønne struktur skal styrkes.

Bydelsadministrasjonen slutter seg til foreslåtte mål og satsinger som bygger opp under Oslo som miljøby. Resultatet av satsingen vil avhenge av viljen til å prioritere miljøhensyn og evnen til å gjennomføre miljøtiltak, men også at det finnes gode styringsverktøy. Etter bydelsadministrasjonens oppfatning er foreliggende forslag til bindende arealplanen med plankart, temakart, bestemmelser, retningslinjer og forutsigbarhetsvedtak i utgangspunktet et velegnet styringsverktøy som støtter opp om samfunnsdelens og byutviklingsstrategiens mål og føringer.

Bydelsadministrasjonen er opptatt av at kommuneplanen også ivaretar lokale utfordringer.

Mål 1 Internasjonalt ledende miljøby

Klimanøytral persontransport og mer miljøvennlig godstransport skal prioriteres (satsing 4). Bydelsadministrasjonen understreker viktigheten av at tilrettelegging for sykling/utbyggingen av sykkelveier prioriteres i kommende budsjetter, slik at hovedsykkelveinettet raskt kan ferdigstilles. Videre må det sikres god sykkeladkomst fra boligområdene til sykkelveinettet, og trafiksikkerhet må prioriteres. Bydelen har etterlyst større innsats mot kjøring på gangveier.

Befolkningsveksten vil kreve mer varetransport. Økt transport medfører mer tungtrafikk på veiene og økte klimautslipp, og desto viktigere blir det at mer gods overføres fra vei til bane. Samtidig er Alnabruterminalen, som er et viktig nav i jernbanenettet, på mange måter en belastning for Groruddalen. Bydelen har ment at ulempene bør avbøtes og forventer at tiltak som etablering av gang- og sykkelveier, gjennomføres som forutsatt i reguleringsplanen for terminalområdet og gjenåpning av Alna.

Mål 2 Styrke Oslos blågrønne preg

Oslos biologiske mangfold skal forvaltes på en bærekraftig måte og kulturlandskap og kulturminner skal sikres for ettertiden (satsing 1). Bydelsadministrasjonen viser til Akergårdene som viktige kulturminner og møteplasser som må ivaretas. Ikke minst er besøksgårdene med dyr en vesentlig kvalitet i bymiljøet. Det er synd at det meste av kulturlandskapet/landbruksarealene som hørte til gårdene er nedbygd. Beite- og produksjonsarealer for er mangelvare for gårdene som har dyrehold. Resterende arealer må sikres for fremtiden.

Oslo skal verne om Marka (satsing 2). Bydelen har støttet vern av Marka. Bydelsadministrasjonen er samtidig åpen for varsom tilrettelegging for bruk av Markas randsone til idrett og friluftslivsaktiviteter.

Byens blågrønne struktur skal videreutvikles (satsing 3) og det skal være god tilgang til grøntområder og anlegg for idrett, rekreasjon og fysisk aktivitet (satsing 4).

Bydelsadministrasjonen understreker at bevaring og styrking av det blågrønne preget i byggesonen er en viktig premiss i byutviklingen. I en framtidsrettet bærekraftig byutvikling, som innebærer en mer intensiv arealbruk (fortetting) med krav til arealer for uteopphold og sosial infrastruktur, er ivaretagelse/etablering av grønnstruktur en forutsetning. Eksisterende grønnstrukturer er således en svært viktig ressurs i fremtidig byutvikling, og der grønnstruktur mangler, må den etableres. Grønnstrukturen bør være sammenhengende.

Kommuneplanen presiserer at det arbeides for å sikre og videreutvikle strategisk viktige grøntområder med betydning i en større sammenheng, som manglende lenker i turveinettet, områder med viktige naturverdier samt byggefrie belter langs vassdrag. I tillegg skal nye grøntområder ivaretas i forbindelse med større utbyggingsprosjekt. Det skal arbeides med å utvikle sammenhengende turveier langs elvene og sjøfronten. Dette er svært positivt, men bydelen har erfart at det tar lang tid å gjennomføre planer og prosjekter, og det er ofte knyttet usikkerhet til gjennomføringen. Arbeidet med turveiene må prioriteres. I tillegg er det en utfordring at økt bruk av parker og friområder stiller større krav til skjøtsel og vedlikehold.

Innbyggerne skal sikres luft og vann av god kvalitet og stille områder (satsing 5).

Kommuneplanen viser til at støy er det miljøproblemet som berører flest mennesker i Oslo. Det er et mål å redusere antall støybelastede – og ivareta kartlagte stille – områder. Det er et mål at Oslo overholder gjeldende krav til luftkvalitet og langsiktig reduserer luftforurensningen.

Mål 3 Vekst gjennom kompakt byutvikling og banebasert fortetting

Det er gledelig at byen i det siste tiåret har hatt klart lavere vekst i veitrafikken enn både Akershus og landsgjennomsnittet, mens kollektivtransporten har kunnet vise til en betydelig økt markedsandel. Kompakt byutvikling og banebasert fortetting skal sikre at den positive trenden fortsetter.

Fortettingen skal primært skje i en rekkefølge innenfra og utover langs banenettet (satsing 1). Oslo kommune vil kanalisere en stor del av veksten til indre by og dens randsoner, der kollektivtilbudet er best. Det vil gi nye områder med økt tetthet, økt tilbud av kultur, handel, tjenester og mer attraktive by- og gaterom. Nærhet til jobb og fritidsaktiviteter gjør det mulig for flere å gå, sykle eller bruke kollektivtransport når de reiser, samtidig som det gjør byen mer attraktiv å bo i. Byutvikling i ytre by kanaliseres langs banenettet for å sikre bærekraftige transportformer. For å oppnå dette vil kommunen prioritere offentlig innsats i form av planarbeid og investeringer i en «innenfra og ut»-rekkefølge. Kommunen viderefører sin knutepunktsbaserte byutviklingsstrategi hvor areal- og transportplanlegging ses i sammenheng og har henblikk på regionale utviklingsstrategier.

Bydelsadministrasjonen forstår at dette er en hensiktsmessig strategi ut fra økonomiske hensyn og gjennomførbarhet. Ulempen ved en slik strategi er at ressursene allokeres til indre by og dens randsoner. Byutviklingen i ytre områder settes på vent, godene fordeles ulikt og forskjellene mellom ulike deler av byen vil øke. Sentrumsnære områder blir enda mer attraktive og ytre by blir tilsvarende mindre attraktive. Riktig nok skal knutepunktsbasert utvikling langs banenettet videreføres, og Groruddalen nyter godt av Groruddalssatsingen, men de store grepene uteblir (kommer først senere).

Utbygging av banenettet skal sikre nødvendig kapasitet og fremkommelighet og utløse potensial for ny og framtidsrettet bolig- og næringsutvikling (satsing 2). I prioritering mellom nye banetiltak skal effekten vurderes i et byutviklingsperspektiv. Oslo kommune vil prioritere tiltak som bidrar til vesentlig byutvikling i form av økt bolig- og/eller næringsutviklingspotensial, økt fremkommelighet og økt kapasitet. Ulike tiltaks regionale effekter skal tas med i vurderingene og tiltak med gode regionale effekter prioriteres. Sistnevnte er viktig. Dette taler for bl.a. at T-banen forlenges til Ahus og videre til Lillestrøm.

Veksten i persontransport skal tas med kollektivtrafikk, sykling og gange (satsing 3). Oslopakke 3, som finansierer samferdselsinvesteringer og drift av kollektivtransporten i Oslo og Akershus frem til 2032 er viktigste finansieringskilde. Bydelsadministrasjonen konstaterer at det på langt nær er satt av tilstrekkelig med midler til gjennomføring av ønskede tiltak. Det oppstår (politisk) konkurranse mellom tiltakene, som kan resultere i en skjev fordeling av midlene (utbygging av bane og tiltak på veinettet (E18) i vest og ingen utbygging i øst).

Boligbyggingen må holde tritt med befolkningsveksten og i alle nye boligområder skal variasjon og kvalitet vektlegges (satsing 4). Kommuneplan påpeker at hvis den økte fortettingen skal gi en gevinst for lokalmiljøene, må den kombineres med funksjonsblanding og opplevelsesmessig variasjon. Bydelsadministrasjonen er enig i dette. Dette er særlig viktig ved fortetting der utfordringene er store i forhold til eksisterende bomiljø når det skal bygges med høy tetthet. Det er viktig at fortettingen bidrar med noe positivt i lokalmiljøene og skaper nye lokale kvaliteter.

BYUTVIKLINGSSTRATEGI

Byutviklingsstrategien inneholder overordnede strategier og utviklingsretninger for byutviklingen i tråd med kommuneplanens satsingsområder; Smart, trygg og grønn.

Den juridisk bindende arealdelen i kommuneplanens del 2 er basert på byutviklingsstrategien og skal sikre at overordnede strategier og utviklingsretninger blir ivaretatt i den videre plan- og byggesaksbehandling.

Arealpotensial og behov. Finnes det nok arealer i Oslo?

I planprogrammet vedtatt av bystyret 26.09.2012 er det angitt at kommuneplanen skal identifisere og tilrettelegge for 100 000 boliger og 5–6 000 000 m² næringsareal til 2030. Dette tilsvarer behovet som følger den ventede befolkningsveksten. Det er gjennomført en potensialberegning på bolig- og næringsareal, hvor sistnevnte også inkluderer sosial infrastruktur (skoler, barnehager med mer). Det er her identifisert et boligpotensial på i underkant av 150 000 boliger og anslagsvis potensial på 9 200 000 m² næringsareal.

Deler av boligpotensialet lar seg vanskelig realisere til 2030, blant annet på grunn av avhengighet av ny infrastruktur. Ulike strategier viser et potensial mellom 100 000 og 120 000 boliger.

Oslo kommune har også gjennomført et arealbehovsprosjekt som angir kommunens eget arealbehov fremover. Dette gjelder for eksempel sosial infrastruktur, kollektivtransport, idrettsanlegg og renovasjon. Den konkrete håndteringen av arealbehovet beskrives i den juridiske arealdelen.

Vurderingshensyn

For å sikre at byutviklingsstrategien gir god sammenheng med kommuneplanens overordnede visjon og mål, er kommuneplanens mål og satsinger omformet til ulike vurderingshensyn for byutviklingsstrategien. Tabell 3.1 viser sammenheng mellom vurderingshensyn og overordnede visjoner og mål i samfunnsdelen for øvrig. Fra vurderingshensyn utledes både generelle føringer for all byutvikling og spesifikke føringer for valg av byplangrep, utviklingsretning og tyngdepunkt.

Bydelsadministrasjonen synes dette oversiktlig oppsummerer bakgrunnen og hensikten med byutviklingsstrategien.

Av tabellen fremgår at alle vurderingshensyn med noen unntak i utgangspunktet støtter opp om byutvikling i Groruddalen. I Groruddalen, som andre steder, avhenger realisering av arealpotensial av ny infrastruktur som betinger større grad av offentlig innsats. Dette krever en rekkefølgeprioritering av områder med behov for ny infrastruktur. I kommuneplanen er prioriteres således

områder med ledig kapasitet på banegående kollektivtransport, områder tilknyttet vedtatte infrastrukturiltak og områder med høyt arealpotensial ifht. infrastrukturinvesteringer. Gjennomføring og risiko ifht. kommunaløkonomi er også viktige vurderingshensyn. Her prioriteres områder med pågående utvikling og områder hvor tiltenkt utvikling er uproblematisk.

Byutviklingsstrategi

På bakgrunn av dette er det valgt en byutviklingsstrategi som baserer seg på prinsippet «innenfra og ut», der veksten brukes til å utvide den tette byen i vest, nord og øst - en utvidelse av «indre by» til dens nåværende randsoner. Hovedintensjonen er å skape nye bymessige kvaliteter, samt sikre bærekraft gjennom å utvikle byen over korte avstander som muliggjør gange og sykling. Dette i motsetning til «desentralisert utbygging» som sprer utbygging på større områder, med en lavere tetthet i indre by og dens randsoner. «Innenfra og ut» utløser mindre investeringsbehov enn «desentralisert utbygging» og er mer robust samfunns- og kommunaløkonomisk. «Desentralisert utbygging» muliggjør imidlertid større variasjon i utbyggingen og fordeler innsatsen ytterligere utover hele byen.

I tillegg utnyttes potensialet ved generell, løpende fortettingen i indre og ytre by. Dette er en type fortetting som skjer kontinuerlig, uavhengig av større offentlige enkeltinvesteringer: «Fortetting i småhusplanområder», «Generell stasjonsnær fortetting» og «Utviklingsområder i ytre by, uavhengig av nytt bane-nett». Det positive ved dette er, som kommuneplanen fremhever, at det vil kunne bidra til en jevn fordeling av vekstgoder i hele byen, samt ruste opp og styrke mangfoldet av ulike byområder i Oslo – når utviklingen skjer gjennomtenkt og med vektlegging av kvalitet. Bydelsadministrasjonen bemerker at høy tetthet kan gå på bekostning av kvalitet.

Periodisering av bolig- og næringspotensial forutsatt tilstrekkelig infrastrukturinvesteringer er vist i Tabell 3.3. Bydelsadministrasjonen bemerker at av tabellen fremkommer at Ahus-banen ikke har direkte betydning for arealpotensial. Dette er riktig for Oslo sin del, men i Lørenskog er ny T-bane en av forutsetningene for videre sentrumsutvikling. Bydelsadministrasjonen mener dette også må hensyntas.

Bydelsadministrasjonen bemerker at plansamarbeidet om areal- og transportplan for Oslo og Akershus, innebærer behov for gjensidige forpliktelser til felles løsninger, som igjen kan gjøre at aktørene må endre på sine prioriteringer for å kunne følge opp planen.

Det er utarbeidet et strategikart for arealbruken frem mot 2030 og for arealbruken mot 2050. Kartene er ikke juridisk bindende, men illustrerer planlagt byutvikling fremover. Følgende områder i Bydel Alna er vist som utviklingsområder:

Arealbruksstrategi mot 2030:

- Breivoll, Bryn og del av Ulven (områder som inngår i Hovinbyen), Kjelsrud, Nyland syd, Furuset og del av Tveita er angitt som *utviklingsområder i Ytre by*. Dette er områder for bymessig utvikling med høy arealutnyttelse. Både transformasjons- og utviklingsområder er angitt samlet, også i juridisk areadel.
- Alnabruterminalen og Nyland verksted med sporområder er angitt som terminalområder.
- Bryn, Furuset og Grorud er angitt som område med potensial for bymessig utvikling og kobling av to eller flere banebaserte linjer, hvorav en med regional funksjon. Høy arealutnyttelse.
- Tveita, Haugerud og Trosterud senterområder er angitt som prioriterte stasjonsnære områder, område med T-banelinje, tog, busslinje og senterfunksjon, samt arealpotensial. Høyere arealutnyttelse vurderes. Bydelsadministrasjonen bemerker at Lindeberg senter ikke er tatt med her. Også Lindebergområdet har arealpotensial.
- Furusetbanen forlenget til Ahus er vist som ny T-bane.

Bydelsadministrasjonen viser også til drøftingsdokumentet for plansamarbeid om areal- og transportplan for Oslo og Akershus og bydelens uttalelse til dette, jf. miljø- og byutviklingskomiteens vedtak 24.09.2013, sak 20/13. Her ble det påpekt at mangel på offentlig kommunikasjon på Nedre Romerike er en utfordring, og T-bane til Lillestrøm og Ahus vil være svært viktig. En videreutvikling av Lillestrøm som by og en sammenkobling av Ellingsrudbanen og Vestlibanen i Lillestrøm, vil øke attraktiviteten på T-banen og gi nye utbyggingsmuligheter langs T-banetraseene.

Arealbruksstrategi mot 2050:

- Ny T-bane fra Økern til Breivoll og videre til Furuset.
- Utviklingsområder (som en følge av ny T-bane) i dalbunnen er utvidet til Alnabru-Stubberud og videre nordøstover fra Kjelsrud langs Strømsveien og Prof. Birkelands vei mot Grorud stasjon.
- Utbyggingen av Manglerudtunnel mellom Bryn og Abildsø.

AREALDELEN

Den juridisk bindende arealdelen består av bl.a. plankart, temakart, bestemmelser, retningslinjer, forutsigbarhetsvedtak og konsekvensutredning. Den inneholder også en gjennomgang av planer i Marka for å bringe dem i samsvar med markaloven.

Bydelsadministrasjonen har forventninger til arealdelen som er den første juridisk bindende arealdel for hele Oslo innenfor dens administrative grenser.

Nærmere om bestemmelser (kap. 6)

Bydelsadministrasjonen støtter i hovedsak foreslåtte planbestemmelser. Det er positivt at hensynet til bokvalitet, uterommenes kvalitet og barns oppvekstvilkår skal ivaretas i plan- og byggesaksbehandlingen (§ 2.1-4). Dette har stor betydning lokalt. Likeledes at byens fellesarealer, -anlegg og -bygninger bør gis høy arkitektonisk og miljømessig kvalitet og være allment tilgjengelig (retningslinje til § 2).

Bydelsadministrasjonen har for øvrig følgende merknader til enkelte planbestemmelser:

Vedr. § 4.3 Fjernvarme:

Det fremmes to alternative forslag til retningslinje om grunnlag for unntak fra plikten til å knytte seg til fjernvarmenettet i de områder hvor det er gitt konsesjon. Det ene alternativet er et forslag fra Grønn Byggallianse, Norsk Teknologi, Entreprenørforeningen – Bygg og Anlegg (EBA) og Bellona. De har konkludert med at passivhus og lavenergihus automatisk bør få fritak for tilknytningsplikten til fjernvarmen. Det alternative forslaget er utarbeidet av Plan- og bygningsetaten og med innspill fra Byrådsavdeling for miljø og samferdsel. Det vil tas endelig stilling til retningslinje etter offentlig ettersyn.

Bydelsadministrasjonen støtter Plan- og bygningsetatens alternativ til retningslinje, alternativ 2.

Vedr. § 7 Miljøkvalitet, estetikk, natur og landskap
§ 7.1-3b:

Det foreslås en stor avvikssone, område B, i Oslos byggesone der bebyggelse med støyfølsomt bruksformål kan etableres i gul og rød sone (deriblant områder innenfor Småhusplanen, S-4220). Boliger skal ha minimum en fasade som vender mot stille side. Halvparten av oppholdsrom og minimum et soverom skal vende mot stille side. Det skal tilbys bruksmessig egnede private eller felles private uteoppholdsareal med soner med støynivå under anbefalt grense, iht. tabell 1 i T-1442/12.

Bydelsadministrasjonen forstår bakgrunnen for bestemmelsen, men bydelsadministrasjonen er skeptisk til en slik bestemmelse som bl.a. omfatter hele byggesonen i Groruddalen. Det kan være

fare for at det å gjøre det lettere å etablere bebyggelse med støyfølsomt bruksformål i gul og rød sone, kan bli en sovepute, et alternativ for ikke å gjennomføre tiltak som demper støyen, f.eks. avbøtende tiltak som støyskjerming, tiltak som kan redusere biltrafikken, kollektivsatsing.

§ 7.1-4 Stille områder:

Teamkartet for støy angir stille områder (områder med særlig hensyn til friluftsliv i lite støypåvirkede omgivelser). Her skal ny og vesentlig utvidelse av støyende virksomhet søkes lokalisert og utformet slik at støypåvirkningen i stille områder forblir uendret eller dempes.

Bydelsadministrasjonen mener at Marka bør defineres som stille område.

Vedr. § 7.4 Kabler og ledninger

Bestemmelsen fastsetter at nye og større utvidelser av kabel- og ledningsanlegg i byggesonen skal legges i grunnen. Se også § 17.2.

Vedr. Marka, § 10.1-5 Aktivitetssone, avgrenset med bestemmelsesgrense

Bestemmelsen sier at (a) i aktivitetssonen kan benyttes som tilrettelagt friluftsområde med tiltak for fysisk aktivitet og friluftsliv/idrett for ulike alders- og brukergrupper. Dette forutsetter at tiltakene lokaliseres og utformes slik at viktige landskapselementer og naturverdier ivaretas. Mindre tekniske bygg i tilknytning til anlegget kan tillates med en øvre begrensning på 50 m² BYA, og videre (b) i aktivitetssonen kan det tillates en større grad av tilrettelegging, herunder landskapsbearbeiding og skjøtsel, for å forebygge slitasje på grunn av intensiv bruk.

Bydelsadministrasjonen er positiv til bestemmelsen, men det må forutsettes at også hensynet til friluftsliv og tilgjengelighet ivaretas, og tilretteleggingen må ikke bli en barriere som vanskeliggjør adkomsten til Marka. Større bygg som idrettshaller og støyende/motorisert aktivitet bør ikke tillates i aktivitetssonen.

Vedr. § 12.2 Grønnstruktur

Bydelsadministrasjonen presiserer at det er viktig å sikre sammenhengende grønnstruktur.

§ 17.2 Hensynssone omforming H-820-1 og H-820-2

Her er det gitt følgende retningslinjer:

- Ved fornyelse/oppgradering av høyspentlinjer i regional- og sentralnettet, innenfor områder avgrenset med hensynssone H-820-1, bør disse legges i jordkabel.
- Ved ombygging eller etablering av trafostasjoner, innenfor områder avgrenset med hensynssone H-820-2, skal det vurderes utførelse av gassisolerte anlegg.

Bydelsadministrasjonen understreker viktigheten av at alle eksisterende høyspentkabler i byggesonen graves ned. Dette er av stor betydning for Groruddalen og bør følges opp..

Byggesonen (kap. 9)

Bebyggelse og anlegg

Bydelsadministrasjonen støtter foreslåtte mål. Det er videre positivt at det skal arbeides med å få ordnede former for etablering i brakkerigger. Planforslaget forklarer at «Den sterke utbyggingsveksten fordrer ordnede former for etablering av brakkerigger. Oslo kommune har et eget brakkeriggprosjekt, i dialog med NHO og LO, hvor det skal etableres prinsipper og retningslinjer med kvalitetskrav for å ivareta boligkvalitet og visuell kvalitet. Herunder pågår også arbeid med å finne egnede tomter både for midlertidige brakkerigger og mer varige løsninger for innkvartering av pendlere. Næringen involveres også i arbeidet.»

Bydelsadministrasjonen bemerker at det i Groruddalen finnes en rekke gamle fyllinger med forurensede masser på kommunal og privat grunn. For å få ryddet opp i disse, er det antakelig ikke

tilstrekkelig å legge det hele og fulle ansvaret for opprydding på forurensere, som i mange tilfeller er ukjent. Grunneier (Oslo kommune) må selv ta initiativ og sørge for opprydding.

Sosial infrastruktur

Arealdelen skal sikre og videreutvikle areal for nødvendig sosial infrastruktur. Det er vesentlig at hensynet til bokvalitet og barns oppvekstvilkår ivaretas i plan- og byggesaksbehandlingen. Planforslaget har dette som målsetting.

Å finne egnede arealer til skoleanlegg, barnehager og sykehjem er vanskelig. Etablering av sosial infrastruktur har gått på bekostning av bl.a. friområder og blitt møtt med skepsis fra naboer.

Bydelsadministrasjonen er enig i at skolene ivaretar viktige fellesskapsinteresser og bør utenom skoletiden også tjene som møteplasser for nærmiljøet. Det understrekes at skoleanleggene må gis en bevisst arkitektonisk utforming som kan være identitetsbyggende for nærmiljøet.

Bydelsadministrasjonen støtter forslaget om å formulere lokaliseringsprinsipper for å sikre at nye sykehjem får en lokalisering som gir høy bokvalitet, akseptabel kollektivtilgjengelighet og servicetilbud som dessuten sikrer gode løsninger for varelevering. Bydelen har sett dette som viktige kriterier for lokalisering av sykehjem.

Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur

Samordnet areal- og transportplanlegging gjennom banebasert utvikling og økte muligheter for gange/sykling (9.3.1)

Utbyggingsmønsteret innenfor byggesonen må baseres på prinsipper for samordnet areal- og transportplanlegging, og det må tilrettelegges for videreutvikling av et effektivt og miljøvennlig transportsystem (jf. mål).

Veksten i Oslo og arealstrategien med utvidelse av den tette byen nordøstover fører til at vegtrafikksystemet spesielt i de nordøstre delene av byen bør vurderes nøyere. Målet er en bymessig utvikling hvor trafikkveksten tas med gang, sykkel og kollektivtrafikk.

Transportanalysen gjennomført i forbindelse med kommuneplanarbeidet viser at dersom kollektivsystemet ikke forsterkes, vil antall bilreiser i ytre by øke betraktelig med de fremkommelighetsproblemer og økte belastningene dette medfører i form av luftforurensing, støy, klimagassutslipp og forsterket barriereproblematikk.

Nye bolig- og arbeidsplassområder må derfor betjenes kollektivt dersom veksten i trafikken skal tas med kollektive transportformer. Bydelsadministrasjonen er enig i at det i tillegg er nødvendig at byområder i Akershus kobles sammen med Oslo, for å øke mulighetene for å reise kollektivt fra Akershus, til og gjennom Oslo.

Vegvesenet utreder diagonaler i Groruddalen, atkomst til Alnabruterminalen og Manglerud-prosjektet. Rolle, funksjon og utforming av de tre hovedatkomstene gjennom Groruddalen er et viktig tema i så måte. Dette er forhold som normalt bør initieres eller diskuteres i kommuneplanarbeidet. Det foreslås derfor at det iverksettes et arbeid med å utarbeide rammer/retningslinjer for en klassifisering av hovedvei/ gatesystemet i Oslo nordøst og Hovinbyen, tilpasset byens utvikling og mål. Statens vegvesen og Bymiljøetaten vil inviteres inn i arbeidet.

Gange og sykling (9.3.2)

Bydelsadministrasjonen bemerker at arbeidet med etablering av gang- og sykkelveier må intensiveres.

Gods og godsterminal (9.3.5)

Bydelsadministrasjonen merker seg at Alnabruterminalen og Oslo Havns potensial for å håndtere den forventede gods veksten, har sin begrensning, og det må derfor etableres andre

godsknutepunkter i Osloregionen som kan supplere dette «navet». Bydelsadministrasjonen støtter etableringen av en desentralisert konsentrasjon i nye godsknutepunkter i form av et «nav-satellitt»-konsept.

Det positivt og nødvendig at Oslo kommune og Akershus fylkeskommune skal vurdere behovet for arealer til gods- og logistikkvirksomhet gjennom det pågående plansamarbeid for areal og transport.

Bydelsadministrasjonen er kjent med at Jernbaneverket arbeider med en konseptvalgutredning for ny godsforbindelse til Alnabru (Bryndiagonalen). Bydelen har tidligere påpekt at utløpet av tunnelen på Bryn kan komme i konflikt med byutvikling i området (Breivoll).

Planforslaget påpeker at det er uvisst om de tekniske og økonomiske forutsetningene for godsvekst over Alnabru kan innfris med de utfordringene som hovedstadsområdet står ovenfor. Videre anføres at Alnabru terminalområde i dag binder opp et stort areal i Groruddalen som bidrar til å skille mellom nord og sør og at videre arealkrevende utvidelser av terminaler og infrastruktur blir vanskelig å gjennomføre. Det pekes her på utfordringene knyttet til forurensning, støy, trafiksikkerhet og til ønsket byutvikling. Konsentrasjonen av svevestøv over grenseverdiene er høyest i Oslo ved Alnabru. Dette er en viktig presisering og i tråd med synspunkter bydelen har fremmet i andre sammenhenger.

Marka (kap. 10)

Aktivitetssonen

Marka og det biologiske mangfold skal bevares. I tillegg skal det legges til rette for et aktivt friluftsliv og idrett, med mulighet for noe tyngre tilrettelegging i Markas randsone.

Tilrettelegging i randsonen kan bidra til redusert slitasje og belastning på naturen i områdene nærmest byggesonen som er mest utsatt. Det vil også kunne bidra til økt friluftsliv for ulike brukergrupper. Bydelsadministrasjonen støtter en slik tilrettelegging, med visse forbehold, jf. ovennevnte merknader til bestemmelser vedr. aktivitetssonen.

Bydelsadministrasjonen understreker at det er avgjørende at avgrensning av aktivitetssonen er basert på en analyse av ulike egenskaper ved Marka, der hensikten har vært å definere områder som tåler en viss tilrettelegging uten å gå på bekostning av viktige naturområder eller områder for friluftsliv der naturopplevelsen er det vesentligste.

Det er viktig at hoveddelen av Marka har uberørt natur som tilgodeser det enkle friluftslivet og naturopplevelser.

Markagrensen

Forslag til justeringer og endringer av markagrensen vises på plankartet som ikke-juridisk objekt. Endringene må behandles som forskrift til markaloven.

I Bydel Alna foreslås én grenseendring. Endringen gjelder Hellerudgrenda 95 A og B på Hellerudtoppen. Tomten er bebygd med boliger etter en relativt ny reguleringsplan (S-3725, vedtatt 1999), se kartutsnitt. I bystyrets vedtak av kommunedelplan for Marka i 1991 ble det forutsatt at markagrensen skulle justeres slik at hele boligtomten blir liggende i byggesonen. Grenseendringen er ikke blitt gjennomført i praksis, og markagrensen foreslås derfor justert iht. grense for regulert byggeområde.

Bydelsadministrasjonen har ingen innvendinger mot denne grensejusteringen.

Bruk og vern av sjø og vassdrag, med strandsone (kap. 11)

Bydel Alna har ingen sjøområder, og problemstillinger knyttet til sjø er ikke så aktuelle for bydelen. Det påpekes likevel at det er viktig at strandsonen og sjøen ivaretas som friområde og er tilgjengelig for alle. Realisering av nye friområder og etablering av kyststi er derfor vesentlig.

Sikring av kvalitet i byutviklingen (kap. 13)

Rekkefølgekrav (13.1)

Planforslaget understreker at for å oppnå kvalitet i byutviklingen, må viktige byfunksjoner og infrastruktur sikres gjennomført og i hensiktsmessig rekkefølge. Rekkefølgebestemmelser er et viktig verktøy for at kommunen skal kunne inngå utbyggingsavtaler. Bydelsadministrasjonen er enig i dette, og det er ønskelig at rekkefølgebestemmelser brukes i enda større grad enn i dag. Bydelsadministrasjonen finner det tilfredsstillende at følgende tiltak er nedfelt i planen:

- Det er gitt bestemmelse som sikrer at det i plan stilles nødvendige rekkefølgekrav for teknisk infrastruktur, blågrønn struktur, offentlige rom (gater og plasser), energiforsyning, omlegging/kabling av høyspentlinjer, uteoppholdsareal, samt leke- og idrettsområder. Kommunaltekniske anlegg faller inn under teknisk infrastruktur.

Estetikk og byforming (13.2)

Med økt utbyggingspress og høye utbyggingskostnader, kan arkitektonisk og miljømessig kvalitet ofte bli nedprioritert. Bydelen har påpekt tilsvarende i høringssvar til utbyggingsplaner. Bydelsadministrasjonen er derfor enig i at det er avgjørende å sikre at veksten skal ivareta og videreutvikle byens urbane, naturgitte og historiske kvaliteter, og samtidig fremme god arkitektur. Tiltakene (bestemmelser) som er nedfelt i planen støttes.

Kvalitetsnormer og funksjonskrav (13.3)

Kommuneplanen poengterer at det er viktig å fastsette kvalitetsnormer for byutviklingen fordi økende befolkningspress gir høyere tetthet og press på utearealer og andre grøntområder. Dette er også bydelsadministrasjonens erfaring. Med krav om høy tetthet, kan det være vanskelig å etablere gode utearealer og tilstrekkelig grønnstruktur. Tiltakene (bestemmelser) som er nedfelt i planen støttes.

Luftforurensning (13.4)

Bydel Alna har tidvis høye lokale konsentrasjoner av svevestøv og nitrogenoksyd, i særlig langs E6. Andre større sammenhengende områder i Oslo med periodevis høy luftforurensning, som overskrider luftkvalitetskrav for NO₂, er indre by innenfor Ring 3, Østre Aker vei og Trondheimsveien. I disse områdene forekommer det overskridelser av luftkvalitetskrav for. I kommuneplanen er det tatt med luftsonekart for NO₂ og PM10 (svevestøv) som to temakart (T2/T3). Andre tiltak er ikke nedfelt i planen. Konsekvensutredningen peker på at piggdekkrestriksjoner, elbil-satsing, teknologiforbedringer på kjøretøy m.m. har en viss effekt, men i det store bildet har disse tiltakene begrenset effekt. Bare en stor nedgang i veitrafikken ville ha vesentlig effekt, men med forventet byvekst i Oslo er det mer sannsynlig med en viss økning av støy og luftforurensning enn reduksjon.

Støy (13.5)

En stor andel av befolkningen i Oslo er utsatt for støy og støyplaget. I henhold til strategisk støykartlegging gjennomført i 2006 er 16 prosent av Oslos befolkning svært utsatt for støy fra vei og bane (høyere enn 65 dB). Bydeler i indre by er mest utsatt i forhold til antall personer som er støyplaget. Støysonekart viser imidlertid størst utbredelse av støysoner i andre deler av byen – langs Ring 3, E18 i vest, E6 i sør, og langs hovedveiene i Groruddalen.

Støykart er innarbeidet i kommuneplanen som temakart, og viser røde og gule soner for særlig støyutsatte områder iht. T-1442.

Kommunene kan fastsette avvikssoner der støy kan håndteres mer lempelig av hensyn til viktige føringer i overordnet rikspolitisk retningslinje om samordnet areal- og transportplanlegging. Det foreslås en stor avvikssone i Oslos byggesone (avvik fra retningslinjene for fasadestøy og utearealer og tillatte avvik) for å kunne håndtere forventet sterk byvekst i Oslo. Fortolkningene av de statlige støyretningslinjene vil i stor grad rette seg mot tilgang til lite støyutsatte uteoppholdsarealer og muligheter for å ha åpne dører og vinduer mot stille side. Bydelsadministrasjonen er skeptisk til fastsettelsen av en slik avvikssone, jf. merknader til planbestemmelse § 7.1-3b.

Det er positivt at stille områder er vist på temakart støy og ligger fast i planperioden.

Bydelsadministrasjonen vil for øvrig vise til avbøtende tiltak som konsekvensutredningen peker på (se KU kap. 16.2.3 Støy og luftforurensning), herunder

- Flere steder bør det vurderes om det er mulig å etablere korte miljølokk på hovedveiene for å forbedre lokale miljøforhold, for eksempel på E6 ved Furuset. (Bydelen har alternativt foreslått tunnel.)
- Etablering av et definert veinett for tungtransport.
- Ulike tiltak for miljøskjerming av trafikkerte veier bør mange steder vurderes, for eksempel ombygginger fra vei- og til gateutforming for å øke miljøkapasiteten. Trebeplantning, ulike fartsreducerende tiltak og kryssombygginger vil være viktige elementer i en slik strategi.
- Utbygging av Manglerudtunnel

Bydelsdirektørens forslag til vedtak:

Bydel Alna viser til offentlig ettersyn av forslag til ny kommuneplan, "Oslo mot 2030 - Smart, Trygg og Grønn". Bydelen har følgende merknader til planforslaget:

GENERELLE MERKNADER

- P. Oslo forventer en stor befolkningsvekst i årene frem mot 2030. Utgangspunktet for kommuneplanen er at veksten skal brukes aktivt for å videreutvikle og skape nye kvaliteter. Bydelen mener dette er en strategi som tjener byen, dersom mål og satsinger i forslaget til ny kommuneplan, med visse forbehold, følges opp. Bydelen forutsetter at veksten kommer hele befolkningen til gode og bidrar til levekårsutjevning i byen.
- Q. Kommuneplanen viser at det innenfor Oslos grenser er nok plass til å håndtere veksten frem mot 2030 (det er tilstrekkelig med areal til boliger, infrastruktur og næringsutvikling). Bydelen forutsetter at Marka bevares som en særlig verdifull grønn, rekreativ arealressurs.
- R. Bydelen påpeker at det er knyttet betydelig usikkerhet til befolkningsframskrivninger. Hendelser i Norge og verden for øvrig kan endre forutsetningene for befolkningsutviklingen. Bydelen er derfor enig i at dette understreker viktigheten av en viss grad av fleksibilitet i planleggingen, og at byens sterke vekst krever prioriteringer og nytenkning om gjennomføring av en rekke kommunale oppgaver.
- S. Bydelen er bekymret for de økonomiske konsekvensene av befolkningsveksten. Agenda Kaupang konkluderer i sin rapport (Agenda Kaupang 01.10.2012: Økonomiske konsekvenser av befolkningsvekst) at det eneste tiltaket som sikrer god økonomi for byen på lang sikt er å redusere netto utgiftsnivå. Det betyr mindre til drift av kommunale tjenester og nødvendig vedlikehold av infrastruktur. Befolkningsveksten er så stor at de samlede driftsutgiftene fortsatt vil vokse selv om utgiftene per innbygger reduseres.
- T. Arealdelen er den første juridisk bindende arealdel for hele Oslo. Bydelen mener foreliggende forslag til arealdel er som et arealpolitisk styringsverktøy, et godt utgangspunkt for å kunne nå mål og føringer i samfunnsdelen og byutviklingsstrategien.

- U. Bydelen støtter valgt byutviklingsstrategi som baserer seg på prinsippet «innenfra og ut», der veksten brukes til å utvide den tette byen i vest, nord og øst, samtidig som potensialet skal utnyttes ved generell, løpende fortettingen i indre og ytre by. Bydelen vektlegger at «innenfra og ut» utløser mindre investeringsbehov enn «desentralisert utbygging» og er mer robust samfunns- og kommunaløkonomisk. Det pekes dog på at «desentralisert utbygging» muliggjør større variasjon i utbyggingen og fordeler innsatsen ytterligere utover hele byen. Bydelen konstaterer også at anbefalt arealbruk gir den største veksten i biltrafikk i Oslo nordøst som kan medføre økte støy- og luftforurensingsbelastninger for befolkningen i denne delen av byen.

Bydelen har i merknader til samfunnsdelen noen kommentarer til ovennevnte. Bydelen forventer positiv utvikling også i egen bydel i planperioden. Bydelen understreker betydningen av at vi får en jevn fordeling av vekstgoder i hele byen. Levekårsutsatte byområder må rustes opp og styrkes.

- V. Oslo er i noen grad kjennetegnet av bostedssegregasjon, at ulike sosioøkonomiske grupper fordeler seg ulikt over ulike deler av byen. Det er i seg selv nødvendigvis ikke negativt, men er en utfordring for bydelene. Bydelen viser til NIBR-rapport 2012:11 *Byplangrep og bostedssegregasjon* som peker på at tyngdepunkt i form av en utvidelse av indre by gjennom bygging av Hovinbyen vil sannsynligvis bidra til å opprettholde en viss prisforskjell og dermed bostedssegregasjon mellom indre by den ene siden og ytre by øst og ytre by sør på den andre siden. Rapporten peker også på at forskning viser at det er viktig å legge vekt på urbane kvaliteter når det skal fortettes i byrom eller utvikles boliger i transformasjonsområder. Lokalisering av varierte funksjoner i et område (for eksempel boliger, arbeidsplasser, forretninger, skole, barnehage, idrettsanlegg, park, mv.) vil danne potensielle møteplasser og overlappingspunkter som støtter opp om sosial og kulturell utveksling. Fysiske, åpne akser som kommuniserer ut mot andre nabolag, mot servicefunksjoner, mv. er viktig for å knytte sammen de ulike boområdene, ikke bare fysisk men også sosialt. Det er viktig at kommuneplanen sikrer slike kvaliteter i byutviklingen.
- W. Bydelen viser til positive erfaringer med Groruddalssatsingen og områdeløft, som har bidratt til å løfte områder i Groruddalen, uten at de store infrastrukturtiltakene er blitt gjennomført. Områdesatsing bør videreføres selv om Groruddalssatsingen som sådan avsluttes.
- X. Bydelen bemerker at for å sikre variert bebyggelse og styrke Groruddalen som attraktivt boområde, må det legges til rette for bygging av flere småhusområder samtidig som det tillates høyere utnyttelse med attraktive leiligheter i tilknytning til kollektivknutepunktene.
- Y. Det må fortettes med kvalitet, og miljøbelastningene må reduseres for å opprettholde/skape gode boområder. Groruddalen har behov for unike attraksjoner og institusjoner som kan heve dalens anseelse og attraktivitet.
- Z. Bydelen har i forbindelse med det regionale plansamarbeidet understreket at hele regionen (hovedstadsområdet) må ses samlet for å møte utfordringene som følger av forventet økning i befolkning og vekst i arbeidsplasser i regionen. Veksten må fordeles, arealutnyttelsen i alle kommunene må effektiviseres og utbyggingsprinsipper må vurderes i sammenheng på tvers av kommunene. Kommuneplanen understreker tilsvarende at mange utfordringer og muligheter som tas opp i kommuneplanen må løses gjennom en regional utvikling og krever et tett samarbeid med kommunene i regionen.

Bydelen forutsetter en slik koordinert regional utvikling. Det er uheldig dersom det blir en konkurranse mellom kommune om å tilrettelegge for vekst som resulterer i en uønsket utvikling med spredt bebyggelse uten god kollektivdekning.

- Æ. Bydelen er enig i at fremover (mot 2050) blir det enda viktigere å avklare den regionale fordelingen av veksten. Med knapphet på arealer i Oslo, vil disse områdene kunne ta en økende andel av fremtidig vekst etter 2030. Det bør legges til rette for bedre utnyttelse av f.eks. Fornebu.
- Ø. Det forutsettes at plansamarbeidet for Oslo og Akershus skal lede til en felles forståelse for hvordan veksten best skal håndteres. Bydelen støtter at det bør legges betydelig vekt på at baneforlengelser og knutepunktutvikling i Oslo integreres i utviklingen av de tre korridorene som leder ut av Oslo til sammenhengende bystrukturer, vil være et sentralt grep for å håndtere ytterligere vekst, eksempelvis T-baneforlengelse fra Ahus til Lillestrøm. Utvikling av Furuset sentrum er i tråd med dette og bør prioriteres fra kommunes side, jf. reguleringsplanarbeidet for bærekraftig byutvikling på Furuset – områderegulering for klimaeffektiv byutvikling på Furuset.
- Å. Bydelen peker også på at omgjøring fra vei- til gatestrukturer og tunnel- og lokkløsninger, vil kunne realisere utbyggingspotensial flere steder i byen. F. eks. tunnel/lokk over E6 ved Furuset.
- AA. Bydelen har forventninger til at staten bidrar til at regionen kan møte utfordringene knyttet til veksten, spesielt i forhold til nødvendig kollektivutbygging. Oppgaven er for stor for kommunene alene.

MERKNADER TIL SAMFUNNSDELEN – SMART, TRYGG OG GRØNN

Som det fremgår av planforslaget og underlagsdokumenter innebærer vekst en rekke problemer, men også mange muligheter. Planens tre satsingsområder, Smart, Trygg og Grønn, er kommunens svar på disse fremtidige utfordringene. Under hvert satsingsområde er det valgt tre mål som uttrykker dimensjonene som skal gis høyest prioritet, og under hvert mål er det prioriterte politiske satsinger som skal iverksettes for å nå målene.

Bydelen synes målene er dekkende, satsingene er forståelige ut fra målsetting og forutsettes fulgt opp med konkrete tiltak. Bydelen har følgende kommentarer til mål og satsinger.

SMART

Mål 1 Landets kunnskapshovedstad

Kommuneplanen legger stor vekt på Osloskolen og ambisjonsnivået er høyt, målsettingen er at Osloskolen skal være blant Europas beste (satsing 1). Oslo har her en særskilt utfordring i at andelen elever med et annet morsmål enn norsk er høyt. Bydelen vil også peke på pågående diskusjon om skjevfordeling av ressurser til spesialundervisning (satsing 2).

Bydelen er enig i at å redusere frafallet fra videregående skole, er et av de viktigste målene for byen. Det er urovekkende at ca. 25 prosent av elevene i Osloskolen ikke fullfører videregående opplæring innen 5 år etter oppstart. Bydelen merker seg også at forskning viser at Osloskolen ser ut til å utjevne sosiale forskjeller i noe større grad enn resten av landet, men sosial bakgrunn er likevel avgjørende for elevenes skoleprestasjoner.

Mål 2 En attraktiv by nasjonalt og internasjonalt

Det fremgår at Oslo vil ha et stort behov for å tiltrekke høyt kvalifisert arbeidskraft i årene fremover til regionens næringsliv, kunnskapsinstitusjoner og offentlig forvaltning. Oslo skal ha utdannings- og forskningsinstitusjoner på høyt internasjonalt nivå. Kunnskapsarbeidere og talenter skal tiltrekkes fra hele verden (satsing 1). Gjennom byutviklingsgrep skal det tilrettelegges for bymessige kvaliteter som gir økt attraktivitet og tiltrekningskraft på kunnskapsarbeidere (satsing 2).

Bydelen forstår dette, men Oslo er ikke og skal ikke være en by bare for kunnskapsarbeidere og talenter fra hele verden. Gruppen «høyt kvalifisert arbeidskraft» bør ikke få en særstilling. Det er mulig kommuneplanen her utilsiktet er utydelig, men Oslo skal være attraktiv for alle, og det må gjelde hele byen. Dette innebærer også utjevning av levekår. Satsingen må bidra til å løfte hele byen. Det må ikke bli slik at man på veien ytterligere forsterker forskjeller mellom områder i byen. I denne sammenheng er det viktig å etablere bl.a. kunnskapsinstitusjoner og kunnskapsbasert næring også i Groruddalen.

Bydelen tillegger at oppmerksomhet likeledes må rettes mot andre næringer og annen arbeidskraft som er nødvendig for byen.

Oslo skal være en internasjonalt ledende kulturby. Bydelen er enig. Her må Oslo være innovativ, og bydelen forventer at dette innebærer at også lokalt kulturliv gis gode vekstvilkår.

Mål 3 Fremtidens oppgaver skal løses smartere

I en hurtig voksende kommune settes kommunens tjenestetilbud og økonomi under press. Kommuneplanens svar er at byen må løse oppgavene på en smartere og mer effektiv måte, og det tydeliggjøres at dette krever stor omstillingsevne og gjennomføringskraft til å ta i bruk ny kunnskap og teknologi (satsing 1 og 4).

Bydelen er enig i at Oslo kommune må være i stand til å tenke nytt, være en lærende organisasjon og implementere nye arbeidsmåter og løsninger innenfor sentrale områder. Krav til effektivitet og omstilling må imidlertid ikke gå ut over kvaliteten i tjenestene, jf. nedenforstående mål og satsinger.

Videre at det er viktig at aktuelle aktører involveres tidlig i all planlegging for å få eierskap til plan og prosess, slik at gjennomføringskraft sikres. Bydelen understreker at lokal medvirkning er avgjørende i alle planprosesser. Bydelen kan vise til gode erfaringer fra Groruddalssatsingen og områderettet arbeid (jf. mål 3 under Trygg).

TRYGG

I høringsuttalelse til utkast til planstrategi og planprogram påpekte bydelen at kriminalitetsforebygging må ha en sentral plass i planarbeidet. Dette er ivaretatt i forslaget til ny kommuneplan, der trygghet er et satsingsområde, både at befolkningen skal være trygge på at de får gode kommunale tjenester ved behov, og at de kan bevege seg fritt i byen uten å føle frykt for å bli utsatt for kriminelle handlinger.

Bydelen har tidligere poengtert at det er avgjørende at kommuneplanen har strategier som bidrar til levekårsutjevning og likhet for alle i byen for å motvirke klasseforskjeller eller "Den delte byen", og gi alle like gode bo- og oppvekstforhold og tjenestetilbud. Bydelen er tilfreds med at dette langt på vei er ivaretatt.

Mål 1 Trygg, åpen og tilgjengelig by

Det skal oppleves trygt å ferdes i det offentlige rom dag og natt (satsing 1). Kommuneplanen presiserer at «God belysning i det offentlige rom bidrar til å skape trygghet. Et viktig virkemiddel er gjennomføring av belysningsplanen i sentrale områder av Oslo.»

Bydelen mener dette like mye gjelder ytre by og Bydel Alna. Bydelen har tidligere etterlyst belysning langs enkelte turveier, herunder i Alnaparken. Bydelen nevner trygghetsvandring som et nyttig verktøy for å kartlegge hvor det er utrykt og hvor det trengs vedlikehold.

Oslos innbyggere skal ha tilgang på attraktive, varierte og brukervennlige byrom (satsing 4). Kommuneplanen viser til at «Befolkningsvekst medfører økt bruk av byrommet og behovet for skjøtsel og vedlikehold øker. Særlig i de sentrumsnære områder er det behov for forsterket innsats

på renhold.» Igjen vil bydelen understreke at Groruddalen også er en del av Oslo. Slitasjen er nok større i sentrum, men det er et stort behov for skjøtsel og vedlikehold i ytre by også, og det er ønsket om større tilgang på attraktive, varierte og brukervennlige byrom (møteplasser lokalt). Oslo kommune må sette av tilstrekkelig med ressurser til dette.

Bydelen konstaterer at universell utforming er sikret på overordnet nivå (jf. bestemmelse § 6.1 *Universell utforming*) og Oslo kommunes oppfølging av universell utforming ivaretas for øvrig av kommunens strategiske plan for universell utforming.

Mål 2 Trygghet for å få kommunale tjenester med kvalitet

Kommunen skal være ledende på Folkehelsearbeid (satsing 4). Arealdelens konsekvensutredning kap. 16.2.6 *Folkehelse, universell utforming, barn og unge* peker på at det til dels er store forskjeller i helse og levekår mellom de ulike bydelene og innenfor den enkelte bydel. Kommuneplanen kan gjennom krav til de fysiske omgivelsene ha konsekvenser for befolkningens helse.

Det er viktig at areal- og transportplanleggingen bidrar til å fremme befolkningens helse, spesielt ved å redusere lokal luftforurensning og støy, bidra til økt fysisk aktivitet og til å skape og opprettholde gode nærmiljøer med mulighet for aktivitet og rekreasjon, jf. kap. 13 *Sikring av kvalitet i byutviklingen*.

Mål 3 Alle skal ha muligheter for et godt og aktivt liv

Oslo kommune skal bidra til sosial mobilitet og reduksjon av dårlige levekår (satsing 2). I følge SSB vil en stor andel av veksten i befolkningen mot 2030 komme som følge av innvandring fra andre land. Det påpekes at Statistisk sett har innvandrerbefolkningen en større andel med en vanskelig levekårssituasjon enn den øvrige befolkning. Særlig utsatt er den del av befolkningen som har flyktningbakgrunn og innvandrere med kort botid i Norge. Det er store sosiale forskjeller på tvers av byen. Bydelen er derfor enig i at befolkningsutviklingen dermed stiller krav om en større balanse i byens vekst og utvikling for å unngå fremveksten av en segregert by hvor bosted får betydning for hvilke muligheter man har for å lykkes i livet.

Bydel Alna har en stor innvandrerbefolkning og bydelen påpeker behovet for ressurser til å følge opp kommuneplanens intensjon.

Alle barn skal sikres gode oppvekstvilkår, omsorg og muligheter for fysisk utfoldelse (satsing 4). Konsekvensutredningen viser at konsekvenser for barn og unge vil i utgangspunktet være de samme som for voksne, men barn og unge er mer sårbare/utsatte enn voksne når det gjelder for eksempel luftforurensning, støy og trafikale forhold. Trafikkvekst og økning i støy- og luftforurensningsutsatte områder vil derfor potensielt kunne ha større negativ betydning for barn og unge enn voksne. Dette må vektlegges, og bydelen understreker viktigheten av kommuneplanens bestemmelser for utviklingsområder i ytre by som setter krav om at det settes av nødvendig areal til sosial infrastruktur som skoler og barnehager, grønnstruktur og idrettshaller/-anlegg.

Innbyggere i alle aldre skal kunne delta i byens utvikling (satsing 5). Kommuneplanen viser til at byens lokalmiljøer og bydelene er viktige arenaer for lokaldemokrati og deltakelse. Bydelen er enig i dette. Gode medvirkningsprosesser styrker kunnskaps- og beslutningsgrunnlaget, reduserer konflikter, gir forankring samt vitaliserer lokaldemokratiet. Det er viktig at byens innbyggere deltar i prosesser hvor byens utvikling bestemmes, blant annet gjennom høringsprosesser, folkemøter, workshops, sosiale medier og web-løsninger. Bydelen har gode erfaringer med områdesatsingene i bydelen der lokal medvirkning har ligget til grunn som et viktig premiss for arbeidet.

GRØNN

Sterk befolkningsvekst medfører økte klimagassutslipp og lokale miljøbelastninger. Oslo møter utfordringene frem mot 2030 med en ambisjon om å være en verdensledende miljøby. Oslos klimagassutslipp skal reduseres med 50 prosent innen 2030 i forhold til 1991-nivå ved å tilrettelegge for miljøvennlig person- og godstransport, mer effektiv ressursutnyttelse og utvikling av klimanøytrale byområder. Byutviklingen skal støtte opp om klimamålene gjennom banebasert fortetting etter «innenfra og ut» prinsippet. Marka skal bevares og byens blågrønne struktur skal styrkes.

Bydelen slutter seg til foreslåtte mål og satsinger som bygger opp under Oslo som miljøby. Resultatet av satsingen vil avhenge av viljen til å prioritere miljøhensyn og evnen til å gjennomføre miljøtiltak, men også at det finnes gode styringsverktøy. Etter bydelens oppfatning er foreliggende forslag til bindende arealplanen med plankart, temakart, bestemmelser, retningslinjer og forutsigbarhetsvedtak i utgangspunktet et velegnet styringsverktøy som støtter opp om samfunnsdelens og byutviklingsstrategiens mål og føringer.

Bydelen presiserer at kommuneplanen også må ivareta lokale utfordringer.

Mål 1 Internasjonalt ledende miljøby

Klimanøytral persontransport og mer miljøvennlig godstransport skal prioriteres (satsing 4). Bydelen understreker viktigheten av at tilrettelegging for sykling/utbyggingen av sykkelveier prioriteres i kommende budsjetter, slik at hovedsykkelveinettet raskt kan ferdigstilles. Videre må det sikres god sykkeladkomst fra boligområdene til sykkelveinettet, og trafiksikkerhet må prioriteres. Bydelen har etterlyst større innsats mot kjøring på gangveier.

Befolkningsveksten vil kreve mer varetransport. Økt transport medfører mer tungtrafikk på veiene og økte klimautslipp, og desto viktigere blir det at mer gods overføres fra vei til bane. Samtidig er Alnabruterminalen, som er et viktig nav i jernbanenettet, på mange måter en belastning for Groruddalen. Bydelen har ment at ulempene bør avbøtes og forventer at tiltak som etablering av gang- og sykkelveier, gjennomføres som forutsatt i reguleringsplanen for terminalområdet og gjenåpning av Alna.

Mål 2 Styrke Oslos blågrønne preg

Oslos biologiske mangfold skal forvaltes på en bærekraftig måte og kulturlandskap og kulturminner skal sikres for ettertiden (satsing 1). Bydelen viser til Akergårdene som viktige kulturminner og møteplasser som må ivaretas. Ikke minst er besøksgårdene med dyr en vesentlig kvalitet i bymiljøet. Det er synd at det meste av kulturlandskapet/landbruksarealene som hørte til gårdene er nedbygd. Beite- og produksjonsarealer for er mangelvare for gårdene som fortsatt har dyrehold. Resterende arealer må sikres for fremtiden.

Oslo skal verne om Marka (satsing 2). Bydelen har støttet vern av Marka, men bydelen er samtidig åpen for varsom tilrettelegging for bruk av Markas randsone til idrett og friluftslivsaktiviteter.

Byens blågrønne struktur skal videreutvikles (satsing 3) og det skal være god tilgang til grøntområder og anlegg for idrett, rekreasjon og fysisk aktivitet (satsing 4). Bydelen fremhever at bevaring og styrking av det blågrønne preget i byggesonen er en viktig premiss i byutviklingen. I en framtidsrettet bærekraftig byutvikling, som innebærer en mer intensiv arealbruk (fortetting) med krav til arealer for uteopphold og sosial infrastruktur, er ivaretagelse/etablering av grønnstruktur en forutsetning. Eksisterende grønnstrukturer er således en svært viktig ressurs i fremtidig byutvikling, og der grønnstruktur mangler, må den etableres. Grønnstrukturen bør være sammenhengende.

Kommuneplanen presiserer at det arbeides for å sikre og videreutvikle strategisk viktige grøntområder med betydning i en større sammenheng, som manglende lenker i turveinettet,

områder med viktige naturverdier samt byggefrie belter langs vassdrag. I tillegg skal nye grøntområder ivaretas i forbindelse med større utbyggingsprosjekt. Det skal arbeides med å utvikle sammenhengende turveier langs elvene og sjøfronten. Dette er svært positivt, men bydelen har erfart at det tar lang tid å gjennomføre planer og prosjekter, og det er ofte knyttet usikkerhet til gjennomføringen. Arbeidet med turveiene må prioriteres. I tillegg er det en utfordring at økt bruk av parker og friområder stiller større krav til skjøtsel og vedlikehold.

Innbyggerne skal sikres luft og vann av god kvalitet og stille områder (satsing 5).

Kommuneplanen viser til at støy er det miljøproblemet som berører flest mennesker i Oslo. Bydel Alna er særlig utsatt for støy fra E6 og gjeldende krav til luftkvalitet er ikke blitt overholdt. Det er her en stor utfordring å få redusert støybelastningen når trafikken forventes å øke.

Mål 3 Vekst gjennom kompakt byutvikling og banebasert fortetting

Det er gledelig at byen totalt sett i det siste tiåret har hatt klart lavere vekst i veitrafikken enn både Akershus og landsgjennomsnittet, mens kollektivtransporten har kunnet vise til en betydelig økt markedsandel. Kompakt byutvikling og banebasert fortetting skal sikre at den positive trenden fortsetter.

Fortettingen skal primært skje i en rekkefølge innenfra og utover langs banenettet (satsing 1). Oslo kommune vil kanalisere en stor del av veksten til indre by og dens randsoner, der kollektivtilbudet er best. Det vil gi nye områder med økt tetthet, økt tilbud av kultur, handel, tjenester og mer attraktive by- og gaterom. Nærhet til jobb og fritidsaktiviteter gjør det mulig for flere å gå, sykle eller bruke kollektivtransport når de reiser, samtidig som det gjør byen mer attraktiv å bo i. Byutvikling i ytre by kanaliseres langs banenettet for å sikre bærekraftige transportformer. For å oppnå dette vil kommunen prioritere offentlig innsats i form av planarbeid og investeringer i en «innenfra og ut»-rekkefølge. Kommunen viderefører sin knutepunktsbaserte byutviklingsstrategi hvor areal- og transportplanlegging ses i sammenheng og har henblikk på regionale utviklingsstrategier.

Bydelen forstår at dette er en hensiktsmessig strategi ut fra økonomiske hensyn og gjennomførbarhet. Ulempen ved en slik strategi er at ressursene allokeres til enkelte deler av byen, til indre by og dens randsoner. Byutviklingen i ytre områder settes på vent, godene fordeles ulikt og forskjellene mellom ulike deler av byen vil kunne øke. Sentrumsnære områder blir enda mer attraktive og ytre by blir tilsvarende mindre attraktive. Riktig nok er målsettingen at knutepunktsbasert utvikling langs banenettet videreføres, og Groruddalen nyter godt av Groruddalssatsingen, men de store grepene har uteblitt (kommer først senere).

Utbygging av banenettet skal sikre nødvendig kapasitet og fremkommelighet og utløse potensial for ny og fremtidsrettet bolig- og næringsutvikling (satsing 2). Bydelen mener det er riktig å vurdere effekten i et byutviklingsperspektiv i prioritering mellom nye banetiltak. Oslo kommune vil prioritere tiltak som bidrar til vesentlig byutvikling i form av økt bolig- og/eller næringsutviklingspotensial, økt fremkommelighet og økt kapasitet. Bydelen understreker viktigheten av at ulike tiltaks regionale effekter skal tas med i vurderingene og tiltak med gode regionale effekter prioriteres. Dette taler for bl.a. at T-banen forlenges til Ahus og videre til Lillestrøm.

Veksten i persontransport skal tas med kollektivtrafikk, sykling og gange (satsing 3). Oslopakke 3, som finansierer samferdselsinvesteringer og drift av kollektivtransporten i Oslo og Akershus frem til 2032 er viktigste finansieringskilde. Bydelen konstaterer at det på langt nær er satt av tilstrekkelig med midler til gjennomføring av ønskede tiltak. Det oppstår (politisk) konkurranse mellom tiltakene, som kan resultere i en skjev og uhensiktsmessig fordeling av midlene.

Boligbyggingen må holde tritt med befolkningsveksten og i alle nye boligområder skal variasjon og kvalitet vektlegges (satsing 4). Kommuneplan påpeker at hvis den økte fortettingen skal gi en

gevinst for lokalmiljøene, må den kombineres med funksjonsblanding og opplevelsesmessig variasjon. Bydelen er enig i dette. Dette er særlig viktig ved fortetting der utfordringene er store i forhold til eksisterende bomiljø når det skal bygges med høy tetthet. Det er viktig at fortettingen bidrar med noe positivt i lokalmiljøene og skaper nye lokale kvaliteter.

BYUTVIKLINGSSTRATEGI

Vurderingshensyn

Tabell 3.1 viser sammenheng mellom vurderingshensyn og overordnede visjoner og mål i samfunnsdelen for øvrig. Fra vurderingshensyn utledes både generelle føringer for all byutvikling og spesifikke føringer for valg av byplangrep, utviklingsretning og tyngdepunkt. Bydelen synes dette oversiktlig oppsummerer bakgrunnen og hensikten med byutviklingsstrategien.

Av tabellen fremgår at alle vurderingshensyn med noen unntak i utgangspunktet støtter opp om byutvikling i Groruddalen. I Groruddalen, som andre steder, avhenger realisering av arealpotensial av ny infrastruktur som betinger større grad av offentlig innsats. Dette krever en rekkefølge-prioritering av områder med behov for ny infrastruktur. Bydelen forstår at kommuneplanen således prioriterer områder med ledig kapasitet på banegående kollektivtransport, områder tilknyttet vedtatte infrastrukturtiltak og områder med høyt arealpotensial ifht. infrastruktur-investeringer. Gjennomføring og risiko ifht. kommunaløkonomi er også viktige vurderingshensyn. Her prioriteres områder med pågående utvikling og områder hvor tiltenkt utvikling er uproblematisk.

Byutviklingsstrategi

På bakgrunn av ovennevnte er det valgt en byutviklingsstrategi som baserer seg på prinsippet «innenfra og ut», der veksten brukes til å utvide den tette byen i vest, nord og øst. Dette i motsetning til «desentralisert utbygging» som sprer utbygging på større områder, med en lavere tetthet i indre by og dens randsoner.

I tillegg utnyttes potensialet ved generell, løpende fortettingen i indre og ytre by. Bydelen understreker betydningen av slik fordeling av veksten, som vil kunne bidra til en jevn fordeling av vekstgoder i hele byen, samt ruste opp og styrke mangfoldet av ulike byområder i Oslo – når utviklingen skjer gjennomtenkt og med vektlegging av kvalitet. Bydelen forventer utvikling av Furuset sentrum og Haugerud sentrum prioriteres i tråd med dette.

Periodisering av bolig- og næringspotensial forutsatt tilstrekkelig infrastrukturinvesteringer er vist i Tabell 3.3. Bydelen bemerker at av tabellen fremkommer at Ahus-banen ikke har direkte betydning for arealpotensial. Dette er riktig for Oslo sin del, men i Lørenskog er ny T-bane en av forutsetningene for videre sentrumsutvikling. Bydelen mener dette må hensyntas i vurderingen av baneutbygging i regionen.

Bydelen bemerker at plansamarbeidet om areal- og transportplan for Oslo og Akershus, innebærer behov for gjensidige forpliktelser til felles løsninger, som igjen kan gjøre at aktørene må endre på sine prioriteringer for å kunne følge opp planen.

Det er utarbeidet et strategikart for arealbruken frem mot 2030 og for arealbruken mot 2050. Kartene er ikke juridisk bindende, men illustrerer planlagt byutvikling fremover. Bydelen bemerker at Lindeberg senter ikke er angitt som prioritert stasjonsnært område. Bydelen mener at også området rundt Lindeberg T-banestasjon har arealpotensial og bør tas med.

Bydelen viser for øvrig til drøftingsdokumentet for plansamarbeid om areal- og transportplan for Oslo og Akershus og bydelens uttalelse til dette, jf. miljø- og byutviklingskomiteens vedtak 24.09.2013, sak 20/13. Her ble det påpekt at mangel på offentlig kommunikasjon på Nedre Romerike er en utfordring, og T-bane til Lillestrøm og Ahus vil være svært viktig. En videreutvikling av Lillestrøm som by og en sammenkobling av Ellingsrudbanen og Vestlibanen i

Lillestrøm, vil øke attraktiviteten på T-banen og gi nye utbyggingsmuligheter langs T-banetraseene.

MERKNADER TIL AREALDELEN

Bydelen har forventninger til arealdelen som arealpolitisk styringsverktøy, den første juridisk bindende arealdel for hele Oslo innenfor dens administrative grenser.

Nærmere om bestemmelser (kap. 6)

Bydelen støtter i hovedsak foreslåtte planbestemmelser. Det er positivt at hensynet til bokvalitet, uterommenes kvalitet og barns oppvekstvilkår skal ivaretas i plan- og byggesaksbehandlingen (§ 2.1-4). Dette har stor betydning lokalt. Likeledes at byens fellesarealer, -anlegg og -bygninger bør gis høy arkitektonisk og miljømessig kvalitet og være allment tilgjengelig (retningslinje til § 2).

Bydelen har følgende merknader til enkelte planbestemmelser:

Vedr. § 4.3 Fjernvarme:

Bydelen støtter Plan- og bygningsetatens alternativ til retningslinje, alternativ 2.

Vedr. § 7 Miljøkvalitet, estetikk, natur og landskap

§ 7.1-3b:

Det foreslås en stor avvikssone, område B, i Oslos byggesone der bebyggelse med støyfølsomt bruksformål kan etableres i gul og rød sone (deriblant områder innenfor Småhusplanen, S-4220). Boliger skal ha minimum en fasade som vender mot stille side. Halvparten av oppholdsrom og minimum et soverom skal vende mot stille side. Det skal tilbys bruksmessig egnede private eller felles private uteoppholdsareal med soner med støynivå under anbefalt grense, iht. tabell 1 i T-1442/12.

Bydelen forstår bakgrunnen for bestemmelsen, men bydelen er skeptisk til en slik bestemmelse som bl.a. omfatter hele byggesonen i Groruddalen. Det kan være fare for at det å gjøre det lettere å etablere bebyggelse med støyfølsomt bruksformål i gul og rød sone, kan bli en sovepute, et alternativ for ikke å gjennomføre tiltak som demper støyen, f.eks. avbøtende tiltak som støyskjerming, tiltak som kan redusere biltrafikken, kollektivsatsing mv..

§ 7.1-4 Stille områder:

Temakartet for støy angir stille områder (områder med særlig hensyn til friluftsliv i lite støypåvirkede omgivelser). Det er positivt at ny og vesentlig utvidelse av støyende virksomhet søkes lokalisert og utformet slik at støypåvirkningen i stille områder forblir uendret eller dempes.

Bydelen mener at Marka bør defineres som stille område.

Vedr. § 7.4 Kabler og ledninger

Bestemmelsen fastsetter at nye og større utvidelser av kabel- og ledningsanlegg i byggesonen skal legges i grunnen. Dette er svært positivt. (Se også merknader til § 17.2.)

Vedr. Marka, § 10.1-5 Aktivitetssone, avgrenset med bestemmelsesgrense

Bydelen er positiv til bestemmelsen, men det må forutsettes at også hensynet til friluftsliv og tilgjengelighet ivaretas, og tilretteleggingen må ikke bli en barriere som vanskeliggjør adkomsten til Marka. Større bygg som idrettshaller og støyende/motorisert aktivitet bør ikke tillates i aktivitetssonen.

Vedr. § 12.2 Grønnstruktur

Bydelen presiserer at det er viktig å sikre sammenhengende grønnstruktur. Usikrede grøntområder av særlig verdi for bomiljø, naturmangfold og kulturminnevern bør sikres planmessig vern.

§ 17.2 Hensynssone omforming H-820-1 og H-820-2

Bydelen understreker viktigheten av at alle eksisterende høyspentkabler i byggesonen graves ned. Dette er av stor betydning for Groruddalen og bør følges opp.

Byggesonen (kap. 9)

Bebyggelse og anlegg

Bydelen støtter foreslåtte mål. Det er videre positivt at det arbeides med å få ordnede former for etablering i brakkerigger. Bydelen har etterlyst dette.

Bydelen bemerker at det i Groruddalen finnes en rekke gamle fyllinger med forurensede masser på kommunal og privat grunn. For å få ryddet opp i disse, er det antakelig ikke tilstrekkelig å legge det hele og fulle ansvaret for opprydding på forurensere, som i mange tilfeller er ukjent. Grunneier (Oslo kommune) må selv ta initiativ og sørge for opprydding.

Sosial infrastruktur

Arealdelen skal sikre og videreutvikle areal for nødvendig sosial infrastruktur. Det er vesentlig at hensynet til bokvalitet og barns oppvekstvilkår ivaretas i plan- og byggesaksbehandlingen. Planforslaget har dette som målsetting.

Bydelen er enig i at skolene ivaretar viktige fellesskapsinteresser og bør utenom skoletiden også tjene som møteplasser for nærmiljøet. Det understrekes at skoleanleggene må gis en bevisst arkitektonisk utforming som kan være identitetsbyggende for nærmiljøet.

Bydelen støtter forslaget om å formulere lokaliseringsprinsipper for å sikre at nye sykehjem får en lokalisering som gir høy bokvalitet, akseptabel kollektivtilgjengelighet og servicetilbud som dessuten sikrer gode løsninger for varelevering. Bydelen mener dette er viktige kriterier for lokalisering av sykehjem.

Samferdselsanlegg og teknisk infrastruktur

Samordnet areal- og transportplanlegging gjennom banebasert utvikling og økte muligheter for gange/sykling (9.3.1)

Utbyggingsmønsteret innenfor byggesonen må baseres på prinsipper for samordnet areal- og transportplanlegging, og det må tilrettelegges for videreutvikling av et effektivt og miljøvennlig transportsystem (jf. mål).

Veksten i Oslo og arealstrategien med utvidelse av den tette byen nordøstover fører til at vegtrafikksystemet spesielt i de nordøstre delene av byen bør vurderes nøyere. Økt antall bilreiser gir ytterligere fremkommelighetsproblemer og økte belastningene i Groruddalen i form av luftforurensing, støy, klimagassutslipp og forsterket barriereproblematikk. Nye bolig- og arbeidsplassområder må derfor betjenes kollektivt dersom veksten i trafikken skal tas med kollektive transportformer. Bydelen understreker dette, og bydelen viser samtidig til at det er nødvendig at byområder i Akershus kobles sammen med Oslo, for å øke mulighetene for å reise kollektivt fra Akershus, til og gjennom Oslo.

Vegvesenet utreder diagonaler i Groruddalen, atkomst til Alnabruterminalen og Manglerudprosjektet. Bydelen er enig i at rolle, funksjon og utforming av de tre hovedatkomstene gjennom Groruddalen er et viktig tema og bydelen støtter at det iverksettes et arbeid med å utarbeide rammer/retningslinjer for en klassifisering av hovedvei/ gatesystemet i Oslo nordøst og Hovinbyen, tilpasset byens utvikling og mål.

Gange og sykling (9.3.2)

Bydelen bemerker at arbeidet med etablering av gang- og sykkelveier må intensiveres. Hovedsykkelnettet må ferdigstilles og det er behov for et mer finmasket system lokalt som knyttes til hovedsykkelnettet.

Gods og godsterminal (9.3.5)

Bydelen merker seg at Alnabruterminalen og Oslo Havns potensial for å håndtere den forventede godsveksten, har sin begrensning, og det må derfor etableres andre godsknutepunkter i Osloregionen som kan supplere dette «navet». Bydelen støtter etableringen av en desentralisert konsentrasjon i nye godsknutepunkter i form av et «nav-satellitt»-konsept. På lang sikt bør det finnes en alternativ lokalisering for terminalen i regionen.

Planforslaget påpeker at det er uvisst om de tekniske og økonomiske forutsetningene for godsvekst over Alnabru kan innfris med de utfordringene som hovedstadsområdet står ovenfor. Videre anføres at Alnabru terminalområde i dag binder opp et stort areal i Groruddalen som bidrar til å skille mellom nord og sør og at videre arealkrevende utvidelser av terminaler og infrastruktur blir vanskelig å gjennomføre. Det pekes her på utfordringene knyttet til forurensning, støy, trafiksikkerhet og til ønsket byutvikling. Konsentrasjonen av svevestøv over grenseverdiene er høyest i Oslo ved Alnabru. Dette er en viktig presisering og i tråd med synspunkter bydelen har fremmet i andre sammenhenger.

Det er derfor positivt og nødvendig at Oslo kommune og Akershus fylkeskommune vurderer behovet for arealer til gods- og logistikkvirksomhet gjennom det pågående plansamarbeid for areal og transport.

Jernbaneverket arbeider med en konseptvalgutredning for ny godsforbindelse til Alnabru (Bryndiagonalen). Bydelen har tidligere påpekt at utløpet av tunnelen på Bryn kan komme i konflikt med byutvikling i området (Breivoll). Planlagt byutvikling må hensyntas.

Marka (kap. 10)

Aktivitetssonen

Marka og det biologiske mangfold skal bevares. I tillegg skal det legges til rette for et aktivt friluftsliv og idrett, med mulighet for noe tyngre tilrettelegging i Markas randsone.

Det er positivt om tilrettelegging i randsonen kan bidra til redusert slitasje og belastning på naturen i områdene nærmest byggesonen som er mest utsatt. Det vil også kunne bidra til økt friluftsliv for ulike brukergrupper. Bydelen støtter en slik tilrettelegging, med visse forbehold, jf. ovennevnte merknader til bestemmelser vedr. aktivitetssonen.

Bydelen understreker at det er avgjørende at avgrensning av aktivitetssonen er basert på en analyse av ulike egenskaper ved Marka, der hensikten har vært å definere områder som tåler en viss tilrettelegging uten å gå på bekostning av viktige naturområder eller områder for friluftsliv der naturopplevelsen er det vesentligste.

Det er viktig at hoveddelen av Marka har uberørt natur som tilgodeser det enkle friluftslivet og naturopplevelser.

Markagrensen

Forslag til justeringer og endringer av markagrensen vises på plankartet som ikke-juridisk objekt. Endringene må behandles som forskrift til markaloven.

I Bydel Alna foreslås én grenseendring. Endringen gjelder Hellerudgrenda 95 A og B på Hellerudtoppen. Bydelen har ingen innvendinger mot denne grensejusteringen.

Bruk og vern av sjø og vassdrag, med strandsonen (kap. 11)

Bydel Alna har ingen sjøområder, og problemstillinger knyttet til sjø er ikke så aktuelt for bydelen å kommentere. Det påpekes likevel at det er viktig at strandsonen og sjøen ivaretas som friområde

og er tilgjengelig for alle. Realisering av nye friområder og etablering av kyststi er derfor vesentlig.

Sikring av kvalitet i byutviklingen (kap. 13)

Rekkefølgekrav (13.1)

Planforslaget understreker at for å oppnå kvalitet i byutviklingen, må viktige byfunksjoner og infrastruktur sikres gjennomført og i hensiktsmessig rekkefølge. Rekkefølgebestemmelser er et viktig verktøy for at kommunen skal kunne inngå utbyggingsavtaler. Bydelen er enig i dette, og det er ønskelig at rekkefølgebestemmelser brukes i enda større grad enn i dag.

Bydelen finner det tilfredsstillende at det er gitt bestemmelse som sikrer at det i plan stilles nødvendige rekkefølgekrav for teknisk infrastruktur, blågrønn struktur, offentlige rom (gater og plasser), energiforsyning, omlegging/kabling av høyspentlinjer, uteoppholdsareal, samt leke- og idrettsområder.

Estetikk og byforming (13.2)

Med økt utbyggingspress og høye utbyggingskostnader, kan arkitektonisk og miljømessig kvalitet ofte bli nedprioritert. Bydelen har påpekt tilsvarende i høringssvar til utbyggingsplaner. Bydelen er derfor enig i at det er avgjørende å sikre at veksten skal ivareta og videreutvikle byens urbane, naturgitte og historiske kvaliteter, og samtidig fremme god arkitektur. Tiltakene (bestemmelser) som er nedfelt i planen støttes.

Kvalitetsnormer og funksjonskrav (13.3)

Kommuneplanen poengterer at det er viktig å fastsette kvalitetsnormer for byutviklingen fordi økende befolkningspress gir høyere tetthet og press på utearealer og andre grøntområder. Dette er også bydelens erfaring. Bydelen bemerker at med krav om høy tetthet, kan det være vanskelig å etablere gode utearealer og tilstrekkelig grønnstruktur. Tettheten bør da vurderes redusert. Tiltakene (bestemmelser) som er nedfelt i planen støttes.

Luftforurensning (13.4)

Bydel Alna har tidvis høye lokale konsentrasjoner av svevestøv og nitrogenoksyd, særlig langs E6 forekommer det overskridelser av luftkvalitetskrav. Konsekvensutredningen peker på at piggdekkrestriksjoner, elbil-satsing, teknologiforbedringer på kjøretøy m.m. har en viss effekt, men i det store bildet har disse tiltakene begrenset effekt. Bare en stor nedgang i veitrafikken ville ha vesentlig effekt, men med forventet byvekst i Oslo er det mer sannsynlig med en viss økning av støy og luftforurensning enn reduksjon. Dette er foruroligende.

Støy (13.5)

Bydeler i indre by er mest utsatt i forhold til antall personer som er støyplaget. Støysonekart viser imidlertid størst utbredelse av støysoner i andre deler av byen – langs Ring 3, E18 i vest, E6 i sør, og langs hovedveiene i Groruddalen. Tiltak for å redusere støyen i disse områdene er påkrevet.

Kommuneplanen foreslår imidlertid en stor avvikssone i Oslos byggesone (avvik fra retningslinjene for fasadestøy og utearealer og tillatte avvik) for å kunne håndtere forventet sterk byvekst i Oslo. Bydelen er skeptisk til fastsettelsen av en slik avvikssone, jf. merknader til planbestemmelse § 7.1-3b.

Det er positivt at stille områder er vist på temakart støy og ligger fast i planperioden.

Bydelen vil for øvrig vise til avbøtende tiltak som konsekvensutredningen peker på (se KU kap. 16.2.3 Støy og luftforurensning), og som bydelen mener er viktig å følge opp, herunder

- Flere steder bør det vurderes om det er mulig å etablere korte miljølokk på hovedveiene for å forbedre lokale miljøforhold, for eksempel på E6 ved Furuset. (Bydelen har alternativt foreslått tunnel.)
- Etablering av et definert veinett for tungtransport.
- Ulike tiltak for miljøskjerming av trafikkerte veier bør mange steder vurderes, for eksempel ombygginger fra vei- og til gateutforming for å øke miljøkapasiteten. Trebeplantning, ulike fartsreducerende tiltak og kryssombygginger vil være viktige elementer i en slik strategi.
- Utbygging av Manglerudtunnel

Tore Olsen Pran
bydelsdirektør

Trykte vedlegg:

- Utkast kommuneplan «Oslo mot 2030 – Smart, Trygg og Grønn» til offentlig ettersyn. Brev av 14.02.2014 fra Byrådsavdeling for finans.
- Utdrag fra plandokumenter: kommuneplanens samfunnsdel og juridisk arealdel, forslag til justeringer og endringer av markagrensen samt transportanalyse for Oslos kommuneplan.

Vedlegg tilgjengelig på internett:

1. Høringsutkast: Kommuneplan for Oslo. Oslo mot 2030. Del 1 Samfunnsdel og byutviklingsstrategi.
2. Høringsutkast: Kommuneplan for Oslo. Oslo mot 2030. Del 2 Juridisk arealdel.
3. Plankart 1 av 2: Hovedkart
4. Plankart 2 av 2: Sikrings- og faresoner
5. Temakart T1: Støy
6. Temakart T2 og T3: Luftforurensning
7. Temakart T4: Naturmiljø
8. Temakart T5: Kulturminnevern
9. Temakart T6: Storulykke
10. Temakart T7: Blågrønn struktur i byggesonen
11. Høringsutkast: Forslag til justeringer og endringer av markagrensen.
12. Kystverket Sørøst 10.01.2014: Konsekvensutredning for utdyping av farled i Indre Oslofjord-Oslos del.
13. Norconsult 28.06.2013: Transportanalyse for Oslos kommuneplan KP2013.
14. Agenda Kaupang 01.10.2012: Økonomiske konsekvenser av befolkningsvekst.
15. Agenda Kaupang 19.09.2012: Kommunaløkonomiske konsekvenser av valg av byutviklingsstrategi.
16. NIBR-rapport 2012:11: Byplangrep og bostedssegregasjon.

Sak 30/14 Nedleggelse av Regnbuen korttidsbarnehage

Arkivsak: 201400792

Arkivkode: 323.3

Saksbehandler: Grete Næverdal

Saksgang

Bydelsutvalget

Arbeidsutvalget

Møtedato

19.06.14

Saknr

30/14

NEDLEGGELSE AV REGNBUE KORTTIDSBARNEHAGE

Sammendrag

Regnbuen korttidsbarnehage er drevet fra 1994. Åpningstiden er gradvis utvidet fra 3 timer 2 dager per uke til nå å være 5 t 4 dager per uke. Dette henger sammen med timetallet på norskundervisningen/ kvalifiseringstiltakene. De fleste kvalifiseringstiltak fordrer nå deltakelse på heltid. Derfor er det lite formålstjenlig med et korttids barnehage tilbud knyttet opp mot dette.

Saksframstilling

Kort historikk

Oslo AOF drev norskopplæring for innvandrerkvinner i Furuset kirke fra begynnelsen av 1990-tallet til 2012. De drev også barnepass i starten, men ønsket ikke dette fra 1994. Regnbuen korttidsbarnehage ble opprettet i lokaler i Furuset kirke. Opprinnelig ble barnehagen godkjent med inntil 60 barn fordelt på to grupper, 3 timer 2 dager per uke. Opptaket ble foretatt lokalt i barnehagen og plass tildelt deltakere på norskopplæring i regi av Oslo AOF i Furuset kirke. Det var ingen nedre grense i barnas alder. Bemanningen var 1 førskolelærer 7,5 t/u, 4 assistenter 6t/u og 2 morsmålslærere (nå tospråklig assistent) 6 t/u.

Antall timer i korttidsbarnehagen har økt i tråd med antall timer i undervisningen. Pedagogisk bemanning og øvrig bemanning er regulert etter forskrifter i barnehageloven. Endring i bemanningen er flere ganger behandlet i bydelens arbeidsmiljøutvalg og medbestemmelsesutvalg. Tilbudet er gratis og er tiltenkt bydelens deltakere i norskopplæringstiltak i regi/ oppdrag fra bydelen. Barnehagen ble finansiert ved statstilskudd for barnehager fram til 2011 da barnehagesektoren ble rammefinansiert.

Status - økonomi

Regnbuen korttidsbarnehage har de siste årene hatt inntil 25 barn og en bemanning på 1 pedagogisk leder og 4 assistenter, alle i 60 %. Åpningstiden er 19 t/u. Barnehagen følger skolens ferier. En av faglederne i Alna nord barnehageenhet har lederansvar for barnehagen. Fra 2011 ble statstilskudd for barnehager avviklet og rammefinansiering innført. Regnbuen barnehage drives av bydelens rammetilskudd for barnehager. Dette tilskuddet dekket ikke utgifter til drift av Regnbuen korttidsbarnehage.

De siste årene har barnehagen kostet:

2012 = 182.084

2013 = 764.070

2014 budsjettert 690.207

Kostnaden varierer fordi antall barn per 15.12. hvert år varierer. Det er barn plassert denne dato som danner grunnlag for rammetildeling for neste år.

Status barn

Regnbuen barnehage er tenkt brukt som en transittbarnehage. Opptaket foretas fortsatt lokalt. Personalet har motivert foreldre til å søke ordinær barnehageplass. Til tross for dette ser vi at flere barn ikke har søkt heldagsplass og følgelig har gått i Regnbuen korttidsbarnehage til de begynte på skolen. Retten til barnehage er innfridd når en barnehageplass er tilbudt. Plass i Regnbuen korttidsbarnehage vil derfor kunne redusere muligheten til ordinær barnehageplass i hovedopptaket. I løpende opptak stiller barn med og uten barnehageplass likt. Det er ikke prioritering for barn av foreldre i kvalifiseringstiltak i ordinære barnehager.

Per i dag er det 16 barn i Regnbuen korttidsbarnehage. Av disse bor 7 utenfor bydelen, 2 i Bydel Bjerke og 5 i Bydel Stovner. 6 mødre på kurs i regi av NAV, 3 i grunnskole på Helsfyr og for 5 er det ikke registrert tiltak.

Vurdering

Innføring av gratis kjernetid har ført til at deltakelsen i ordinær heldagsbarnehage har økt betraktelig, spesielt i de eldste årskullene. Kjennskap til barnehager bidrar også ofte til at yngre barn begynner i barnehage. Tilbud om norskopplæring gis nå av Utdanningsetaten. Deltakelse i introduksjonsordningen og andre kvalifiseringstiltak er vanligvis på full tid, noe som forutsetter at barn har plass i heldagsbarnehage.

Grunnskoleopplæring for voksne er en rettighet og skal gis på en fleksibel måte og tilpasses deltakernes behov. Grunnskoleopplæring kan søkes flere ganger per år. Leder av Læringssenteret i Bydel Alna antar at det vil kunne være i underkant av fem personer i denne målgruppa som vil kunne ha behov for korttidstilbud i påvente av et tilbud i heldagsbarnehage. Det vurderes ikke hensiktsmessig å opprettholde et korttidstilbud for en så liten målgruppe.

Dersom resultatet av en eventuell nedlegging viser seg å bli vanskelig for flere familier, kan det opprettes et tilbud i samlokalisering med Furuhuset Smart. Dette tilbudet har ledig areal og pedagogressurs som vil kunne ta imot inntil 6 barn over 3 år eller 3 barn under 3 år, eller en kombinasjon av dette. Dette forutsetter at en assistentstilling i 60 % overføres til dette tilbudet. Tilbudet bør kun gis forutsatt at det søkes om heltidsplass og inntil slik plass kan tilbys.

Konsekvenser

For ansatte

Det er per dato 5 ansatte i Regnbuen korttidsbarnehage. 60 % stilling som pedagogisk leder og 4 stillinger som fagarbeidere/assistenter inndras. Pedagogisk leder har sagt opp, og en assistent går av med pensjon fra 1.8.2014. Tre assistenter vil kunne tilbys stilling i bydelens barnehager dersom saken avgjøres før sommeren.

Barna

Forskrift om standardvedtekter for kommunale barnehager i Oslo kommune hjemler bestemmelser om oppsigelse i § 12. Oppsigelse. I siste ledd står: «Bydelsdirektøren kan med 3 måneders varsel fra den 1. eller 15. i hver måned foreta en generell oppsigelse av samtlige barnehageplasser i den enkelte barnehage.»

To barn begynner på skolen og 6 barn er allerede tilbudt heldagsplass fra høsten.

Bydel Alna tilbyr bydelens barn plass i ønsket barnehage eller i nærheten.

Barn som bor i andre bydeler sies opp med bakgrunn i at barnehagen legges ned. Bydel Alna tar kontakt med Opptakskontorene i bydelene Bjerke og Stovner og orienterer om situasjonen. Barnehagens ansatte eller bostedsbydelene vil være behjelpelig med å søke barnehageplass.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

1. Regnbuen korttidsbarnehage legges ned fra 01.10.2014.
2. En stilling med hjemmel som pedagogisk leder i 60 % og 4 stillinger med hjemmel som fagarbeidere/ assistenter, alle i 60 % inndras.
3. Ansatte tilbys stillinger i bydelens barnehager.
4. Barn i Bydel Alna som ønsker plass i annen barnehage, tilbys dette fra senest 1.10.2014.
5. Barn i bydelene Bjerke og Stovner ivaretas av disse bydelene.
6. Ved behov vurderes å opprette plasser for inntil 6 barn (6 vekter)19 t/u samlokalisert med Furuhuset Smart.

Tore Olsen Pran
bydelsdirektør

Ellen Liljedahl
avdelingsdirektør

Sak 31/14 Prosjektstyring i Bydel Alna

Arkivsak: 201400442

Arkivkode: 120.9

Saksbehandler: Hege Schjenken

Saksgang

Arbeidsutvalget

Bydelsutvalget

Møtedato

22.05.14

19.06.14

Saknr

19/14

31/14

Tidligere vedtak i saken:

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

«Prosjektstyring i Bydel Alna» tas til orientering.

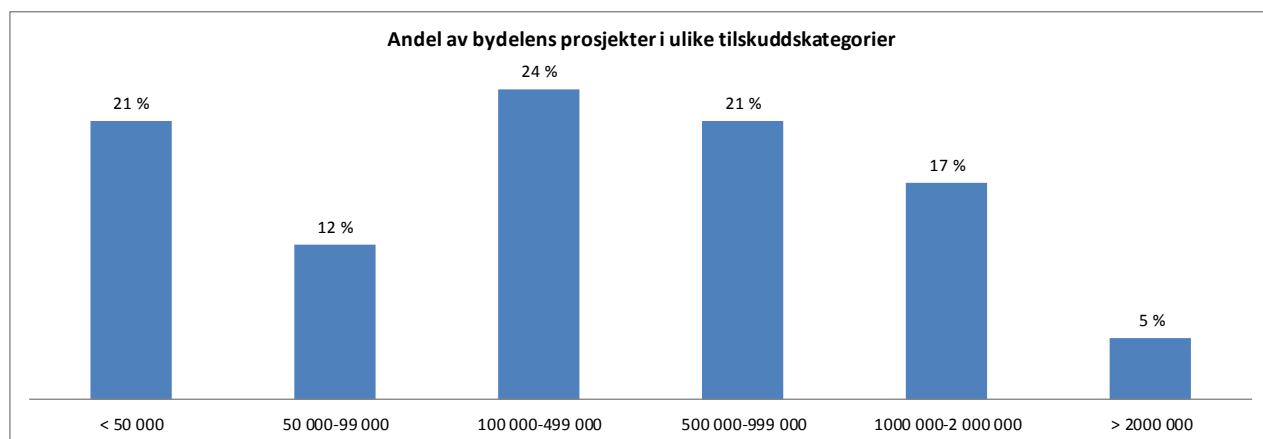
Innstilling fra arbeidsutvalget (enstemmig):

«Prosjektstyring i Bydel Alna» tas til orientering.

PROSJEKTSTYRING I BYDEL ALNA

1. Innledning

I 2013 var det ca. 60 aktive prosjekter i Bydel Alna, hvorav i underkant av 20 utgjorde de ulike prosjektene i Groruddalssatsingen. Prosjektene varierer når det gjelder omfang og beløpsstørrelser på tilskuddene, og figuren under gir et bilde på andel av bydelens prosjekter etter hvor stort tilskuddsbeløp de hadde til rådighet i 2013 (prosjektene knyttet til Groruddalssatsingen inngår ikke i tallene):

Bydelen håndterer årlig store beløp som knytter seg til prosjektmidler, og i 2013 var det ca. 55 millioner kroner som var bundet opp i eksterne prosjektmidler som var finansiert av kommunale eller statlige midler, hvorav 10,9 millioner kroner var ubrukte midler overført fra 2012.

Av de totale tilskuddsmidlene var ca. 14 millioner kroner kommunale og ca. 41 millioner statlige midler. Prosjektmidler knyttet til Groruddalssatsingen utgjorde ca. 32 millioner kroner, hvorav øremerkede midler til Gratis kjernetid utgjorde nesten halvparten med 14,3 millioner kroner.

Mange prosjekter avsluttes ikke i samme regnskapsår som midlene tildes i, og det medfører at bydelen overfører store summer årlig som er ubrukte midler som skal benyttes i påfølgende år. Fra 2010 til 2011 ble det overført 15,4 millioner kroner, fra 2011 til 2012 ble det overført 7,5 millioner kroner og fra 2012 til 2013 ble det overført 10,9 millioner kroner i ubrukte midler. Størrelsen på

ubrukte øremerkede midler som er søkt overført fra 2013 til 2014 er 14,8 millioner kroner – noe som er 3,9 millioner kroner høyere enn fra året før.

Nesten halvparten av de ubrukte midlene er knyttet til Groruddalssatsingen hvor bydelen har søkt overført 6,9 millioner kroner til 2014. Andre prosjekter hvor bydelen har søkt overført til dels store summer er prosjekt Alfaset gård med 1,55 millioner kroner, prosjekt yrkesrettet norskopplæring på 1 million kroner og prosjekt NAV i skolen på 1,5 millioner kroner.

Som et ledd i omstillingsarbeidet søker bydelens tjenestesteder ekstern finansiering av ulike prosjekter, og dette gjenspeiler også noe av økningen som har vært i antall prosjekter og størrelsen på beløpene som er søkt overført til inneværende år.

Å delta i prosjekter er ofte spennende samtidig som det kan medføre finansiering av nye tiltak, nytenkning og utvikling av tjenestene. Likevel er deltakelse i prosjekter ofte mer ressurskrevende enn akkurat de konkrete prosjekttiltakene. Det er viktig å sikre at det prosjektarbeidet som settes i gang er vinklet mot bydelens mål og satsingsområder, samt sikre forankring i bydelens ledergruppe.

Videre i denne saken vil det bli fokusert på følgende punkter:

- Formål med prosjekter
- Prosjektoppfølgning
- Tilgjengelige verktøy og systemer for styring og oppfølging av prosjekter i bydelen
- Egenfinansiering i bydelens prosjekter
- Kostnadsdrivere i bydelens prosjekter
- Prosjektstyring i Bydel Alna
- Forbedringspotensialer og styrket innovasjonskraft

2. Formål med prosjekter

En definisjon på et prosjekt kan være: «*Et prosjekt er en spesiell, målrettet og avgrenset arbeidsoppgave som krever en samordnet, menneskelig innsats*» (Jessen 1998:32).

Prosjekt kan begrenses til å kjennetegne arbeidsoppgaver som har disse egenskaper:

- Oppgaven er av en spesiell karakter, det vil si at det ikke er en løpende oppgave eller en rutineoppgave, den har et visst unikt preg.
- Oppgaven er målsatt og planlagt, det vil si den er ikke uklar eller tilfeldig.
- Oppgaven skal utføres innen på forhånd avtalte begrensninger, som regel med hensyn til tid, penger, personell, utstyr, etc.

Andre oppgaver som karakteriserer et prosjektarbeid er følgende faktorer:

- Engangsuppgave - Oppgaven faller utenfor de "daglige gjøremål" i virksomheten/organisasjonen
- Være adskilt fra daglig drift - Oppgaven må kunne skilles ut fra rutinegjøremålene
- Målsatt - Oppgaven går ut på å realisere et gitt mål
- Ressurs- og tidsavgrenset - Oppgaven har en økonomisk ramme og en tidsbegrensning
- Usikker, risikobetont - Fordi oppgaven er unik vet man ikke hva resultatet vil bli
- Kompleks - Oppgaven krever tverrfaglig innsikt, innsats fra ulike personalkategorier
- Rapporteringskrav – ofte pliktig til å avlegge et særskilt regnskap

Hensikten med å organisere oppgaver som et prosjekt er blant annet å bidra til utviklingsarbeid, samt at det ofte dreier seg om oppgaver som går på tvers av bydelens organisasjonsstruktur – eller på tvers av forvaltningsstrukturen i Oslo. Groruddalssatsingen er et eksempel på dette.

Prosjekter må være basert på et klart definert behov, i tillegg til at det bør være forankret i organisasjonen. Prosjektarbeid som igangsettes bør være vinklet mot bydelens mål og satsingsområder, og sikre at det er en sammenheng mellom bydelens overordnede strategier, økonomiske rammebetingelser og prosjektplaner.

3. Prosjektoppfølgning

"Prosjekt" er en tidsbegrenset, ikke-organisatorisk kostnadsdriver, og projektoppfølgning er et viktig element for at prosjektleder skal ha kontroll over fremdrift, kostnader og inntekter i prosjektet. I regnskapet er bydelen pålagt å benytte et definert prosjektnummer til å henføre kostnader og inntekter på investerings- og driftsprojekter.

Et prosjektrekskap er regnskap for midler som er øremerket bestemte formål eller aktiviteter. Slike midler kommer som tillegg til de vanlige budsjetttrammene, og er derfor svært velkomne som styrkning av ellers stramme budsjetttrammer. Det kan også være faglig inspirerende å ha adgang til å bruke prosjektmidler, selv om prosjektet krever ekstra innsats som seg selv ikke er noen besparelse i forhold til normal aktivitet.

De fleste kommunale og statlige institusjonene som tildeler bydelen prosjektmidler krever rapporteringer og prosjektrekskap for å sikre at øremerkede midler brukes til formål som er forutsatt. Prosjektrekskapet er et regnskap som inneholder de utgifter og inntekter som er direkte knyttet til gjennomføring av et prosjekt – i henhold til prosjektplan/budsjett.

Oslo kommune har i ulike rundskriv pålagt kommunens virksomheter å føre prosjektrekskap på egne prosjektnumre i regnskapet, og disse prosjektnumrene er basert på definerte prosjektnummerserier som skal vise om prosjektet er finansiert av kommunale eller statlige midler.

God prosjektstyring er avhengig av et korrekt prosjektrekskap, og ofte er kravet til prosjektrekskap at det skal vedlegges revisorbekreftet regnskapsrapporter. Det er viktig å sikre at bydelen oppfyller kravene til riktig dokumentert prosjektrekskap, og påse at prosjektstøtten brukes til gjeldene formål. Projektmidler som ikke blir brukt opp i løpet av regnskapsåret, gir anledning til å søkes overført til neste år. Bydel Alna overfører årlig ubrukte prosjektmidler og disse midlene kommer i tillegg til et ordinært mindreforbruk som bydelen eventuelt har opparbeidet gjennom regnskapsåret.

Bydelen har gode verktøy til å benytte i oppfølgingen av prosjektrekskapene, så fokus framover er å utnytte mulighetene som finnes i disse systemene.

4. Tilgjengelige verktøy og systemer for oppfølging og styring av prosjekter i bydelen

Eksisterende rutiner som foreligger for prosjekter og øremerkede midler er «Rutine for opprettelse av prosjektnummer» som gir en føring for hva som defineres som et prosjekt og når det bør opprettes egne prosjektnumre.

Tilgjengelige prosjektverkstøy i bydelen til prosjektutvikling og projektoppfølgning er blant et prosjektstyringsverktøy (prosjektmal) utarbeidet av Innovasjon Norge som bydelsdirektøren implementerte da han begynte i stillingen. Bydelen har gjort dette til «egne» maler ved og blant annet påføre bydelslogo etc. og legge disse inn i Kvaliteslosen. Dette prosjektverktøyet har følgende tilgjengelige maler:

- Prosjektspesifikasjon (bestilling)
- Prosjektplan

- Framdrifts- og ressursplaner
- Milepælsplan
- Hovedaktiviteter
- Aktivitetsplan
- Statusrapport
- Sluttrapport

I tillegg finnes ulike standard prosjektrapporter i bydelens økonomisystem Agresso som skal benyttes til å følge opp økonomien i prosjektene.

Figuren under viser en oversikt over tilgjengelige verktøy til prosjektarbeid i bydelen:

5. Egenfinansiering i bydelens prosjekter

At bydelen tar initiativ til nye prosjekter og søker ekstern prosjektfinansiering, er viktig både som et ledd i omstillingsprosessen, men også fordi det kan medføre en mer innovativ tjenesteproduksjon. Likevel er det ofte forbundet kostnader utover det man får dekket av de eksterne prosjektmidlene man evt. får tildelt.

Krav om egenfinansiering i flere prosjekter

Ved eksternt finansierte prosjekter er det en økende tendens til at tilskuddsgivere krever egenfinansiering eller delfinansiering for at prosjektstøtte skal bevilges.

Statlige tilskuddsordninger er ofte motivert av å drive politikkutvikling. Departementer og direktorater som har ansvar for å sette politikken ut i livet har lite mandat til å pålegge kommunene oppgaver. Prosjektmidler er et virkemiddel for å få gjennomført politiske mål og satsinger, og formålet med midlene er å påvirke kommunenes praksis. Når kommunene må inn med en egenandel for å få utløst prosjektmidler, er dette med på at kommunene tar ansvar for å sikre forankring av politiske føringer.

Forholdet mellom finansiering fra tilskuddsgiver og egenfinansiering kan variere, og egenandelen kan i mange tilfeller utgjøre stillingsressurser (arbeidstid) i tillegg til direkte finansielle midler (f.eks. stønad). Eksempel på dette er «Prosjekt ny sjanse» hvor bydelen fikk eksterne prosjektmidler til å dekke årsverksressurser i prosjektet, mens stønad til deltakerne måtte bydelen finansiere selv ved å omdisponere midler fra økonomisk sosialhjelp.

Kostnader også i prosjekter hvor det ikke kreves egenfinansiering

Også i de tilfellene hvor det ikke kreves en definert egenandel, er det kostnader forbundet med prosjektarbeid. Aktiviteter knyttet til et prosjekt som ikke blir belastet prosjektet og som bydelen må dekke selv, vil bli en egenandel for bydelen. Dette er eksempelvis at ansattes primær oppgaver settes til side for å utføre arbeidsoppgaver knyttet til prosjektet i stedet. Administrative støttefunksjoner bidrar også inn i bydelens prosjekter, og genererer kostnader. Bevissthet rundt hva som faktisk blir den reelle kostnaden i et prosjekt er viktig å synliggjøre før man igangsetter nye prosjekt.

Praksis i bydelen har nok vært at fokuset er rettet mot de direkte kostnadene i et prosjekt, og i mindre grad vektlagt at administrative støttefunksjoner etc. har en kostnad. Enkelte har i tillegg vært mindre kritiske til hvilke prosjekter de setter i gang, og det har gjort at både styringen, økonomien og resultatet i enkelte prosjekter ikke har blitt optimal.

I tillegg til å etterkomme krav til egenfinansiering, er det viktig å redegjøre for driftsfølgkostnader av et prosjekt, og hva som er konsekvensen når satsingen som blir gjort opphører og prosjektmidlene tar slutt. Innebærer gjennomføring av et prosjekt krav til drift og vedlikehold når prosjektet er opphørt som er større enn det var etc. En del prosjektmidler, som eksempelvis storbymidlene, blir nesten en del av bydelens ordinære drift som tjenestene gjør seg avhengig av, og bortfall av slike midler vil medføre konsekvenser for tjenestetilbudet.

6. Kostnadsdrivere i bydelens prosjekter

Prosjektdeltakelse er ofte mer ressurskrevende enn akkurat de konkrete prosjekttiltakene. Ressurser som benyttes hver gang en aktivitet gjennomføres, er kostnadsdrivere og har avgjørende betydning for kostnadsnivået for prosjekter. Eksempler på kostnadsdrivere i bydelens prosjekter er direkte- og indirekte lønnskostnader. Direkte lønnskostnader er lønn til prosjektleder, mens indirekte kostnader omfatter lønnskostnader knyttet til gjennomføringen av prosjektet, slik som administrative støttefunksjoner, IKT, evt. husleie etc. Under sistnevnte kategori tilkommer blant annet ressurser knyttet til lønns- og regnskapsseksjonen hvor lønnsressurser og derav lønnskostnader øker som følge av økning i antall prosjekter.

Muligheter for feil er større i prosjekter som er engangstiltak enn i ordinær drift som er organisert i linjen, og transaksjonskostnadene kan bli større. Særlig i mindre prosjekter er det viktig å sikre at ikke transaksjonskostnadene blir større enn nytteverdien. Kostnadene i små prosjekter kan vise seg å bli større enn nytteverdien, og det er i tillegg viktig med økt bevissthet rundt kostnadene ved å planlegge, initiere og gjennomføre prosjekter.

7. Prosjektstyring i Bydel Alna

Bydel Alnas prosjekter har et vidt spenn både i kostnadsstørrelse og prosjektets omfang. Groruddalssatsingen er eksempel på prosjekter som har gått over mange år og omfatter store beløp, mens mindre enheter har forvaltet prosjektmidler helt ned i noen få tusenlapper som er tiltenkt små og konkrete tiltak.

Styringsverktøy

Et essensielt element for å sikre god økonomistyring, er å ha god kontroll på prosjektkostnadene. Foruten ressursplanlegging og prosjektbudsjett, er det viktig at prosjektleder (og evt. andre prosjektmedarbeidere) bruker de verktøyene som finnes aktivt. Prosjektstyringsverktøy gir en ramme for hva som skal gjøres, og gode milepælsplaner hjelper å sjekke underveis om fremdriften i prosjektet er der hvor man har sagt den skal være. Det tydeliggjør også prosjektet for dem som skal vurdere prosjektet og følge det opp, det kan være styringsgruppe, de som finansierer prosjektet etc. I tillegg er Agresso bydelens økonomiske prosjektstyringsverktøy der reelle inntekter og kostnader framkommer. Prosjektregnskapet i Agresso bør vurderes opp mot planlagt ressursbehov, timeomfang og økonomi. Styringsmuligheter finnes både i gode forhåndsdefinerte spørringer og rapporter, samt i muligheten for selv å sette opp rapporteringsmaler. Enkelte prosjektledere i de større prosjektene, som bl.a. Groruddalssatsingen, bruker allerede prosjektstyringsverktøy for å hjelpe dem i å strukturere arbeidet og i å lage klare mål og tydeliggjøre progresjon i prosjektet. Stort sett krever også eksterne tilskuddsgivere prosjektplaner og sluttrapporter når prosjektene startes og avsluttes, mens det ofte ikke stilles definerte krav til prosjektstyring underveis i prosjektet som f.eks. milepæler, aktivitetsplaner, statusrapporter etc.

Risikovurderinger i prosjekter

Prosjektarbeid kan være risikobetont som følge av at man ikke alltid vet hva resultatet vil bli. Risikovurderinger som gjøres i forkant av prosjekter kan være preget av en argumentasjon som er i en mer positiv retning enn hva som kanskje er reelt, som følge av at bydelen konkurrerer om tilskuddsmidler og skal selge inn prosjektet. Det å drive prosjektstyring forutsetter derfor at man også profesjonaliserer seg i forhold til å bli gode på å se hva som kan gå galt.

8. Forbedringspotensialer og styrket innovasjonskraft

Norge har en avansert offentlig sektor som har vist stor evne til fornyelse. Det er likevel behov for å forbedre og effektivisere de offentlige tjenestene. Demografiendringer, kravene om nye oppgaver, kvalitets- og effektivitetsforbedringer i offentlig sektor, ikke minst innenfor helse- og velferdstjenestene, gjør innovasjon helt nødvendig i årene framover.

Økende tjenestebehov i befolkningen

Økende tjenestebehov blant bydelens befolkning i kombinasjon med reduserte budsjettammer, gjør at bydelen i større grad enn tidligere vil være avhengig av å søke ekstern finansiering i årene framover. Særlig innenfor helse- og sosialsektoren vil det være et stort potensiale framover til å søke prosjektmidler til videreutvikling og innovasjon i bydelens tjenesteproduksjon, og innovasjons- og læringspotensialet er betydelig.

Økt konkurranse om tilskuddsmidler

Bydel Alna konkurrerer med andre bydeler, virksomheter og organisasjoner om prosjektmidler. Konkurransen om tilskuddsmidler er tøff, og vil sannsynligvis bli tøffere i tiden framover som følge av at også andre virksomheter vil få reduserte rammer. For at bydelen skal kunne være en sterk aktør i forhold til å sikre seg viktige andeler av slike midler, er det nødvendig å profesjonalisere prosjekttenkningen i organisasjonen. Økt profesjonalisering vil medføre bedre prosjektstyring, men også et økonomisk effektiviseringspotensialet. En forsterket prosjektstyring vil gjøre bydelen bedre rustet til å posisjonere seg i konkurransen om tilskuddsmidler og deltakelse i innovasjonsprosjekter.

Internasjonale tilskuddsmidler

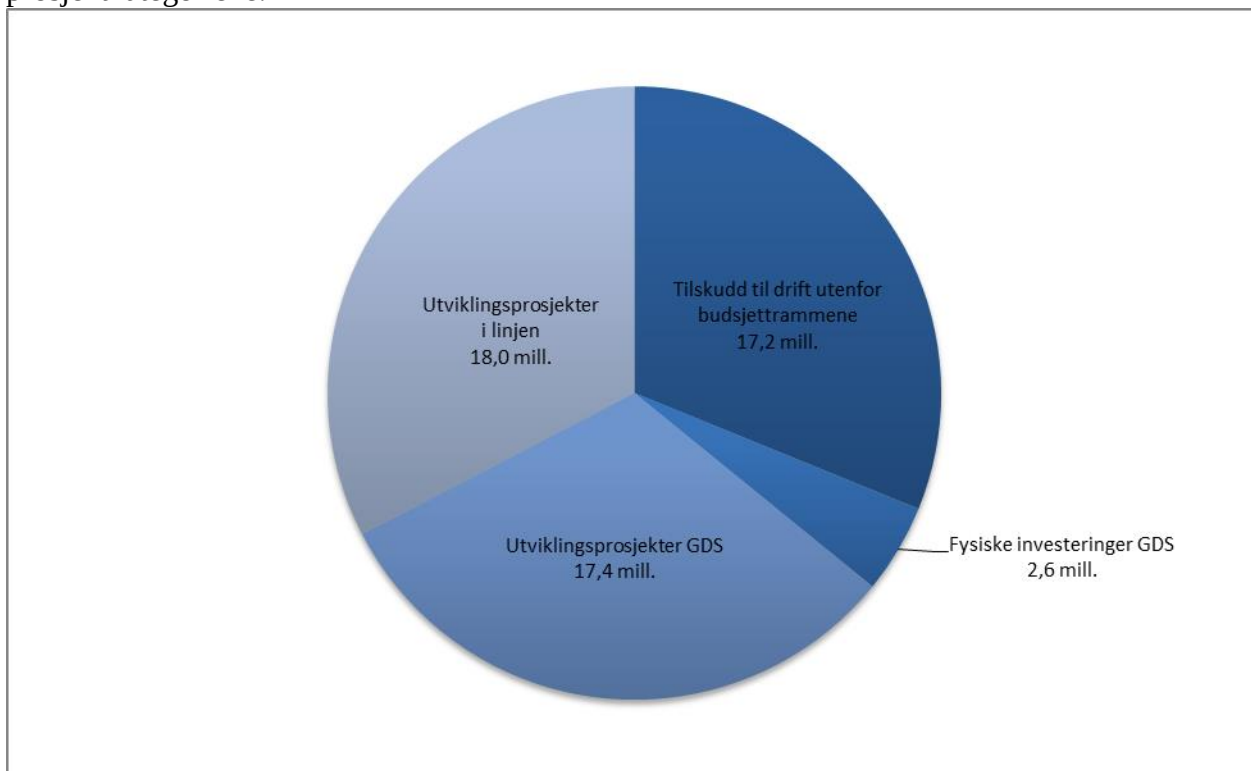
I tillegg til kommunale og statlige tilskuddsmidler, er det også mye prosjektmidler internasjonalt som bydelen kan søke på. Eksempelvis utlyses det prosjektmidler både innenfor EU-systemet og Nordisk ministerråd. For at bydelen skal kunne hevde seg i konkurransen om disse midlene, og fremstå som en attraktiv samarbeidspartner i innovasjonsprosjekter, er det nødvendig å foreta noen strategiske grep. Det er viktig å bygge relasjoner utad for å posisjonere seg, men også aktivt styre prosjektporteføljen ut fra hvilke prosjekter bydelen faktisk ønsker å delta i ut fra reelle behov og nytteverdier.

Ulike prosjekttyper

Innledningsvis i notatet framgår det at bydelen i 2013 forvaltet prosjektmidler på til sammen ca. 55 millioner kroner, inkludert 10,9 millioner kroner i ubrukte midler som ble overført fra 2012. Disse prosjektmidlene finansierer mange ulike prosjekttyper, men det er mulig å foreta en inndeling av hva slags typer prosjekter og prosjektmidler dette er ved bruk av følgende inndelingskategorier:

1. TILSKUDD TIL DRIFT UTENFOR BUDSJETTTRAMMEN
2. FYSISKE INVESTERINGER GRORUDDALSSATSINGEN
3. UTVIKLINGSPROSJEKTER GRORUDDALSSATSINGEN
4. UTVIKLINGSPROSJEKTER I LINJEN

Figuren under viser fordelingen av totalt 55 millioner kroner i 2013 fordelt på de ulike prosjektkategoriene:

Kategorien «tilskudd til drift utenfor budsjetttrammen» på 17,2 millioner kroner inneholder hovedsakelig gratis kjernetid på 14,3 millioner kroner, i tillegg til at deler av ungdomstiltakene i bydelen er finansiert av Storbymidler fra Barne- og likestillingsdepartementet hvor prosjektmidlene inngår i fritidsklubbenes ordinære drift. Dette er støtte som har vært gitt årlig gjennom mange år, og som nå anses som en del av den ordinære driften.

«Fysiske investeringer GDS» på 2,6 millioner kroner er prosjektmidler til fysiske oppgraderinger og rehabiliteringer ved Teisenparken/Youngslunden, Haugerud senterområde og Trosterud senter.

«Utviklingsprosjekter GDS» på 17,4 millioner kroner er utviklingsprosjekter finansiert gjennom Groruddalssatsingen, og i hovedsak Husbanken, og dette er prosjekter særlig knyttet til områdeløft, levekår og folkehelse.

«Utviklingsprosjekter i linjen» på 18 millioner kroner er prosjekter som foregår ute i bydelens resultatenheter som har til hensikt å forbedre og utvikle tjenesteproduksjonen. Eksempler på slike prosjekter er Boligsosialt utviklingsprogram, Alfaset gård, Ny sjanse etc.

Groruddalssatsingen opphører fra 2017

Groruddalssatsingen er et samarbeid mellom Oslo kommune og staten som går over en tiårsperiode fra 2007 til 2016. Fra og med 2017 bortfaller Groruddalssatsingen og prosjektmidlene tilknyttet satsingen, og det vil skje en betydelig endring i prosjektporteføljen til bydelen.

Styrket innovasjonskraft

Samtidig med at Groruddalssatsingen opphører, vil også de ordinære driftsrammene bli mindre. For å kompensere for dette vil det være naturlig å søke andre typer prosjektmidler, men det forutsetter at tilskuddsmidlene er rettet inn mot tjenestene, og oppgavene, som bydelen skal løse. Prosjektmidler er ofte et virkemiddel for staten til å få realisert og gjennomført politiske mål, og disse målene er ikke nødvendigvis innrettet mot de oppgavene som bydelen arbeider med. Bydelen er derfor avhengig av å foreta noen grep for å styrke innovasjonskraften inn mot de områdene hvor behovene er størst.

Det er særlig innenfor prosjektkategoriene «utviklingsprosjekter GDS» og «utviklingsprosjekter i linjen» hvor det er store forbedringspotensialer, og hvor det er mulig å ta ut større økonomiske- og utviklingsmessige effekter ved å styrke innovasjonskraften i bydelen. Sentrale punkter i en slik styrking vil være:

- **BEDRE STRATEGISK GREP PÅ HVILKE TYPER PROSJEKTMIDLER BYDELEN SØKER PÅ.**

Prosjektporteføljen per i dag preges av mange, og til dels mindre, prosjekter som er ressurskrevende og som ikke nødvendigvis er i overensstemmelse med bydelens overordnede mål- og satsingsområder. Det er viktig å foreta et strategisk grep når det gjelder å styre prosjektporteføljen i større grad enn tidligere, men også sikre at bydelen bygger relasjoner utad for å posisjonere seg i konkurransen med andre aktører om eksterne prosjektmidler.

- **BEDRE STYRING AV DE ULIKE PROSJEKTENE I PORTEFØLJEN**

For å bedre prosjektstyringen, er det viktig å sikre at bydelens standardiserte prosjektplaner benyttes, og at det settes økt fokus på mål, milepæler, fremdrift etc. i prosjektarbeidet. En styrket oppfølging av prosjektene i forhold til regnskapsføring av lønns- og driftskostnader vil i større grad kunne hensynta ikke bare de direkte kostnadene, men også indirekte kostnader som blant annet ulike administrative støtteressurser.

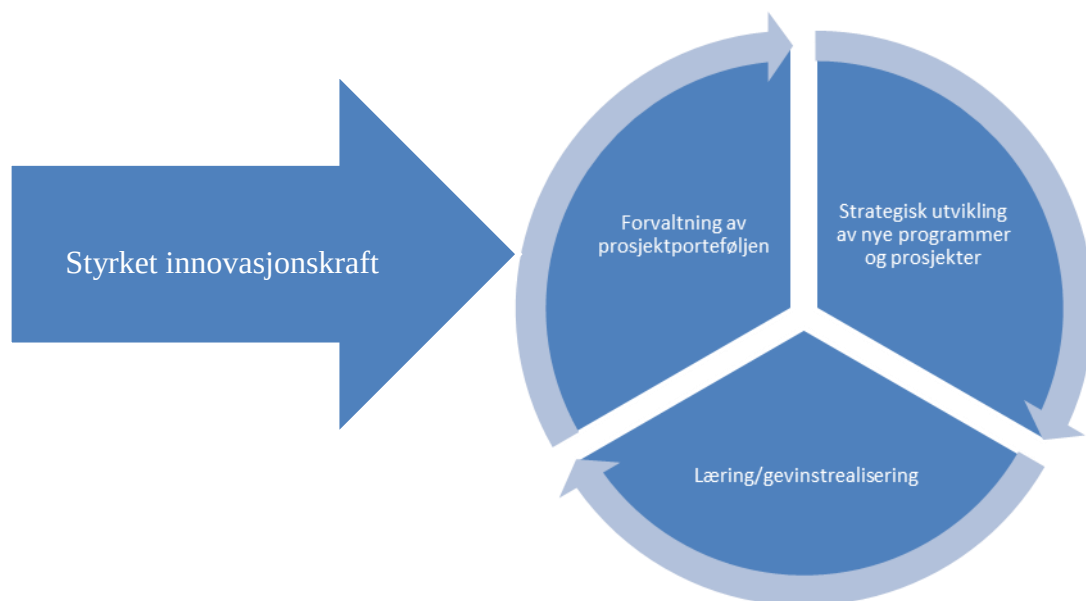
- **LÆRING OG GEVINSTREALISERING**

Det viktigste med et prosjekt er at det skal være til nytte og gi gevinster, og prosjekter i bydelen bør gjennomføres for å skape en eller annen form for planlagt gevinst. Å evaluere avsluttede prosjekter i forhold til effekt og ønsket resultatet utgjør derfor en viktig læringsfaktor. Viktige spørsmål vil være om man har oppnådd det man ønsket, eller om man eventuelt fikk andre resultater enn forventet. Gevinstrealiseringen starter i flere tilfeller en tid etter at prosjektet er avsluttet, og evalueringer av avsluttede prosjekter inneholder en viktig læringsfaktor.

- **STANDARDISERING/KOMPETANSEHEVING**

Å benytte felles prosjektplaner vil standardisere prosjektarbeidet samtidig som at det vil være ressursbesparende og øke kompetansen hos den enkelte prosjektleder og prosjektdeltaker.

Illustrasjonen under har til hensikt å gi et bilde på hvilke grep som må gjøres for å styrke bydelens innovasjonskraft og sikre god prosjektstyring:

Det er behov for management systemer som integrerer prosjektarbeidet med bydelens øvrige styringssystemer, forvalter prosjektporteføljen, samt øker fokuset på evaluering og erfaringskompetanse. Profesjonalisering av prosjektstyringen ved og blant annet å utarbeide et helhetlig oppfølgingssystem for prosjektporteføljen i bydelen, samt standardisere arbeidet, vil medføre bedre styring og effektivitet, samt sikre samarbeid på tvers innad i organisasjonen.

Etablere prosjektkoordinatorfunksjon

Et viktig ledd i bydelens innovasjonssatsing, vil være å etablere en prosjektkoordinatorfunksjon som har til hensikt å videreutvikle, samt skape nye innovasjonsmuligheter for bydelens tjenester. Viktige oppgaver vil være å forvalte prosjektporteføljen, jobbe overordnet med strategisk utvikling av nye prosjekter og programmer som bydelen bør delta i, samt bygge relasjoner og holde seg oppdatert på hva som finnes av muligheter i markedet. En viktig del av prosjektkoordinatorstillingen kan også være å følge opp konsulentarbeidet i forbindelse med rammeavtalen bydelen ønsker å inngå for bistand med prosessledelse og utvikling av strategisk kompetanse.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

«Prosjektstyring i Bydel Alna» tas til orientering.

Tore Olsen Pran
bydelsdirektør

Marit Klausen
økonomisjef

Sak 32/14 Dataproblemer etter innføring av ny infrastruktur og plattform - Oslo Felles 2.0

Arkivsak: 201400756

Arkivkode: 183

Saksbehandler: Aina Johansen

Saksgang	Møtedato	Saknr
Arbeidsutvalget	22.05.14	20/14
Bydelsutvalget	19.06.14	32/14

Tidligere vedtak i saken:

Bydelsdirektørens forslag til vedtak:

Saken tas til orientering.

Innstilling fra arbeidsutvalget (enstemmig):

Saken tas til orientering.

DATAPROBLEMER ETTER INNFORING AV NY INFRASTRUKTUR OG PLATTFORM - OSLO FELLES 2.0

Alle bydeler og de fleste etater i Oslo kommune ble i 2013/2014 overført til ny infrastruktur og plattform, Oslo Felles 2.0.

Bydel Alna ble overført til Oslo Felles 2.0 sommer/tidlig høst 2013, og nedsatte i forkant en prosjektgruppe som skulle ivareta alle detaljer rundt dette. Fra bydelens side ble prosjektet gjennomført på en god måte, og selve overføringen til ny plattform gikk i hovedsak bra.

Etter overgangen begynte imidlertid de ulike dataproblemene. Problemene er sammensatte, og tjenestestedene har opplevd disse ulikt.

Eksempler på disse problemene er:

- Ulike tjenestesteder - ikke mulig å logge seg på AKS (Applikasjoner, Kontorstøtte og Systemer, dvs. å bruke applikasjonene direkte på servere via tynnklient)
- Ulike tjenestesteder – ikke mulig å logge seg på fagsystemer
- Ulike tjenestesteder – bruker blir «kastet» ut av systemet (ustabilitet)
- For administrasjonen – ikke mulig å logge seg på, eller treghet, i nytt HR-system (lønn og personal)
- For administrasjonen – ikke mulig å få opp maler etc. i saksbehandlersystemet DocuLive

På Utvikling- og kompetanseetatens (UKEs) servicesenters nettside for driftsmeldinger fremkommer alle meldinger om sentrale feil. Vi kan derfor gå tilbake i tid for å se hva og hvor feilene har vært. Det har vært feil innenfor de fleste områder generelt i alle virksomheter som er overført til ny plattform.

Fortvilelsen rundt dataproblematikken eskalerte i november/desember, da blant annet Barnevernets system Familia ikke var tilgjengelig i timer/dager av gangen.

Bydelen har hatt tett dialog med UKE, og i desember satte de inn ressurser for å overvåke

systemene i bydelen. Det ble avholdt møte med UKE hvor bydelsdirektøren og resultatenhetslederne la fram bydelens problemer.

Problemområder er deretter analysert, det er gjort feilsøking og testing.

Problemene med Familia ble fortløpende løst av driftsleverandøren, men uten å løse det underliggende hovedproblemet. Her ble det satt inn tekniske ressurser fra systemleverandør og driftsleverandør for å utrede årsaksforholdene. Dette fagsystemet er Helseetaten systemeier for, og de fulgte opp sammen med UKE.

I tillegg var det store problemer ved flere andre tjenestesteder, som NAV, Enhet for psykisk helse og i administrasjonen.

Tilbakemeldingene fra UKE er at problemene vi har hatt rundt datasystemene har hatt høyeste prioritet, og de har fortløpende gjort tiltak for å få et mer detaljert bilde over situasjonen. Det er avholdt møter, og bydelen har fått tilbakemeldinger om tiltakene som er gjort.

Problemene fortsatte i 2014, og administrasjonen hadde blant annet 2 dager i januar hvor vi ikke hadde tilgang til systemene (AKS). Dette medførte blant annet at regnskapsavslutningen ble utsatt.

Situasjonen var etter hvert så alvorlig at bydelsdirektøren i Bydel St. Hanshaugen, på vegne av sektordirektørene i EST, sendte et brev til Byrådsavdeling for finans den 29.01.2014. Her ble manglende og ustabil tilgang til Oslo Felles 2.0 tatt opp med beskrivelse av konsekvenser for ansatte og brukere. Det ble fremmet krav om reserveløsninger og bedre varslingsystem til direktørnivå.

All nedetid og problematikk rundt innføring av ny plattform har uten tvil kostet bydelen mye, både økonomisk og arbeidsmiljømessig.

Det er allikevel svært vanskelig å kostnadsberegne alle problemene som har vært fra overgangen til Oslo Felles 2.0 og fram til i dag.

I administrasjonen er det ca. 50 ansatte. Hvis vi beregner at 30 av disse gikk 2 dager uten tilgang til systemene i januar, kan vi anslå kostnaden til ca. kr 125 000,- (uten sosiale utgifter).

Barnevernets ansatte hadde i flere omganger ikke tilgang til sitt fagsystem. Med et avbrekk på 1-2 timer, og noen ganger hele dager, vil en raskt komme opp i et tresifret beløp.

NAV hadde store utbetalinger til overtid, som følge av nedetid i deres systemer.

Når vi vet at flere tjenestesteder i tillegg til ovennevnte hadde tilsvarende situasjoner flere ganger, ser vi at de økonomiske kostnadene i perioden beløper seg til flere hundre tusen kroner.

Dataproblematikken har i tillegg store arbeidsmiljømessige konsekvenser, og i desember anså verneombudet i barnevernstjenesten situasjonen så alvorlig at Arbeidstilsynet ble informert. Saken hadde da allerede vært til behandling i AMU. Situasjonen var ikke bedret i februar 2014, da de blant annet hadde nedetid på 2 timer for alle ansatte den 24.02.14.

Det ble igjen avholdt møte med UKE, med avdelingsdirektør fra UKE og assisterende bydelsdirektør til stede. Bydelen fikk god informasjon om UKEs arbeid med saken, og har ingen grunn til å tro annet enn at UKE har gjort sitt ytterste for å finne løsninger på

problematikken.

Det kan se ut som om situasjonen er i ferd med å stabilisere seg. De første ukene i mars opplevde vi dessverre flere driftsforstyrrelser igjen, men UKE satte inn en rekke tiltak, og disse ser ut til å gi ønsket positiv effekt. Det har vært mindre nedetid og færre meldte problemer.

Det er imidlertid fortsatt noe nedetid, men denne er i stor grad planlagt og meldt, og er utenom ordinær arbeidstid.

Bydelen hadde den 28. april nytt møte med UKE, hvor vi ble informert om videre framdrift i f.h.t. tiltak for å bedre stabiliteten ytterligere. Krypteringsbokser var i bruk når bydelen hadde et skille mellom intern og sikker sone (åpne og lukkede systemer – med NAV og barnevern som eksempler på sikker sone). Krypteringsboksene representerer også en potensiell flaskehals i nettverket og kan bidra til ustabilitet, bl.a. for skrivere. Det er derfor besluttet å fjerne krypteringsboksene. Dette vil bli organisert og utført av UKE i samarbeid med bydelens IKT-koordinator.

Det er forventet nedetid i forbindelse med dette prosjektet, men her vil de berørte tjenestestedene bli informert på forhånd, og vil derfor kunne planlegge sitt ordinære arbeid etter en framdriftsplan.

Vi forventer at situasjonen vil stabiliseres ytterligere når dette prosjektet er gjennomført, og at vi igjen kan få en normal arbeidssituasjon uten store arbeidsmiljømessige utfordringer for ansatte, og uten risiko for liv og helse for brukere av våre tjenester.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak:
Saken tas til orientering.

Tore Olsen Pran
bydelsdirektør

Solveig Sommer Holm
assisterende bydelsdirektør

Sak 33/14 Behov for vikarer i de kommunale barnehagene

Arkivsak: 201400470

Arkivkode: 323.3

Saksbehandler: Kristin Tverberg

Saksgang

Oppvekst- og kulturkomiteen

Bydelsutvalget

Møtedato

20.05.14

19.06.14

Saknr

10/14

33/14

Tidligere vedtak i saken:

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Bydelsutvalget tar saken om behov for vikarer i de kommunale barnehagene til orientering.

Innstilling fra oppvekst- og kulturkomiteen (enstemmig):

Bydelsutvalget tar saken om behov for vikarer i de kommunale barnehagene til orientering.

BEHOV FOR VIKARER I DE KOMMUNALE BARNEHAGENE

Sammendrag:

Bydelsutvalget ber bydelsdirektøren legge fram en sak der behov for vikarer i de kommunale barnehagene belyses. Det vises til verbalvedtak i vedtatt budsjett for Bydel Alna 2014.

Barnehagene i Bydel Alna har et stort sykefravær og et viktig arbeid i 2014 er å redusere dette.

Saksframstilling:

Viser til verbalvedtak 27 i budsjettet for 2014: *Regjeringen har de siste årene arbeidet for full barnehagedekning, og i forbindelse med Groruddalssatsingen og tilgang til gratis kjernetid, har Bydel Alna gjort et godt arbeid med å rekruttere barn til barnehagene, med fokus på sosial og pedagogisk læring før skolestart. Bydelsutvalget regner med at denne rekrutteringsprosessen fortsetter, da det er viktig å ha en høy andel 4-5 åringer i barnehagene.*

Vel så viktig er at vi har nok personale i barnehagene til enhver tid, med ønsket utdanning, for å kunne bidra til god læring og trygghet for barna. I den forbindelse viser bydelsutvalget til dialogmøtene de siste årene, der det har kommet fram at det er visse utfordringer med vikarbruk. Vi er klar over at det er satt av et eget vikarbudsjett, men er usikre på om det er satt av nok midler til dette.

Bydelsutvalget ber bydelsdirektøren følge opp at det utvises mer smidighet med bruk av vikar i de kommunale barnehagene og vi forutsetter at den daglige driften ivaretas både med faglig bemanning og forsvarlig bemanning.

Bydelsutvalget ber bydelsdirektøren komme med en sak til BU, der dette belyses. Er det behov for å styrke avsetningen til vikarer bør det også framkomme av saken. Saken legges fram innen 01.07.2014.

Bydel Alna har til sammen 39 kommunale barnehager som er inndelt i tre enheter. **Alna sør** består av 11 heldagsbarnehager, en Åpen barnehage og et Smart språktilbud. Enheten har totalt 126,41 årsverk, hvorav enhetens lederteam¹ utgjør 10 årsverk inkludert enhetsleder og merkantil. **Alna midtre** barnehageenhet har 11 heldagsbarnehager og et Smart språktilbud, med totalt 178,9

¹ Enhetsleder, fagledere, merkantil

årsverk hvorav lederteam utgjør 12 årsverk. I **Alna nord** er det 12 heldagsbarnehager, et Smart språktilbud og en korttidsbarnehage. Enheten har 177,57 årsverk, hvorav lederteam utgjør 12,2. Pr.1.1.2014 ble det redusert med et årsverk merkantil i barnehageenhet sør.

Barnehagene varierer i størrelse fra en avdeling til 13 avdelinger. Majoriteten av barnehagene har fire avdelinger. Det er en grunnbemanning på tre pr avdeling, bestående av en pedagogisk leder og to barne- og ungdomsarbeidere/assistenter. Grunnet utvidet barnetall har enkelte barnehager/avdelinger høyere bemanning (inntil 1.8.2014). Grunnbemanning skal etter norm være en voksen per 6 ekvivalenter². Norm for pedagogisk bemanning er en pedagog pr 14-18 ekvivalenter. Pedagogisk bemanning kan ikke utregnes prosentvis etter antall ekvivalenter. På øvrig bemanning gjøres dette.

Sykefravær i barnehagene

Barnehagene har høyere sykefravær enn gjennomsnittet i bydelen. Dette gjelder både korttids- og langtidssykefravær. Korttidsfravær er fravær innenfor arbeidsgiverperioden på 16 dager, og langtidssykefravær er fravær utover 16 dager. Fra og med dag 17 mottas sykelønnsrefusjon fra NAV. Det er til dels store variasjoner i fraværprosent mellom de enkelte barnehagene. Noen barnehager har et sykefravær som ligger på 1-2 %, mens andre ligger nærmere 25 %. Dette er tilfelle innen alle enhetene. Da sykefravær regnes i prosent av bemanning i den enkelte barnehage, vil en persons fravær i en liten barnehage få større prosentvis konsekvens enn samme fravær i en stor barnehage. Korttidsfraværet i barnehagene har ligget noenlunde stabilt på opp mot 4 % (2012), mot bydelens gjennomsnitt på 3,3 %.

Barnehageenhetene startet opp et samarbeidsprosjekt med avdeling for personal og service og Bedriftshelsetjenesten MediPlus i 2012 med siktemål å øke nærværet. Prosjektet støttes økonomisk av NAV.

Tabell 1 viser sykefravær for 2013 med sammenligning av alle bydelens enheter. Tabell 2 viser prosent sykefravær i barnehageenhetene i 2013.

Tabell 1 Sykefravær alle bydelens enheter 2013

Sykefravær 2013 i %	Gjennomsnitt
Barnehagene	11,60
Fagsenteret barn og unge	10,72
Helsestasjons- og skolehelsetjenesten	7,83
Alna barneverntjeneste	8,76
Kultur, møteplasser og frivillighet	4,26
Bo- og miljøarbeidertjeneste	12,88
Hjemmetjenesten	14,25
Psykisk helsearbeid	11,12
Bestillerkontoret	6,36
Bolig, kvalifisering og nærmiljø	7,09
NAV Alna	9,77
Renhold og teknisk sentral	14,96
Administrasjon og RE-ledere	4,15
Bydel Alna	9,98

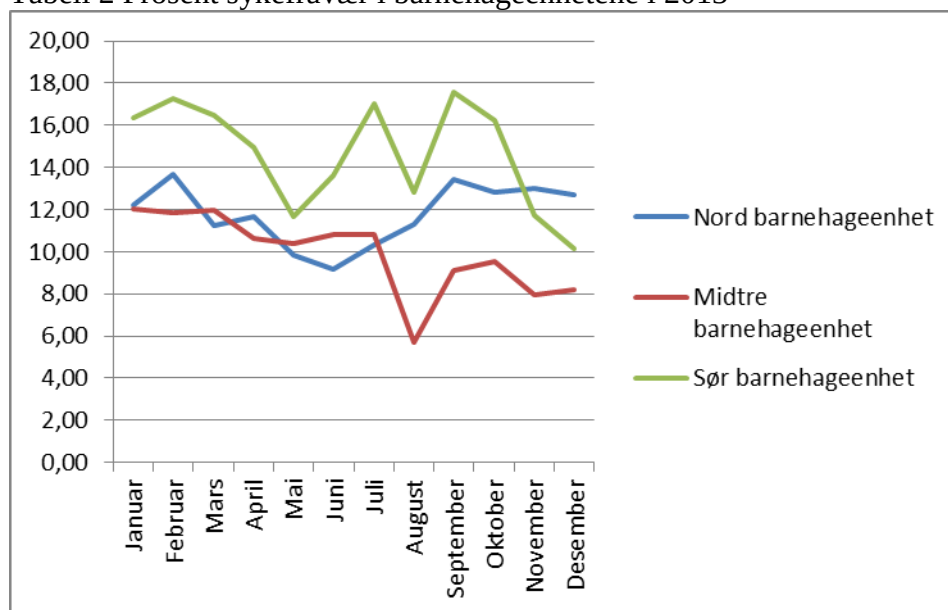
Samlet sykefravær i de kommunale barnehagene ligger over gjennomsnittet i bydelens tjenester. Den største utfordringen for barnehagene er derfor å redusere sykefraværet. Med et sykefravær på 11,6 % innebærer det at 56 ansatte til enhver tid er borte fra jobb.

De private barnehagene i Bydel Alna har et noe lavere sykefravær enn de kommunale. Det er imidlertid store variasjoner også mellom de private barnehagene. Statistikk fra 2013 viser at 12 private barnehager med til sammen 79 årsverk hadde et gjennomsnittlig sykefravær på 8,2 %.

² Et barn over tre år = en ekvivalent. Et barn under tre år = to ekvivalenter.

Dersom Bydel Alna hadde tilsvarende sykefravær som de private barnehagene i bydelen, ville over 16 flere ansatte vært på jobb hver dag.

Tabell 2 Prosent sykefravær i barnehageenhetene i 2013

Økonomi

Ved fravær innenfor arbeidsgiverperioden må arbeidsgiver selv dekke alle kostnader ved eventuell innsetting av vikar. Hver barnehage har budsjetterte midler til korttidsvikar, inklusive sosiale utgifter, men unntatt innbetaling pensjon³. Tabell 3 gir en oversikt over enhetenes budsjetterte midler til vikar i 2014. Vikarmidler utgjør 0,59 % av fastlønnsbudsjettet. Ved bruk av vikarbyrå utløses ikke pensjonsinnbetaling.

Ved sykefravær utover 16 dager refunderer NAV sykelønn inklusive feriepengar og arbeidsgiveravgift. Nav refunderer ikke utgifter tilknyttet pensjonsforpliktelser.

Tabell 3 Oversikt budsjetterte vikarmidler 2014

Midler korttidsvikarer 2014	Nord	Midtre	Sør	Totalt
Vikarl. sykefrav. korttid (første 16 dager) (HR)	387 000	381 000	281 000	1 049 000
Feriepenger	46 440	45 720	33 720	125 880
Arbeidsgiveravgift	54 567	53 721	39 621	147 909
Arbeidsgiveravgift av feriepengar	6 548	6 447	4 755	17 749
Sum inklusiv feriepengar og arbeidsgiveravgift	494 555	486 888	359 096	1 340 538

Bruk av vikar, prinsipper og praksis

Det brukes de samme prinsipper og i hovedsak samme praksis når det gjelder bruk av vikarer i bydelens barnehager. Som overordnet prinsipp gjelder at sikkerhet er ivaretatt, og at hensynet til barnas ve og vel er ivaretatt ved sykdom i personalgruppa.

For bruk av vikar gjelder som hovedprinsipp at vikar settes inn ved arbeidsgiverperiodens slutt etter 16 dager, og at vikar benyttes i minst mulig grad ved korttidsfravær.

Det er i første rekke fravær innenfor 16 dager som er hovedutfordringen i barnehagene, da fravær utover dag 16 refunderes og gir større muligheter for bruk av vikar.

Det er fagleder med budsjettansvar ved den enkelte barnehage som i hovedsak avgjør når det settes inn vikar ved korttidsfravær. Avgjørelsen tas i samråd med pedagogiske ledere på vakt.

³ Pensjonsforpliktelse utgjør pt 24,3 prosent av bruttolønn

I noen barnehager er avgjørelsen delegert til morgenmøte eller andre fora hvor dagsplanlegging foregår. Det er lagt opp til fleksibilitet og bruk av skjønn ved avgjørelse om vikar settes inn. Det retningsgivende er at sikkerhet er ivaretatt, antall personer på huset som er borte, hvor lenge avdelingen/huset har gått uten vikar og hvor stor belastningen har vært over den siste perioden. Årstid spiller til en viss grad inn. Det vil alltid være totalsituasjonen på huset, her og nå og over tid som er avgjørende. Barnehagene tilstreber en stor grad av smidighet i forhold til bruk av vikar, men denne vil alltid være begrenset av de økonomiske realiteter. Ved fravær innenfor 16 dager handler fleksibilitet og smidighet i stor grad om personalets løsningsorientering, innsatsvilje og lojalitet. Det er også ulike belastning på personalet til ulike tider på dagen.

En viktig faktor er også at det normalt er færre barn til stede i barnehagen enn de som har plass p.g.a. sykdom og annet fravær.

Ved korttidsfravær organiserer barnehagene seg i første omgang innad i forhold til omdisponering av personell mellom avdelingene, slik at personalstyrken er jevnt fordelt på huset, ut fra antall barn og de aktiviteter som er planlagt. Ved akutte situasjoner skjer det at personell forlenger vakter mot overtidsbetaling, men dette er ikke brukt i stort omfang.

Det enkelte lederteam i hver enhet har fokus på fravær og vikarsituasjonen under de månedlige økonomiske gjennomgangene. Da det er store variasjoner i fraværet mellom de enkelte barnehagene, omprioriterer lederteamene tilgjengelige vikarmidler etter behov, og ut fra den totale økonomiske situasjon. Barnehagenes utfordringer i forhold til fravær er opprettholdelse av tilstrekkelig bemanning i forhold til sikkerhet, faglige krav og personalmessig slitasje. Dagens norm i forhold til grunnbemanning skal ivareta alle disse aspektene.

Det er ikke foretatt kvalitative studier av personalslitasje ved redusert bemanning som følge av sykdom, men det framkommer entydighet i enhetenes felles HMS-møter⁴ på at det høye korttidsfraværet oppleves belastende. Dette relaterer personalet til at de stadig må omstrukturere hverdagen, ikke bare i forhold til personalressurs, men også i forhold til planlagte faglige aktiviteter og praktiske gjøremål.

Reduksjon av sykefraværet

Et av de viktigste innsatsområdene i 2014 er å redusere det høye sykefraværet i barnehagene. Med et mål om å redusere det høye sykefraværet jobbes det i hver av barnehageenhetene videre med dette i samarbeid med bedriftshelsetjenesten og NAV. Høyt sykefravær oppleves belastende på barnehagene og en målsetting med prosjektet er å øke nærværet til 93%.

Et samarbeidsprosjekt med bedriftshelsetjenesten, kalt «Beveg deg», ble igangsatt i 2012.

Prosjektet skal styrke lederne som kulturbyggere i egen virksomhet og gi de ansatte i barnehagene økt kunnskap om ansvar for egen helse, men også myndiggjøre alle ansatte i forhold til ansvar og arbeidsoppgaver. Dette arbeidet er godt i gang, men viser seg å være både en arbeidskrevende og tidkrevende prosess. Nærværprosjektet er organisert som et ledertreningsprogram og en kursrekke i barnehagene der alle ansatte deltar.

Der prosjektet er kommet best i gang er i Alna midtre barnehageenhet, og tendensen der viser at sykefraværet er på vei ned (tabell 2). Ut fra evaluering og status i prosjektet registreres at personalets tilstedeværelse i denne enheten er økende. Fagledergruppen her uttrykker at de har fått jobbet med oppgavene knyttet til prosjektet i periodene mellom samlingene. Kunnskapene som utvikles i prosjektet overføres fra fagledere til pedagogiske ledere. Faglederne følger opp sine pedagogiske ledere, som igjen bringer kunnskap videre til sin personalgruppe, som er assistenter/ barne- og ungdomsarbeidere, og følger opp disse.

Prosjektet startet i barnehagene med en egen samling for alle, deretter et kurs i hver barnehage. I etterkant kom fysioterapeuter ut i barnehagene for å følge opp den enkelte ansatte. Personalet har jobbet videre med temaet relatert til egen praksis og arbeidsutførelse knyttet opp mot bl.a. arbeidsstillinger og praktisk aktivitet, involvert barna med gode fysiske aktiviteter og samlet dette til et inspirasjonshefte. Oppsummerende bekreftes det fra denne enheten at alle barnehagene har

⁴ Enhetsleders møte med de tillitsvalgte i enheten. Skjer jevnlig i 6 ukers intervall

vært positive til nærværarbeidet, og jobbet godt og kreativt med det. Bydelen ser verdien av en økt satsing på nærværarbeid og mener at dette vil være en riktig vei å gå.

Konklusjon

En hovedprioritering for Bydel Alna i 2014 er å redusere sykefraværet og øke tilstedeværelsen. Resultatene fra Alna midtre barnehageenhet og deres systematiske arbeid med dette, viser at det gir resultater. Bydelsdirektøren mener at barnehagenes rutiner for sikkerhet er godt ivaretatt, og vikar settes inn etter en skjønnsvurdering i det enkelte tilfellet.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Bydelsutvalget tar saken om behov for vikarer i de kommunale barnehagene til orientering.

Tore Olsen Pran
bydelsdirektør

Ellen Liljedahl
avdelingsdirektør

Sak 34/14 Vedlikeholdsbehov i barnehagene

Arkivsak: 201400326

Arkivkode: 323.3

Saksbehandler: Kristin Tverberg

Saksgang	Møtedato	Saknr
Oppvekst- og kulturkomiteen	20.05.14	9/14
Bydelsutvalget	19.06.14	34/14

Tidligere vedtak i saken:

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Bydelsutvalget tar saken om vedlikehold av kommunale barnehager til orientering.

Innstilling fra oppvekst- og kulturkomiteen (enstemmig):

1. Bydelsutvalget ser med bekymring på manglende vedlikehold og opprustning av barnehagene.
2. Bydelsutvalget ber bydelsadministrasjonen tilskrive byrådet der det bes om at Omsorgsbygg KF tilføres tilstrekkelige midler til å ta tak i det vedlikeholdsetterslepet som er avdekket i bydelens barnehager. Brevet sendes med kopi til partigruppene i bystyret.
3. Bydelsutvalget tar saken om vedlikehold av kommunale barnehager til orientering.

VEDLIKEHOLDSBEHOV I BARNEHAGENE

Sammendrag:

Bydelsutvalget viser til dialogmøtene de siste årene, der det har kommet fram at det er et stort vedlikeholdsetterslep i de kommunale barnehagene. Bydelsutvalget ber bydelsdirektøren legge fram en sak som viser tiltak på kort og lang sikt og hvem som er ansvarlig.

Saksframstilling:

Viser til verbalvedtaket 26 i budsjett 2014: *Bydelsutvalget viser til dialogmøtene de siste årene der det har kommet fram at det er et stort vedlikeholdsetterslep i våre kommunale barnehager. Flere av bydelens kommunale barnehager ble bygget på 1970-tallet og er modne for modernisering. Vi vet at det er gjort en del på dette feltet de siste årene, men ser at det ennå gjenstår noe. Blant annet har en rekke barnehager blitt opprustet med nye kjøkken.*

Det er viktig å se på bygningsmassen både inne og ute, og innvendig/utvendig leketilbud. Vi ser også at det gjenstår en del før alle barnehager er miljøsertifisert.

Noe av dette er bydelens ansvar og noe er det omsorgsbygg som må ta seg av.

Bydelsutvalget ber bydelsdirektøren legge fram en sak som kan vise tiltak på kort og lang sikt, og hvem som da er ansvarlig. Saken legges frem innen 1.7.2014

Bydel Alna har 56 barnehager, 39 av disse er kommunale, inkludert en åpen barnehage.

Bydelen har 17 private barnehager hvorav 3 private familiebarnehager.

Følgende private barnehager leier bygninger av bydelen/Omsorgsbygg Oslo KF (OBY):

Scala, Kløfterhagen, Jeriko, Trøste & Bære, Ellingsrud og Valhall barnehage i 4 bygg. Disse vurderes ikke i denne saken.

Fra høsten 2014 er to kommunale barnehager (Ospa og Frydenlund) konkurranseutsatt og skal driftes av Norlandia Care Group AS. Bygningene vil fremdeles være i kommunal eie. Videre er 4 kommunale barnehager (Smedbakken, Sørhellinga, Lindebergstua og Fagerholt) foreslått lagt ut for salg, med planlagt oppstart med nye eiere sen høst/årsskifte.

Det har vært gjennomført noen større utbedringer de siste årene. Dette er bl.a:

- Nye lekeplassinstallasjoner i 15 barnehager i 2008/2009
- Totalrenovering av tre barnehager (Gransletta og Plassen i 2010, Karlstua 2013)
- 12 barnehager fikk renoverert kjøkken i 2011.
- Lutvannskollen barnehage er under renovering og ferdigstilles i midten av juli.

Som eier av barnehagebygningene har OBY ansvar for lokalenes tilstand både utvendig og innvendig (punkt 13 i Standardkontrakten): «*Det påhviler utleier å bekoste utvendig og innvendig vedlikehold av bygningsmessige komponenter*». Standarden på bygningen/lokalene ute og inne og grensesnittvurderinger må avklares i det enkelte tilfellet. I avtalen mellom OBY og bydel skisseres grensesnitt over ansvarsfordeling, samt en tolkning av leiekontrakten.

I leiekontrakten med Omsorgsbygg framgår følgende:

Hovedprinsippet er at OBY har ansvar for ytre og indre vedlikehold av bygg og lokaler, samt utskiftning av fastmonterte bygningsdeler og tekniske anlegg som følger lokalene. Leien skal dekke de kostnadene som er forbundet med å holde eiendommene i den stand de var på overføringstidspunktet. OBYs overtakelse av byggene omfatter ikke oppgradering, kun opprettholdelse av samme standard som ved avtalens inngåelse. Det presiseres i avtalen at kostnadene ved oppgradering av standard i hovedsak må dekkes av bydel.

Bydelen samarbeider tett med byggeier (OBY) vedrørende oppussing og vedlikehold og har årlige kundemøter med gjennomgang av barnehagene.

Når det gjelder barnehagenes utelekeapparater har bydelen det fulle ansvaret for tilstand og vedlikehold. Årlige tilstandsvurderinger bestilles gjennom OBY og bydelen dekker kostnadene.

I 2013 er følgende kartlegging/ tilstandsvurderinger i OBY-barnehagene foretatt:

- Asbestkartlegging/ miljøsanering (etter vurdering av OBY)
- Kartlegging av arbeidsforhold etter Arbeidsplassforskriften
- Radonmåling
- Tilstandsvurdering lekeplass

Vedlikeholdsbehov av bygningene

Alna Nord barnehageenhet består av 12 heldagsbarnehager og en korttidsbarnehage, samt et korttidstilbud (Smart i Furuset kirke). To barnehager, Gran og Haugen, tilhører undervisningsbygg og holdes utenfor denne oversikten.

Alna Midtre barnehageenhet består av 11 heldagsbarnehager samt korttidstilbudet Skjønhaug Smart (i Skjønhaug skoles lokaler).

Alna Sør barnehageenhet består av 11 heldagsbarnehager og en åpen barnehage, samt korttidstilbudet Teisen Smart. Teisen Gård er en verneverdig bygning og Teisen Vest barnehage holder til i en bygning som eies av OBOS.

Av generelt vedlikehold trengs innvendig maling i 13 barnehager (Frydenlund, Furustien, Kurland, Linjen, Smedbakken, Karihaugen, Furua, Lindebergskogen, Stubberudlia, Fagerholt, Lindebergstua, Teisen Vest, Teisen Gård).

Følgende barnehager trenger utvendig maling: Linjen, Teisen Gård, Sørhellinga, Stjernemyra og Solfjellet.

De barnehagene som ikke har fått pusset opp kjøkkenet omtaler det som et stort behov. Det gjelder Frydenlund, Karihaugen, Lia og Lindebergskogen. Flere barnehager har også behov for oppussing og oppgradering av bad og garderober (Frydenlund, Furustien, Kurland, Smedbakken,

Karihaugen, Lia, Østausa, Lindebergskogen, Stubberudlia, Fagerholt, Havnehagen, Teisen Vest, Teisen Gård, Stjernemyra, Haugerud sentrum).

Utbedring av ventilasjon/inneklima gjelder 6 barnehager: Lia, Stubberudlia, Lindebergstua, Lindebergskogen, Teisen Vest og Stjernemyra. I tillegg har noen barnehager problemer med eksisterende ventilasjonsanlegg.

Radonmåling er foretatt i alle barnehagene og tiltak er utført der verdiene har vist for høyt nivå.

Hver enhet har barnehager med universell utforming. For HC-tilpasning søkes midler via OBY. Følgende barnehager har fått HC-midler i 2013: Trosterud senter, Solfjellet, Stubberudlia, Sørhellinga og Plassen barnehage. I Trosterud senter gjenstår utbedringsarbeid (bl.a fuktproblemer i hele bygningen og for lavt gjerde rundt barnehagen).

I tillegg har mange av barnehagene ulike ønsker om endringer og utbedringer som ikke kommer inn under generelt vedlikehold.

Vedlikehold av utelekeplass og lekeapparater

Bydelen bestiller årlig tilstandsvurdering av lekeområder og lekeapparater i de kommunale barnehagene og de private som leier bygg av bydel/OBY. Bestillingen går via OBY og kostnadene dekkes av bydelen. I tilstandsvurderingen deles utemiljøet i to kategorier: Generell tilstand og uteområdets lekefunksjoner. Under generell tilstand defineres gjerder og porter, flater, beplantning og trær og lekeutstyr.

Vedlagt oversikt viser generell tilstand og uteområdets lekefunksjoner (gradert fra 0-2).

Lekeapparatene graderes med avvik fra A til D: A-avvik (fare for død), B-avvik(fare for alvorlig helseskade), C-avvik (fare for mindre helseskade) og D-avvik (observasjon).

OBY har rutiner hvor alle A-avvik utbedres og faktureres bydelen. B- og C-avvik utbedres på bestilling fra bydel.

Av barnehagene som ble gjennomgått ved tilstandsvurdering høsten 2013, er avvik i kategorien A for lekeutstyr (klemfare og kvelningsfare) og kategori B, som omfatter fare for alvorlig helseskade, umiddelbart utbedret og lukket av OBY. Avvik i kategoriene C (fare for mindre helseskade) og D (observasjon) omfatter bl.a overflatebehandling av apparater og utstyr, slitasje og justeringer. Disse utbedres etter avtale og bydelen dekker også her kostnadene.

Oppgradering og vedlikehold av utelekeapparater er definert som bydelens ansvar. OBY har ansvar for porter og gjerder og lukker avvikene. Bydelen må også her dekke kostnad (i følge Standardkontrakten).

Generelt har flere av barnehagene nedslitte utelekeapparater med behov for utskifting eller utbedring. Dette er bydelens ansvar og kostnad.

Tiltak på kort og lang sikt med ansvarsfordeling OBY/bydel

Mange av de kommunale barnehagene som ble bygget på 1970-tallet bærer preg av at de er 40 år gamle og kan ha behov for utbedringer og fornying. Mangeårig drift preger bygningsmassen. Der det er behov for maling innvendig og utvendig vil det bli utført av OBY som generelle vedlikeholdstiltak. I barnehager med dårlig inneklima (luft/temperatur/ventilasjon) er det forbundet store kostnader med installering av ventilasjonsanlegg. Her må det også vurderes om det kan være tilstrekkelig med gode rutiner i forhold til utlufing.

Resultatenhetslederne for barnehagene ajourfører liste over vedlikeholdsbehov og nødvendige utbedringer. Her framgår tidsperspektiv og foreslåtte tiltak, ansvarsforhold og grensesnitt. Behov meldes OBY (i elektronisk program), og de setter opp vedlikeholdsplan. Det er et tett samarbeid mellom bydelen og OBY og en av resultatenhetslederne deltar på de årlige kundemøtene.

Høsten 2013 foretok OBY en kartlegging av forhold etter Arbeidsplassforskriften.

Som utleier er OBV forpliktet til å sørge for at arbeidslokaler er i en slik stand at det sikres et forsvarlig arbeidsmiljø. Bydelen har som arbeidsgiver plikt til å oppfylle krav i internkontrollforskriften. En systematisk kartlegging avhenger derfor av et samarbeid mellom OBV og bydelen. OBV sørger for tiltak ved risikovurdering. OBV vil i inneværende år prioritere lukking av avvik etter Arbeidsplassforskriften. (Merket med kursiv skrift i vedlagt stikkordsoversikt).

To barnehager er miljøsertifisert, Linjen barnehage og Teisen Vest barnehage. Mange barnehager har gjort tiltak for å bli miljøsertifisert, men kostnadene ved sertifisering er store og de har derfor valgt ikke å søke om å bli sertifisert.

Oppsummering

Generelt vedlikeholdsbehov meldes OBV som setter opp prioriteringer. Innvendig og utvendig vedlikehold er OBVs ansvar, men i hvor stor grad en bygning skal oppgraderes blir en vurdering i samarbeid med bydelen. Grensesnittvurderinger avgjøres i hvert enkelt tilfelle og ut fra prioriteringer og kostnad. Større utbedringer, som f.eks. installering av ventilasjonsanlegg, avhenger av OBVs finansiering. Utvendige lekeapparater ligger under bydelens vedlikeholdsansvar og her må kostnadene i sin helhet dekkes av bydelen.

Vedlegg 1 viser oversikt fra tilstandsvurdering av barnehagenes lekeapparater og uteområdet høst 2013. Tiltak som berører risiko og sikkerhet er umiddelbart utbedret av OBV.

Vedlegg 2 viser stikkordsoversikt på vedlikeholdsbehov i hver av de tre barnehageenhetene.

Vedlegg 3 Leiekontrakt Omsorgsbygg Oslo KF

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Bydelsutvalget tar saken om vedlikehold av kommunale barnehager til orientering.

Tore Olsen Pran
bydelsdirektør

Ellen Liljedahl
avdelingsdirektør

Sak 35/14 Status for folkehelsearbeidet i 2013

Arkivsak: 201400096

Arkivkode: 202

Saksbehandler: Hanne Isaksen

Saksgang	Møtedato	Saknr
Helse- og sosialkomiteen	21.05.14	15/14
Bydelsutvalget	19.06.14	35/14

Tidligere vedtak i saken:

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Status for folkehelsearbeidet i 2013 og innspill på utfordringer knyttet til arbeidet tas til orientering

Innstilling fra helse- og sosialkomiteen (enstemmig)

1. Status for folkehelsearbeidet i 2013 og innspill på utfordringer knyttet til arbeidet tas til orientering
2. Bydelsutvalget ser positive resultater av folkehelsearbeidet.
Videre arbeid med folkehelse bør gjøres uavhengig av Groruddalsatsingen.

STATUS FOR FOLKEHELSEARBEIDET I 2013

Bakgrunn for saken

1. Gi en kort oppsummering av satsingsområdene i lokal folkehelseplan for Bydel Alna 2013-2016
2. Orienter om status for arbeidet med handlingsplan for folkehelsearbeid i Bydel Alna 2013-2016; Hva ble gjennomført i 2013 og hva skal overføres til 2014
3. Utfordringer i folkehelse- og frisklivsarbeidet

1. Lokal folkehelseplan for Bydel Alna 2013 – 2016

Lokal folkehelseplan for Bydel Alna 2013-2016 bygger på Oslo kommunes folkehelseplan og de hovedstrategiene og satsningsområdene som ble vedtatt i bystyret 30.01.2013, sak 8 12/01775-2 Byrådssak 158 av 04.10.2012. Bydelen ser imidlertid viktigheten av å ha en lokalt tilpasset plan basert på det lokale utfordringsbildet, som skisserer konkrete tiltak i folkehelsearbeidet. De konkrete tiltakene er beskrevet i *Handlingsplan for folkehelsearbeidet i Bydel Alna 2013-2016*.

Fokuset i Lokal folkehelseplan for Bydel Alna 2013-2016 er å støtte opp under og løfte frem det helsefremmende og forebyggende arbeidet som allerede skjer i bydelen. Planen skal være et verktøy for implementering og videreutvikling av gode folkehelsetiltak. Den skal sikre at samhandling og koordinering på tvers av sektorer og tjenester bidrar til at bydelen etablerer en god og bærekraftig struktur for folkehelsearbeidet.

Planen angir fire hovedstrategier hentet fra Oslo kommunes folkehelseplan 2013-2016, som skal bedre innbyggernes helse og bidra til å utjevne sosiale forskjeller i helse og levekår: 1)forankring, 2)helseovervåking, 3)kommunikasjon og 4)satsningsgrupper.

Målgruppen for folkehelsearbeidet i Bydel Alna er de samme som i Oslo kommunes folkehelseplan. Tiltakene retter seg derfor mot hele befolkningen, men med et spesielt fokus barn og unge, samt utsatte grupper i hele befolkningen med risiko for å utvikle livsstilssykdommer.

1.1 Forankring av folkehelsearbeidet

Med samhandlingsreformen og ny folkehelselov er ansvaret for helsefremmende og forebyggende arbeid fordelt på alle samfunnssektorer. En måte bydelen har valgt å operasjonalisere dette på, er å «sjekke ut» at folkehelseperspektivet er ivaretatt, tjeneste for tjeneste, for på denne måten å etablere en god og bærekraftig struktur for folkehelsearbeidet.

Det er ingen fasit på hvordan innarbeidingen av «nye perspektiver» kan gjennomføres. Men skal endringene vare over tid, er det viktig at

1. folkehelsearbeidet og dets styringsdokumenter formidles til og forankres i bydelsledelsen, både administrativt og politisk.
2. ansatte har nødvendig kompetanse på området folkehelse og forebyggende helsearbeid
3. tjenestenes aktiviteter og tiltak på området gjennomgås og vurderes om det er nødvendig å endre prioriteringer, droppe tiltak som ikke virker etter hensikten eller gjøre noe nytt i forhold til aktiviteter og tiltak.

Barnehagene og helsestasjon- og skolehelsetjenesten ble valgt ut i 2013 som første tjenester for systematisk innarbeiding av folkehelseperspektivet. Erfaringene fra dette samarbeidet blir viktig for hvordan det skal jobbes videre med folkehelseperspektivet mot bydelens tjenester. Begge tjenester har folkehelseperspektivet som en naturlig del av sin virksomhet, og god forståelse for viktigheten av folkehelsearbeid.

2. Status for arbeidet med Handlingsplanen for folkehelsearbeid i Bydel Alna 2013-2016

Handlingsplanen inneholder tiltak for hele planperioden (2013-2016). Tiltakene baserer seg på de fire strategiene beskrevet i folkehelseplanen.

2.1 Tiltak planlagt gjennomført i 2013	Fremdrift
<i>Strategi 1 - forankring</i>	
1.1 Innarbeide folkehelseperspektivet i overordnede styringsdokumenter og strategiske verktøy	Gjennomført - Strategisk plan - Tjenestenes årsplaner Det må vurderes om perspektivet skal inn i flere styringsdokument, f.eks. lederkontrakter
1.2 Inngå samarbeid med utvalgte tjenester, for 2013: Helsestasjons- og skolehelsetjenesten og barnehageenhetene	Påbegynt, videreføres 2014 <i>Helsestasjon- og skolehelsetjenesten</i> - Resultatenhetsleder leder ressursgruppe for folkehelse (barn og unge) - Prosjektet Friskliv-familie er igangsatt. Det er valgt ut pilotskole hvor 8-10 familier med overvektige barn (3 klasse) skal få tilbud om tett oppfølging i en 6 mnd periode. <i>Barnehageenhetene</i> - Arrangert fagsamling med folkehelse som tema. - De tre barnehageenhetene fikk støtte til å arrangere hver sin vinteraktivitetsdag. - Det er blitt satt fokus på sunt kosthold i barnehagene. -

1.3 Videreføre Alna folkehelseforum mht sammensetning og arbeidsform	Påbegynt, videreføres 2014
<i>Strategi 2 - Helseovervåking</i>	
2.3 Innhente statistikk fra helsestasjon- og skolehelsetjenesten i forbindelse med veiing og måling av barn og unge i 1, 3 og 8 klasse	Gjennomført (se resultater i folkehelseplanen under pkt 4.8.3)
<i>Strategi 3 - Kommunikasjon</i>	
3.1 Arrangere helsedag/aktivitetsdag	Gjennomført Aktivitetsdag/Åpen dag på Haugerud ble arrangert 8. juni i samarbeid med alle idrettslagene i Haugerudområdet.
3.2 Utvikle nye brukervennlige nettsider	Gjennomført
3.2 Utgivelse av idretts- og aktivitetsavis til alle husstander i bydelen	Gjennomført i samarbeid med idrettens samarbeidsutvalg (ISU), idrettslag i bydelen og Lokalavisen Groruddalen.
3.3 Arrangere Åpent idéforum for folkehelse Innspill brukes i arbeidet med rullering av Handlingsplanen for 2014	Gjennomført Idéforum ble arrangert 22. okt. Arrangeres årlig
3.4 Utvikle nettverksmodell i kommunikasjonsstrategi, holdningsarbeid og helseopplysning	Overføres til 2014/2015
<i>Strategi 4 - Satsningsgrupper</i>	
<i>Barn og unge</i>	
4.1 Etablere tverrfaglig ressursgruppe for barn og unge	Gjennomført - fortsetter
4.2 Fagseminar barn og unge med fokus på folkehelse	Gjennomført Det årlige fagseminaret for hele barnefeltet i bydelen hadde folkehelse som tema i 2013
4.3 Innføre treningskontaktordningen	Gjennomført Organisert som del av bydelens ordinære støttekontakttjeneste
<i>Utsatte grupper i den voksne befolkningen</i>	
1 Videreføre bydelens frisklivsordning og implementere ordningen i ordinær tjeneste (også beskrevet i Handlingsplanens pkt 1.2 - forankring)	Gjennomført - fortsetter Tilbudet er videreført med 1,6 årsverk fordelt på friskliv voksne og friskliv-familie. Friskliv og mestring i Bydel Alna er nå underlagt avdeling Helse og mestring i enhet for egenmestring og rehabilitering. Finansieres med prosjektmidler. (se punkt 2.2 i saken for ytterligere informasjon og resultater)
2 Videreføre lavterskeltrening for kvinner og trening og helseopplysning innenfor bydelens norsk- og kvalifiseringstilbud	Gjennomført- fortsetter
3 Folkehelse i utsatte områder - Vurdere å sette opp flere utetreningsapparater	Gjennomført Det ble inngått samarbeid med kreftforeningen og Groruddalsporten storvel om å sette opp flere utendørs treningsapparater. Finansiering er nå på plass, og apparater vil bli satt opp i Teisenparken vår/sommer 2014

- Sykkelskurs for kvinner	Gjennomført - fortsetter i samarbeid med sykkelistenes landsforening
- Gi støtte til å sette opp cricket-pitch	Gjennomført 4 pitcher settes opp i Haugerud aktivitetspark i 2014 i samarbeid med Haugerud IF

Revidert Handlingsplan for folkehelsearbeidet i Bydel Alna 2013-2016 ligger vedlagt.

2.2 Friskliv og mestring i Bydel Alna

Det er ingen tvil om at frisklivordningen er kommet for å bli som en forebyggende helsetjeneste. Ordningen er forankret, og trekkes tydelig frem i lovverket gjennom Helse- og omsorgstjenesteloven (§ 3-2, § 3-3, § 3-4), Folkehelseloven (§ 7) og Nasjonal helse- og omsorgsplan (Meld.St.16). Frisklivordningen i bydelen har siden oppstarten høsten 2011 vært svært etterspurt, og fastlegene er blitt veldig flinke til å henvise personer til ordningen. Etter hvert som tilbudet er blitt kjent i befolkningen og i ulike miljøer, ser man en økende tendens til at personer tar direkte kontakt for å få en frisklivsresept.

- Stillingsressurser pr. 01.05.14

- Friskliv – voksne: 1,1 årsverk (fysioterapeut 0,5 årsverk og ernæringsfysiolog 0,6 årsverk)
- Friskliv – familie: 0,4 årsverk (ernæringsfysiolog 0,2 årsverk og folkehelsekoordinator 0,2 årsverk)

- Noen resultater fra 2013:

Antall henviste i 2013	233
Antall samtaler (IKKE antall mennesker)	336
Gjennomførte 1 eller 2 reseptrunder	55%
%kvinner / %menn	86 / 14
Gjennomsnittsalder	45 år
%ikke vestlig bakgrunn / %tolk	77 / 30
Fortsatt med aktiviteter etter endt reseptrunde	65% (Treningssenter, Aktiv på Dagtid, bydelstimer, egenaktivitet)
Henvisningsårsak (mange oppgir flere henvisningsårsaker)	Fysisk inaktivitet (83%), dårlig kosthold (52%), overvekt (49%), Muskel/skjelett (50%), hjerte/kar (14%), depresjon (17%), diabetes 2 (12%), røykeslutt (7%)
Henviser	Fastlege (77%), tatt kontakt selv (10%), fysio (7%), psykisk helse (4%), spesialisthelsetjenesten (2%)
Antall deltakere på kurs	Ca. 60 (kostholdskurs, strukturkurs, diabeteskurs)
Antall overført til 2014	78 - Samtale 1 (31), samtale 2 (47)
Antall henviste siden oppstarten høsten 2011	Ca. 700

3. utfordringer i folkehelse- og frisklivsarbeidet

Bydel Alna har kommet langt i folkehelsearbeidet sammenlignet med mange andre bydeler i Oslo. Vi var den første bydelen til å ansette folkehelsekoordinator i 100 prosent fast stilling, vi har hatt fokus på helsefremmende tiltak som lavterskeltraining for kvinner, og tilrettelegging for fysisk aktivitet i nærmiljøet i flere år. Bydelen var også en av de første til å etablere et frisklivstilbud. For

det samlede arbeidet fikk bydelen, Oslo kommunes folkehelsepris i 2012. Til tross for dette, er det store utfordringer i folkehelsearbeidet. Hovedutfordringene ligger i forankring og finansiering av de ulike tilbudene etter at prosjektfinansieringen gjennom Groruddalssatsingen opphører i 2016.

3.1 Forankring av folkehelsearbeidet

Det er stort fokus på forankring i Lokal folkehelseplan for Oslo og for Bydel Alna. Planen for Bydel Alna presiserer at hver enkelt tjeneste skal se sin virksomhet i tråd med ny folkehelselov og definere hvordan de kan bidra til en bedre tilrettelegging for innbyggernes helse og hverdag. Forankring av folkehelsearbeidet i tjenestene er beskrevet i Handlingsplanens pkt 1.2.

3.2 Økonomi

Det meste av folkehelsearbeidet og de ulike tiltakene, samt folkehelsekoordinatorstillingen er finansiert gjennom midler fra Groruddalssatsingen programområde 4 – Helsesatsinger (Helsedirektoratet). Bydelen har fått støtte til folkehelseprosjektet siden 2007, og det ser ut som midler er tenkt tildelt frem til 2016.

Folkehelsekoordinator stillingen ble gjort fast i november 2011, men er som nevnt fremdeles prosjektfinansiert. Det anbefales at bydelen arbeider systematisk for å få på plass finansiering av folkehelsekoordinatorstillingen og folkehelsearbeidet over egne budsjetter senest fra januar 2017.

Bydelens frisklivstilbud er implementert i vanlig drift og organisert i Enhet for egenmestring og rehabilitering. Tilbudet er finansiert gjennom prosjektmidler fra Helsedirektoratet via Groruddalssatsingen – programområde 4 – Helsesatsinger og tilskudd til samhandlingstiltak (Samhandlingsmidler). Det er imidlertid kommet signaler fra Helsedirektoratet om at vi ikke vil få tildelt midler til drift i 2015, og bydelen står derfor uten finansiering neste år. Finansiering av frisklivstilbudet over egne budsjetter vil legges inn i forslag til budsjett 2015.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Status for folkehelsearbeidet i 2013 og innspill på utfordringer knyttet til arbeidet tas til orientering

Tore Olsen Pran
bydelsdirektør

Halvor Voldstad
seksjonsleder

Vedlegg:

Handlingsplan for folkehelsearbeidet 2013 – 2016 - revidert mai 2014

Handlingsplan for folkehelsearbeidet i Bydel Alna, perioden 2013 – 2016

Strategier og strategiske mål er hentet fra Oslo kommunes folkehelseplan 2013-2016

Strategi 1: Forankring - en vedvarende strategi for måloppnåelse, forståelse og godt samarbeidsklima

Mål:

1. Innen utgangen av 2016 skal folkehelse være innarbeidet i ordinær drift.
2. Tverrsektorielt og tverrfaglig samarbeid har økt i planperioden.

Tiltak	Periode for gjennomføring	
1. Styringsdokumenter - Innarbeide folkehelseperspektivet i overordnede styringsdokumenter og strategiske verktøy. 2013: - Lage oversikt over aktuelle overordnede styringsdokumenter og strategiske verktøy hvor folkehelseperspektivet bør innarbeides. - Innarbeide folkehelseperspektivet i eksisterende dokumenter som strategisk plan, årsplaner m.fl. 2014: - Gjennomgå tjenestenes årsplaner for å «sjekke ut» om folkehelseperspektivet er ivaretatt - Vurdere å innarbeide folkehelseperspektivet i lederkontrakter	Løpende Innen 31.12.13 Innen 31.12.14	
2. Tjenester - Lage plan for samarbeidet i planperioden. Det skal samarbeides med minimum to tjenester hvert år. - Samarbeide med bydelens tjenester om å konkretisere hva folkehelseperspektivet innebærer i deres tjeneste og hvordan det kan integreres i det ordinære arbeidet. Vurdere og gjennomføre tiltak eller opplæring i tjenestene. Tjenester i 2013: Helsestasjons- og skolehelsetjenesten og barnehagene. Tjenester i 2014: Videreføre samarbeidet med Helsestasjons- og skolehelsetjenesten og barnehagene. FRISKLIV: Vurdere å implementere frisklivsordningen i ordinær drift innenfor bydelens egne rammer (se strategi 4, punkt 1).	Desember hvert år, for kommende år Løpende Innen 31.12.14	
3. Alna Folkehelseforum videreføres Forumet videreutvikles mht sammensetning og arbeidsform for å understøtte folkehelseplanen.	Innen 01.08.14	

Strategi 2: Helseovervåking – en vedvarende strategi for å holde oversikt, følge loven, sette inn tiltak og nå fastsatte mål.

Mål:

1. Ha en oppdatert, kunnskaps- og erfaringsbasert forståelse av hvem befolkningen og brukerne er.
2. Ha oversikt over helsetilstanden i bydelen og de positive og negative faktorene som kan virke inn på helsen.
3. Overvåke trekk ved utviklingen som skaper eller opprettholder forskjeller i helse.

Tiltak	Periode for gjennomføring	
1. Folkehelseprofil for Bydel Alna Helseetaten skal lage faktaark/folkehelseprofil om helsetilstanden i befolkningen i bydelene basert på foreliggende statistikk og kunnskap. Folkehelsekoordinator og bydelsoverlegen er samarbeidspartner lokalt.	Planlagt ferdig i 2012. Forsinket	
2. Forskning, kunnskapsutvikling og formidling og videreformidling av kunnskap - Ha en åpen og positiv holdning til samarbeid med kunnskapsmiljøer for å utvikle ny kunnskap om folkehelseutfordringer i bydelen. - Bidra overfor tjenestene med kunnskap om folkehelse og levevaner i bydelens befolkning som grunnlag for planlegging og prioritering av tilbud. - Etterspørre helsedata hos sentrale myndigheter i kommune og stat.	Løpende Løpende Løpende	
3. Styrke kunnskap om overvekt hos barn - Innhente statistikk fra helsestasjons- og skolehelsetjenesten i forbindelse med veiing og måling av barn og unge i 1. 3. og 8. klasse. - Statistikken systematiseres på delbydelsnivå og skolenivå. - Bruke kunnskap som grunnlag for planlegging og tiltak.	Statistikk innhentes regelmessig i perioden 2013 - 2016	

Strategi 3: Kommunikasjon – en vedvarende strategi for å oppnå samarbeid, formidle kunnskap og skape forståelse rundt muligheter og utfordringer knyttet til innbyggernes helse og levekår.

Mål:

1. Den enkelte innbygger og allmennheten skal få økt kunnskap og forståelse om hva man kan gjøre for å fremme egen helse og trivsel.
2. Bydelen skal bruke frivillige organisasjoner og sosiale nettverk aktivt i informasjons- og opplysningsarbeid.
3. Bydelen skal utvikle samarbeidsavtaler med statlige og offentlige instanser og partnerskapsavtaler med frivillige lag og organisasjoner og næringslivet.
4. Informasjon om lavterskeltilbud og frisklivstilbudet skal være lett tilgjengelig for brukere og for bydelens egne tjenester.

Tiltak	Periode for gjennomføring	
--------	---------------------------	--

1. Årlig helsedag/aktivitetsdag i bydelen • Arrangement hvert år i forbindelse med "Verdens aktivitetsdag" den 10. mai. - Arrangementet skal være et samarbeid mellom bydelen, idrettslag og andre frivillige organisasjoner og brukerorganisasjoner. • Avklare forutsetningene for at en frivillig organisasjon kan ta ansvar for å avvikle helsedagen i fremtiden.	Årlig arrangement Avklares innen 01.01 2015
2. Brukervennlig nettside • Holde oppdatert og videreutvikle oversikt over bydelens frisklivstilbud og folkehelseiltak innen fysisk aktivitet og kosthold. • Det lages koblinger fra nettsiden til seniorsentre og andre av bydelens lavterskeltilbud som er spesielt viktige for folkehelsen. • Informasjon om organisert idretts- og trimtilbud til barn, voksne og eldre i Bydel Alna gjøres tilgjengelig. • Informasjon om muligheter og tilrettelegging for uorganisert fysisk aktivitet gjøres tilgjengelig, eks. gratis utstyrsutlån, ballsletter etc.	Løpende Innen 31.12.2013 Innen 01.06.2013 Innen 01.06.2013
3. Åpent ideforum for folkehelse • Åpent møte med innbyggere, idrettslag, ideelle organisasjoner, brukerorganisasjoner og interesseorganisasjoner om aktuelle og relevante saker i lokalmiljøene. Minimum 1 gang/år. - Bruke innspill fra ideforum i rullering av folkehelseplanen.	Første møte høst 2013
4. Utvikle nettverksmodellen i kommunikasjonsstrategi, holdningsarbeid og helseopplysning • Kartlegge treffpunkter mellom bydel, befolkning og organisasjonslivet og identifisere ressurspersoner og samarbeidspartnere. - Bruke metodekunnskap fra Groruddalssatsingen og prosjekt Mangfold er hverdagen i folkehelsearbeidet.	Innen 31.12.15

Strategi 4: Satsningsgrupper – en vedvarende strategi for å konsentrere innsatsen på flere prioriterte områder i folkehelsearbeidet. I perioden 2013-2016 er barn og unge og utsatte grupper i hele befolkningen med fare for å utvikle livsstilssykdom, prioritert som satsningsgrupper.

Barn og unge

Mål:

1. Redusere helseforskjeller blant bydelens barn og unge.
2. Tilrettelegge for at alle barn og unge i bydelen har gode arenaer for fysisk aktivitet og friluftsliv i nærmiljøet.
3. Økt tverrfaglig og tverrsektoriell samhandling med fokus på å utvikle forebyggende og helsefremmende tilbud/tiltak.

Tiltak	Periode for gjennomføring
--------	---------------------------

1. Tverrfaglig ressursgruppe for barn og unge - Etablere tverrfaglig ressursgruppe som vil jobbe med konkrete tiltak rettet mot barn og unge i bydelen og med et spesielt fokus på utsatte grupper. - I 2013 skal det fokusere på forebygging av overvekt og jobbe spesielt med tiltak innenfor helsestasjons- og skolehelsetjenesten og barnehagene jf. strategi 1, tiltak 2. - Vurdere å integrere tilbud til barn og unge inn i bydelens frisklivstilbud. - I 2014 skal arbeidet fra 2013 videreføres, men med et særlig fokus på arbeid opp mot barnehagene.	Vinter 2012/2013	
2. Fagseminar barn og unge med fokus på Folkehelse - I 2013 vil det årlige fagseminaret for hele barnefeltet i bydelen, ha folkehelse som tema. - Konkrete folkehelseiltak vil diskuteres og vurderes implementert i tjenestene. - Fokus på tverrfaglig samarbeid.	Februar 2013	
3. Treningskontaktordning Utrede mulighetene for å innføre treningskontaktordningen i regi av Oslo idrettskrets (OIK) som del av bydelens støttekontaktordning.	Innen 31.12.2013	
4. Åpne tilbud og muligheter Tjenester som arbeider med barn og unge gjøres kjent med lavterskeltilbud og åpne tilbud/muligheter som egner seg spesielt godt til å fremme folkehelse blant barn og deres familier.	Løpende	

Utsatte grupper i den voksne befolkningen

Mål:

- Økt tverrfaglig og tverrsektoriell samhandling med fokus på kunnskapsbaserte, målrettede tiltak.
- Stimulere til sunnere kosthold og økt aktivitetsnivå blant voksne og eldre.
- Bidra til å redusere forekomsten av lungekreft, type 2-diabetes, hjerte- og karsykdom og andre livsstilsrelaterte sykdommer.

Tiltak	Periode for gjennomføring	
1. Videreføre bydelens frisklivstilbud - Det arbeides med å etablere frisklivsreseptordningen som egen helsetjeneste innenfor bydelens ordinære budsjetter (se i sammenheng men strategi 1, punkt 1). - Inntil videre driftes ordningen med et moderat ambisjonsnivå gjennom eksterne prosjektmidler og vil tilby; helsesamtale, gruppebasert trening, kostholdsveiledning/kurs, røykesluttveiledning/kurs og diabetesmestringskurs. - Finansiering av frisklivstilbudet over egne budsjetter vil legges inn i forslag til budsjett 2015.	Innen 31.12.13 2013 Innen 31.12.14	
2. Trening og helseundervisning i bydelens norsk- og kvalifiseringstilbud		

• Gi tilbud til kvinnelige deltakere på tekstilverkstedet i Gransdalen 29 (<i>videreføring</i>). • Gi tilbud til deltakere i NAV-tiltak i Gransdalen 29	Løpende Vurdere oppstart i august 2014
3. Folkehelse i utsatte områder • Folkehelseperspektivet tas med i programplanen og årlige handlingsplaner for områdeløft Lindeberg • Vurdere å sette opp flere utetreningsapparater og aktivitetsløyper i parker og/eller ved borettslag, skoler og barnehager under forutsetning av ekstern finansiering. • Ha fokus på arrangementer og aktiviteter som fremmer fysisk aktivitet – eksempelvis Kom deg ut - dagen, Vinterfestival i Jerikobakken og tilbud om sykkel, ski eller svømmekurs m.m.	Løpende Løpende Løpende
4. Lavterskeltrening • Videreføre tilbud om vanngym og styrketrening i sal for kvinner på Furuset. • Vurdere å starte opp lavterskel-treningsgrupper andre steder i bydelen • Avklare om andre kan drive gruppene etter 2016. • Stimulere frivillige organisasjoner til å starte opp med mosjonsgrupper (Mulige samarbeidspartnere er DNT (de er allerede aktive i bydelen), Oslo idrettskrets ved 60+ og Aktiv på dagtid, LHL, Diabetesforbundet, lokale idrettslag m.fl.) • Tjenester som arbeider med utsatte grupper blant voksne og eldre gjøres kjent med lavterskeltilbud og åpne tilbud som egner seg spesielt godt for å fremme folkehelse blant målgruppene, f.eks. tilbud som styrker sosiale nettverk. Jf strategi 3, punkt 2 Brukervennlig nettside.	Løpende Innen 31.12.14 Innen 31.12.15 Løpende Løpende
5. Tiltak for gravide • Videreformidle resultater fra STORK prosjektet til bydelens helsestasjonstjeneste og fastleger, slik at kunnskap om feltet oppdateres og praksis kan endres dersom nødvendig. • Inngå samarbeid med STORK – bydelene - Vurdere å sette i gang tiltak i bydelen til gravide kvinner og kvinner i barsel	Løpende Innen 31.12.15
6. Eldre og seniorer • Inngå samarbeid med Helseetaten om pilotprosjektet "Fellesmåltid på seniorsenter" – et samarbeid mellom seniorsenter og hjemmetjenesten. • Bydelen skal gjennom prosjektet: - Uprøve fellesmåltid - Opprette arbeidsgruppe - Bistå inn i ressursgruppe hos Helseetaten • Vurdere en videreføring av prosjektet fra 2014 og videre	Februar – oktober 2013 Innen 31.12.14

• Tilby seniortrim på seniorsentrene: - Fallforebyggende grupper og generelle styrketreningsgrupper tilpasset målgruppen	Løpende	
---	---------	--

Sak 36/14 Årsrapport 2013 Haugerud frivilligsentral

Arkivsak: 201400710

Arkivkode: 101.1

Saksbehandler: Anne Langaard Jensen

Saksgang	Møtedato	Saknr
Helse- og sosialkomiteen	21.05.14	14/14
Bydelsutvalget	19.06.14	36/14

Tidligere vedtak i saken:

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Årsrapport 2013 Haugerud frivilligsentral tas til orientering.

Innstilling fra helse- og sosialkomiteen (enstemmig)

Årsrapport 2013 Haugerud frivilligsentral tas til orientering.

ÅRSRAPPORT 2013 HAUGERUD FRIVILLIGSENTRAL

Saksframstilling:

Haugerud frivilligsentral avholdt sitt årsmøte 09.04.2014.

Årsrapporten for 2013 ble vedtatt.

Årsrapporten 2013 for Haugerud frivilligsentral følger vedlagt.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Årsrapport 2013 Haugerud frivilligsentral tas til orientering.

Tore Olsen Pran
bydelsdirektør

Carl-Fredrik Sandkroken-Olafsen
enhetsleder

Sak 37/14 Rapport fra Helsetilsynet 1/2014 - Tilsyn med tjenester til eldre 2009 - 2012

Arkivsak: 201400613

Arkivkode: 225.1

Saksbehandler: Hanne Isaksen

Saksgang	Møtedato	Saknr
Eldrerådet	19.05.14	8/14
Helse- og sosialkomiteen	21.05.14	20/14
Bydelsutvalget	19.06.14	37/14

Tidligere vedtak i saken:

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Helsetilsynets rapport 1/2014 tas til orientering.

Vedtak fra eldrerådet (enstemmig):

Helsetilsynets rapport 1/2014 tas til orientering.

Innstilling fra helse- og sosialkomiteen (enstemmig):

Helsetilsynets rapport 1/2014 tas til orientering.

RAPPORT FRA HELSETILSYNET 1/2014 - TILSYN MED TJENESTER TIL ELDRE 2009 - 2012

Statens helsetilsyn og fylkesmennene gjennomførte i 2009-2012 en større satsing på tilsyn med helse- og omsorgstjenester til eldre. Satsingen omfattet både kommunale tjenester og spesialisthelsetjenester.

Rapport fra Helsetilsynet 1/2014 gir en samlet oppsummering av satsingen på tilsyn med helse- og omsorgstjenester til eldre 2009-2012.

Rapporten kan lastes ned fra Helsetilsynets nettsider.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Helsetilsynets rapport 1/2014 tas til orientering.

Tore Olsen Pran
bydelsdirektør

Monika Vartdal
fung.avdelingsdirektør

Lenke til rapporten:

http://www.helsetilsynet.no/upload/Publikasjoner/rapporter2014/helsetilsynetrappor1_2014.pdf

Sak 38/14 Dialogmøter 2014

Arkivsak: 201400652

Arkivkode: 026.9

Saksbehandler: Gro Leander Nordaas

Saksgang	Møtedato	Saknr
Arbeidsutvalget	22.05.14	21/14
Bydelsutvalget	19.06.14	38/14

Tidligere vedtak i saken:

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Referater fra dialogmøtene 2014 tas til orientering.

Innstilling fra arbeidsutvalget (enstemmig):

Referater fra dialogmøtene 2014 tas til orientering.

DIALOGMØTER 2014

Bydelsutvalget har gjennomført dialogmøter siden 2006. Møtene har blitt en arena hvor representanter for ansatte og brukere av bydelens tjenester møter bydelens politikere, og hvor brukergruppene og ansatte kan gi uttrykk for sitt syn på tjenesten. Det gis innspill i forhold til utfordringer og forbedringstiltak innenfor de ulike tjenestene.

Bydelsutvalget ønsket i 2013 en evaluering av ordningen med dialogmøter, og en del forbedrings-punkter er forsøkt innført, f.eks. at informasjon om tjenesten kan sendes ut på forhånd for å spare tid på selve møtet, avklare at alle har samme forventninger til møtet m.v.

Bydelsutvalget mener det er viktig å få vite hva brukere og ansatte mener om tjenestene bydelen yter - for på den måten få relevant kunnskap for å kunne bidra til å gjøre tjenestene bedre. Dialogmøtene kan også være et godt supplement til brukerundersøkelser, hvor det ofte kan være vanskelig å måle kvaliteten på tjenestene p.g.a. lav svarprosent.

I 2014 har det vært 7 dialoggrupper bestående av 3 politikere og en representant fra bydelsadministrasjonen. En politiker har vært leder for gruppen, og administrasjonens representant har koordinert møtene og skrevet referat. Hver dialoggruppe har møtt 2 resultatenheter. Ansatte og brukere er gjennomgående positive til dialogmøtene og de mulighetene de gir i forhold til å ta opp aktuelle saker med representanter for bydelens politikere.

Det har vært avholdt dialogmøter i følgende 14 resultatenheter:

- Alna renholdstjeneste og tekniske sentral
- Bestillerkontoret
- Alna hjemmetjeneste
- Alna midtre barnehageenhet
- Helsestasjons- og skolehelsetjenesten
- Alna bo- og miljøarbeidertjeneste
- Enhet for egenmestring og rehabilitering

- Kultur, møteplasser og frivillighet
- Alna nord barnehageenhet
- Enhet for boligutvikling og booppfølging
- Alna sør barnehageenhet
- Fagsenter for barn og unge
- Alna barneverntjeneste
- NAV Alna

Referatene fra dialogmøtene 2014 følger vedlagt.

Bydelsdirektørens forslag til vedtak

Referater fra dialogmøtene 2014 tas til orientering.

Tore Olsen Pran
bydelsdirektør